

ELÄMYKSELLISEN KIRJAN TAITON SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Opinnäytetyö
Oona Luostarinen
2012

Elämyksellisen kirjan taiton suunnittelu ja toteutus

Oona Luostarinen

Opinnäytetyö

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Viestinnän koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Oona Luostarinen	
Työn nimi Elämyksellisen kirjan taiton suunnittelu ja toteutus	
Päiväys 4.5.2012	Sivumäärä/ Liitteet 80
Ohjaaja(t) Marja-Sisko Kataikko, Heli Reinikainen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonian Matkailu- ja ravitsemusalan yksikkö, Savonia-kustannus, kuva-artesaani Jaakko Laukkanen	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön aiheena oli suunnitella ja toteuttaa visuaalinen ulkoasu Savonia-ammattikorkeakoulun teokseen ”Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta” ja luoda siihen taittopohjat. Teos esittelee Pohjois-Savon luonto- ja matkailukohteita ja vesireitin varrella olevia ihmisiä, sekä heidän ruokareseptejään.</p> <p>Tekijä tutki opinnäytetyössä elämyksellisyyttä, elämystä käsitteenä, sekä sitä, miten elämyksellisyyttä voi luoda kirjan taittoon visuaalisin keinoin. Elämyksellisyyden tarkastelun pohjana ja lähtökohtana käytettiin keväällä 2011 tutkivan toiminnan jaksolla ryhmätyönä toteutettua harjoitustyötä samasta aihealueesta. Tekijä loi visuaalisia konsepteja kirjan taiton ilmeestä ja tarkasteli konsepteja elämyksellisyyden näkökulmasta.</p> <p>Tekijä tarkasteli opinnäytetyössä myös luovaa prosessia yleisesti, sekä siihen liittyviä asioita, kuten flowta ja työskentelyrutiineja.</p>	
Avainsanat elämyksellisyys, elämys, flow, rutiinit, kirjan taitto, taittaminen, kirja, typografia	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme of Design			
Author(s) Oona Luostarinen			
Title of Thesis Design and Layout of an Experience-Based Book			
Date		Pages/Appendices	80
Supervisor(s) Marja-Sisko Kataikko, Heli Reinikainen			
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Sciences: Tourism, Catering and Domestic Services			
<p>Abstract</p> <p>The subject of the final thesis was to design and create the visual appearance and layout for the publication 'Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta' of Savonia University of Applied Sciences. The piece of work introduces nature and traveling locations of the northern Savo and people by the water route and their food recipes.</p> <p>In the thesis the author examined sensations, feeling and experience as a concept, and how to bring those sensations to a book with visual means. As a basis for examining these concepts the author used the research results of a group work on the same subject. The research was conducted as a school group project in the course 'Researching Activity' in the spring of 2011. The author created visual concepts for the book's layout and visual appearance, then she examined the concepts from the viewpoint of feelings/sensation/experiences/.</p> <p>In the final thesis the author also examined the creative process in general and the ideas connected to it, such as flow and work routines.</p>			
Keywords flow, routines, book, book design, layout, typography			

SISÄLLYS

1. Toimeksianto ja lähtökohdat	7	3. Taiton ideointi ja suunnittelu	26
1.1 Toimeksianto	7	3.1 Luonnostelu.....	26
1.2 Tavoitteet	8	3.1.1 Yksinkertainen konsepti.....	30
1.2.1 Kirjan tavoitteet ja omat tavoitteeni.....	8	3.1.2 Typewriter-konsepti.....	33
1.2.2 Opinnäytetyöraportin tavoitteet.....	8	3.1.3 Musta laatikko -konsepti	36
1.3 Menetelmät.....	9	3.2 Konseptit –erilaisia päämääriä	39
1.4 Kirjan tekijät, yhteistyö, roolit ja vastuut.....	9	3.3 Kirjan kansi	39
1.5 Aikataulu	10		
2. Elämys - mikä se on?	12	4. Ruokamatkakirjan toteuttaminen ja vaiheet	45
2.1 Tutkiva toiminta opinnäytetyön apuna	12	4.1 Typografia	45
2.2 Mitä elämyksellisyys on?	13	4.2 Taittopohjat	48
2.3 Elämyksellisyys kirjan taitossa	13	4.3 Yhteydenpito painopaikkaan.....	53
2.4 Flow, ideointi ja luova prosessi.....	17	4.4 Asiakasyhteistyö	53
2.4.1 Rutiinit -vainotut ystävämme	18	4.4.1 Intuitio asiakasyhteistyössä.....	54
2.4.2 Itsereflektointi	18	4.4.2 Yhteistyö kuvaajan kanssa.....	54
2.5 Tutkivan toiminnan harjoitustyön tuloksia.....	19	4.4.3 Yhteistyö tekstintekijöiden kanssa	55

5. Työn tähänastiset tulokset	56
5.1 Luettavuus	56
5.2 Kirjan käytettävyys	56
5.3 Typografia	57
5.4 Kokonaisuus ja värit.....	57

6. Päätelmiä elämyksellisyydestä	63
6.1 Tavoitteiden toteutuminen.....	63
6.2 Päätelmiä elämyksellisyydestä.....	63
6.3. Tutkivan toiminnan harjoitustyön hyödynnettävyys.....	65

7. Työskentelyn arviointi	66
7.1 Oman onnistumisen arviointi	66
7.2 Taittaminen	67
7.3 Aikataulu.....	67
7.4 "Ei se minun syyni ollut"	68
7.4.1 Yhteistyö tekstintekijöiden kanssa	69
7.4.2 Yhteistyö kuvaajan kanssa.....	70
7.5. Käydäkö työhön?.....	71
7.6 Jatkosuunnitelma.....	72

Aineistot

Kuvaluettelo

Lähteet

1 \

TOIMEKSIANTO JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 Toimeksianto

Savonia-ammattikorkeakoulun matkailu- ja ravitsemusalan yksiköstä otettiin yhteyttä Muotoiluakatemiaan keväällä 2010, sillä heillä oli suunnitteilla uusi julkaisu, johon tarvittiin graafiselta puolelta valokuvaus ja ulkoasun suunnittelu ja taitto. Ideana oli luoda *Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta* -kirjasta kuvapainotteinen kokonaisuus Pohjois-Savon luonto- ja matkailukohteista. Tärkeässä osassa ovat kirjassa esiintyvät henkilöt ja heidän omat ruokareseptinsä, jotka ovat heille jollakin tavalla merkityksellisiä; niistä muodostuu kirjan sisältöä tehokkaasti syventävä ja värittävä osa. Monipuoliset reseptit ja menut takaavat sen, että teosta voi käyttää myös persoonallisena keittokirjana. Erityisenä teoksen läpi kantavana

punaisena lankana ovat vesireitit, joiden mukana tarinallisuus kulkee teoksen läpi ja esittelee vesireitin varrella olevia ihmisiä.

Graafisen viestinnän opettaja Marja-Sisko Kataikko otti minuun ja luokkatoveriini Jaakko Laukkaseen yhteyttä kesällä 2010 ja kysyi, olisimmeko kiinnostuneet ottamaan kirjan kuvituksen ja taittotyön opinnäytetöidemme aiheeksi. En ollut vielä juuri suonut ajatustakaan opinnäytetyölleni, sillä en ajatellut sen olevan minulle ajankohtainen aihealue, joten yllätyin kun minua ehdotettiin tekemään kirjaan taitto sekä ulkoasun suunnittelu. Opiskelijatoveriani Jaakkoa taas ehdotettiin ottamaan teoksen valokuvat, sillä Jaakolla runsaasti kokemusta ja taitoa valokuvaukses-

ta. Lähdin kuitenkin projektiin innolla mukaan liikoja miettimättä, sillä näin siinä heti mahdollisuuden tuoda omaa suunnitteluani esille ja saada näkyvyyttä kirjan tullessa julkaistuksi. Kirjan taitto on myös hieno referenssi nuoren suunnittelijan portfolioissa. Ammatillisen identiteettini kannalta näin kokonaisvaltaisessa projektissa osana oleminen luo myös erittäin hyvää kokemusta tulevaisuutta ja ammattiin valmistumisen jälkeisen työelämään työntymistä ajatellen.

Kirjan oli suunniteltu olevan valmiina syksyllä 2012, joten projekti oli aikaväliltään hyvin pitkä.

1.2 Tavoitteet

1.2.1 Kirjan tavoitteet ja omat tavoitteeni

Minulla ei ole aiempaa kokemusta kokonaisen kirjan taittamisesta, mutta huomioon ottaen suuren kiinnostukseni typografiaa kohtaan, sekä vahvat taitoni typografian osa-alueella uskon projektin olevan laadultaan ja työmäärältään taitojani hyvin vastaava. Olen opintojeni aikana suorittanut muun muassa kirjagrafiikan työpajakurssin, jossa opin perusteita kirjan taittamisesta. Henkilökohtaisena tavoitteenani onkin saada vahva käsitys kirjan taittotiedoston taipaleesta fyysiseksi, käsinkosketeltavaksi kokonaisuudeksi, nähdä prosessi omin silmin ja olla mukana kokemassa se vaihe vaiheelta. Koen projektin olevan minulle ammatillisesti varsin opettavainen ja merkittävä kokemus. Toteutettava julkaisu edustaa osaamistani ja tai-

toani suunnittelijana, joten tavoitteenani on onnistua taittotyössä ja projektinhallinnassa mahdollisimman sujuvasti. Saan hyödyllistä kokemusta laajaan projektiin sitoutumisesta ja projektinhallinnasta, sekä tietenkin tiivistä asiakastyöskentelystä ja osaltaan myös työskentelystä monihenkisen tiimin osana. Tavoitteenani on saada itsevarmuutta itsenäiseen työskentelyyn ja lisää luottamusta omiin työtapoihini. Myös taitto- ja kuvankäsittelyohjelmien hallinta varmasti vahvistuu, nopeutuu ja monipuolistuu ja työskentely on kirjan taittamisen jälkeen varmempaa ja ammattimaisempaa kuin aikaisemmin.

Valmista kirjaa tullaan käyttämään muun muassa liikelahjana yrityksissä, joten suunnittelussa on panostettava teoksen laadukkuuteen ja visuaalisuuteen. Kirjan tulisi olla ulkoasultaan kiinnostava, mieleenpainuva ja edustaa oman osaamiseni lisäksi Savonia-ammattikorkeakoulun osaamista. Kuvapainotteisessa teoksessa kuvien erinomainen toistuminen on ensiarvoisen oleellista. Tavoitteena on valmistaa virheetön, huolellisesti suunniteltu ja toteutettu kirja, joka tavoittaa kohderyhmänsä ja esittelee Pohjois-Savoa laajasti ja mielenkiintoisella otteella. Teoksen ulkoasun tulisi olla erilainen ja kiinnostava, sillä samantapaisia kirjoja on olemassa runsaasti ja teoksen toivotaan erottuvan ja nousevan positiivisesti esille massasta.

1.2.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyössäni tutkin sitä, mitä on elämyksellisyys ja kuinka julkaisuun voi luoda elämyksellisyyttä. Tavoitteenani on luoda *Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta*

-teokseen elämyksellinen taitto, joka on mielenkiintoinen, erottuva ja huolellisesti suunniteltu ja toteutettu. Tavoitteenani on saada selville, mitä elämyksellisyys on ja mitä se merkitsee minulle ja muille, mutta ensisijaisesti tarkastelen aihetta henkilökohtaisesta perspektiivistä. Pysin saamaan selville, kuinka elämyksellisyyttä voi tuoda visuaalisilla ratkaisuilla esille ja pyysin parhaani mukaan soveltamaan niitä keinoja kirjan taittamisessa.

Raportoinnin tarkoituksena on selvittää omasta näkökulmastani, millaisia työvaiheita kirjan taittaminen sisältää ja esittää ne selkeästi antaen kattavan visuaalisen annin asiasta. Raporttini tavoitteena on olla havainnollistava kokonaisuus ja esittää konkreettisesti taittoprosessin työvaiheet aina luonnosvaiheesta lopulliseen julkaisuun. Toivonkin, että kirjan taittamisesta kiinnostuneet saisivat työstäni vastauksia mieltään hiertäviin kysymyksiin tai jopa innostuksen- tai rohkeudenpuuskan ryhtyä itse kirjan taittamistyöhön.

1.4 Menetelmät

Työmenetelmäni juontuvat kevään 2011 tutkivan toiminnan jaksolla toteutetusta harjoitustyöstä. Tutkimme silloin kolmen hengen ryhmässä elämyksellisyyttä, elämysteiskuntaa, elämyksen ja kokemuksen eroa ja sitä, kuinka elämyksellisyyttä voisi luoda kirjan taittoon visuaalisin ratkaisuin. Projektiryhmäämme kuului minun ja kirjaprojektin kuvaajan Jaakko Laukkasen lisäksi luokkatoverimme Tatu Polvinen. Sivusimme harjoitustyössämme Laukkasen

ja minun opinnäytetyötä, sillä loimme kukin tutkimustemme pohjalta elämyksellisen kirjan taiton suunnitelman. Käytimme harjoitustyössä tutkimusmenetelmänämme aktiivista dokumentointia, joka on erinomainen keino tarkastella laajaa materiaalikirjoa objektiivisesti; perehdyimme visuaalisiin materiaaleihin, kuten sarjakuviin, kirjoihin, elokuviin ja kuvagallerioihin. Keräämiemme visuaalisten materiaalien pohjalta aloimme suunnitella omia visuaalisia kirjakonseptejamme.

Havaitsin aktiivisen dokumentoinnin hyödylliseksi ja tuotteliaaksi ideointimenetelmäksi, joten käytän sitä hyödyni myös oman opinnäytetyöprosessini aikana. Aion myös koota ideoitani ja huomioitani kirjan taittamisesta ja elämyksellisyyden tarkastelusta reaaliajassa opinnäytetyöraporttiini, jonka tekstiä työstän hyvin aktiivisesti koko opinnäytetyöprosessini ajan. Esittelen tutkivan toiminnan harjoitustyön tuloksia, sekä elämyksellisyyden tarkastelun hedelmiä luvussa 2.

1.5 Kirjan tekijät, yhteistyö, roolit ja vastuut

Minä ja kuvaaja

Graafikkona olen vastuussa kirjan visuaalisen ilmeen luomisesta ja ennen kaikkea sen laadukkaasta toteuttamisesta. Taitan ja käsittelen tekstiä ja ilmoitan siinä mahdollisesti olevista virheistä kirjan kirjoittajille. Taitolliset virheet minun on huomattava ja korjattava itse.

Kirjan taittamisen lisäksi minun vastuualueelleni kuuluvat kirjan painattamiseen liittyvät asiat, kuten painotarjo-

usten tekeminen yhteistyössä Savonian julkaisutoiminnan sihteerin Tiina Hyttisen kanssa. Minun tulee myös jossakin määrin osallistua kirjan painokustannusten miettimiseen ja laskemiseen. Lisäksi pohdin jälkikäsitteilymenetelmien tarpeellisuutta kirjan toivotunlaisen ulkoasun aikaansaamiseksi, sekä tietenkin näiden menetelmien hintoja yhdessä muun työryhmän kanssa.

Opiskelijatoverini ja kuvaajana toimiva Laukkanen on taiton suunnittelun alkuvaiheessa taustalla ideoimassa kirjan tyyliä. Pohdimme yhdessä muun muassa kirjan formaattia ja sitä kuinka kuvamateriaalia voi käyttää erilaisen tunnelmien luomiseen. Viime kädessä päätöksenteko ulkoasun suunnittelussa jää kuitenkin minulle, mutta otan tietenkin huomioon Laukkasen ehdotukset ja ideat kuten toimivan tiimityöskentelyn salat tuntevan suunnittelijan kuuluukin. Taittotyöni eri vaiheissa olen tiiviisti yhteydessä Laukkaseen, jotta pystymme yhdessä miettimään kuvien asettumista taittoon ja pitäytymään molemmat aikataulussa. Kuvaaja on vastuussa kuvien käsittelystä, rajaamisesta ja kuvien teknisestä laadusta, mutta minä asetan kuvat taittoon.

Kirjoittajat

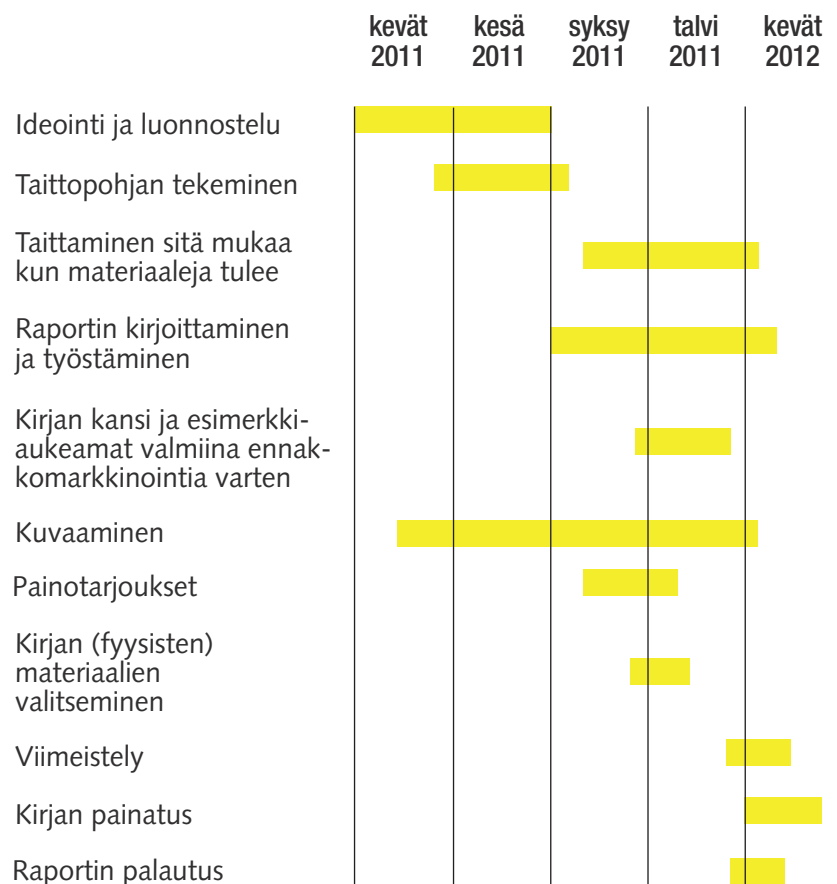
Kirjan kirjoittajan vastuualue ja ennen kaikkea tarkoitus on tuottaa kirjaan tekstiä, olla vastuussa sen sisällön paikansapitävyydestä ja kieliasun loppuun saakka hiotusta asusta. Tässä projektissa tekstin tuottamisesta on vastuussa neljän hengen tiimi. Kukaan heistä ei ole ammattikirjailija, joten tekstit kulkevat sen tähden kirjoittajatiimiin

kuuluvan äidinkielen lehtorin Ulla Pekkarisen kautta, joka varmistaa, että tekstit ovat viimeisteltynä taittoa varten. Myös julkaisutoiminnan sihteeri Tiina Hyttinen parantelee tekstien kieliasua palaverissa ja auttaa tekstien oikolukemisessa, sekä pitää kirjoittajiin yhteyttä muun muassa aikatauluasioissa.

Olemme kuvaajan kanssa paljon suorassa yhteydessä kirjan kirjoittajatiimiin kirjaprojektin aikana, koska taittoluonnoksia ja kuvamateriaalia on käytännöllisintä esitellä konkreettisena pöydän äärellä. Laukkasen on myös suunniteltu olevan kuvaajana mukana monissa kirjaan tulevien henkilöiden haastattelutilanteissa. Kirjoittajat kirjoittavat haastattelutekstit puhtaaksi äänittämiensä haastattelujen perusteella. Osallistumme Laukkasen kanssa oman harjaantuneisuutemme ja kiinnostuneisuutemme mukaan kirjan sisällöllisen rakenteen pohtimiseen yhteistyössä muun tekijätiimin kanssa.

1.6 Aikataulu

Ensimmäiset asiakastapaamiset pidettiin syksyllä 2010, jolloin määrittelimme kirjan tekijätiimin kesken, millaista kirjaa olemme rakentamassa. Keväällä 2011 aloin luonnostella kirjan ilmeen visuaalisuutta hahmottelevia konsepteja. Samanaikaisesti otin myös asiakkaisiin yhteyttä ja pyysin heitä lähettämään minulle alustavia tekstimateriaaleja nähtäväksi, jotta saisin kirjoitustyylistä ja tekstien pituuksista viitteitä ideointiin ja suunnitteluun. En kuitenkaan ehtinyt saada tekstimateriaaleja kesän 2011 aikana,

KUVA 1. Suunnitelma kirjan suunnittelun ja taittamisen aikataulusta, sekä opinnäytetyö-raportin valmistumisesta työn ohella.

mutta hyödynsin ajan konseptien suunnitteluun ja kartin omaa tietämystäni kirjan taittamisesta yleisesti.

Pyrin pitämään työn suunnitelmallisesta etenemisestä kiinni parhaani mukaan, joten laadin kirjan suunnittelusta ja taittamisesta omaa työskentelyäni jäsentävän aikataulusuunnitelman (kuva 1). Aikataulusuunnitelman on myös tarkoitus olla koko työtiimin työskentelyn kulkua jäsentävä suunnitelma, josta kaikkien on helppoa hahmottaa työskentelyn deadlinet. Kokosin aikataulusuunnitelmaan kirjan suunnitteluun ja taittamiseen liittyviä vaiheita, mutta nostin niiden rinnalle myös opinnäytetyöraporttini työnkulun. Pyrin työstämään raporttiani samanaikaisesti kirjantaittotyön kanssa, sillä raportin jättäminen työn loppuvaiheessa kirjoitettavaksi voi hankaloittaa työskentelyprosessin kuvaamista monipuolisesti ja realistisesti. Palaan aikatauluun uudestaan viimeisessä luvussa 7.

2 \

ELÄMYS – MIKÄ SE ON?

2.1 Tutkiva toiminta opinnäytetyön apuna

Kuten jo aiemmin kerroin, keväällä 2011 tutkivan toiminnan jaksolla tutkimme kolmen hengen ryhmässä elämyksellisyyttä, elämysyhteiskuntaa, elämyksen ja kokemuksen eroa ja sitä, miten elämyksellisyyttä voisi luoda kirjan taittoon visuaalisin ratkaisuin. Sivusimme harjoitustyössä Jaakon ja minun opinnäytetyötä, sillä loimme kukin tutkimustemme pohjalta elämyksellisen kirjan taiton suunnitelman. Taka-ajatuksena meillä olikin projektin aikana tekemämme tutkimustyön ja siihen liittyvien kokeilujen hyödynnettävyys *Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta* -teoksen pohjana. Elämyksellisyyden tutkimisen tulokset ja visuaaliset konseptit, joita projektin aikana

suunnittelimme toimivat siis inspiraation lähteenä opinnäytetyöni aiheena olevan teoksen ulkoasun suunnittelussa.

Tavoitteenamme oli saada tutkivan toiminnan harjoitustyön aikana selville, mitä elämyksellisyys käsitteenä on ja mitä se merkitsee meille ja muille. Miten elämyksellisyyttä voi tuoda visuaalisilla ratkaisuilla esille? Ensisijaisesti tarkastelimme aihetta henkilökohtaisesta perspektiivistä. Kokosimme harjoitustyössä suuren määrän kuva-aineistoa ja visualisoimme omia ideoitamme ja havaintojamme työpäiväkirjoihimme.

Perehdyn seuraavaksi elämyksellisyyteen käsitteenä syventäen tutkivan toiminnan harjoitustyön aikana kartuttamiani tietoja ja havaintoja elämyksellisyydestä. Tar-

kastelen myös muun muassa flown vaikutusta luovaan prosessiin, sekä rutiinien merkitystä luovassa työskentelyssä. Luvussa 2.4 esittelen tutkivan toiminnan harjoitustyön *Kirjan ulkoasun elämyksellisyys ja tarinallisuus* (Luostarinen, Laukkanen & Polvinen 2011) tuloksia eli luomiamme visuaalisia kirjakonsepteja.

2.2 Mitä elämyksellisyys on?

Elämys on kokemisen muoto. Elämys on luonteeltaan voimakas, vahva, intensiivinen, erikoinen ja pysäyttävä (Naukkarinen 1997, 72). Elämyksen kokemiseen liittyy myös usein tunne itsensä ylittämisestä. Käsitteenä elämys on hyvin suhteellinen, eikä sitä voida siten tarkasti määritellä. Elämys on henkilökohtainen, subjektiivinen kokemus, eikä elämyksiä siksi voida varmuudella tuottaa. (Tarssanen 2007, 7). Niiden synnylle on vain luotava otolliset puitteet.

Elämys on usein moniaistinen kokemus, jolloin voi tuntea osallistuvansa ja eläytyvänsä tilanteeseen koko kehollaan. Konsertissa elämyksen syntyyn voivat esimerkiksi vaikuttaa musiikin lisäksi sää, ympäristö, yleinen tunnelma ja kanssaihmiset. Elämys on myönteinen ja usein monilla eri aisteilla yhtäaikaisesti koettava kokemus, josta jää usein vahva muistijälki. Voimakkaat elämykselliset asiat voivat piirtyä mieleen tarkasti kuin valokuva. (Luostarinen, Laukkanen & Polvinen 2011, 8.)

Tulimme tutkivan toiminnan harjoitustyön aikana tulokseen, että elämysten hakeminen – mistä niitä haetaan ja millaisia elämyksiä haetaan – liittyy hyvin läheises-

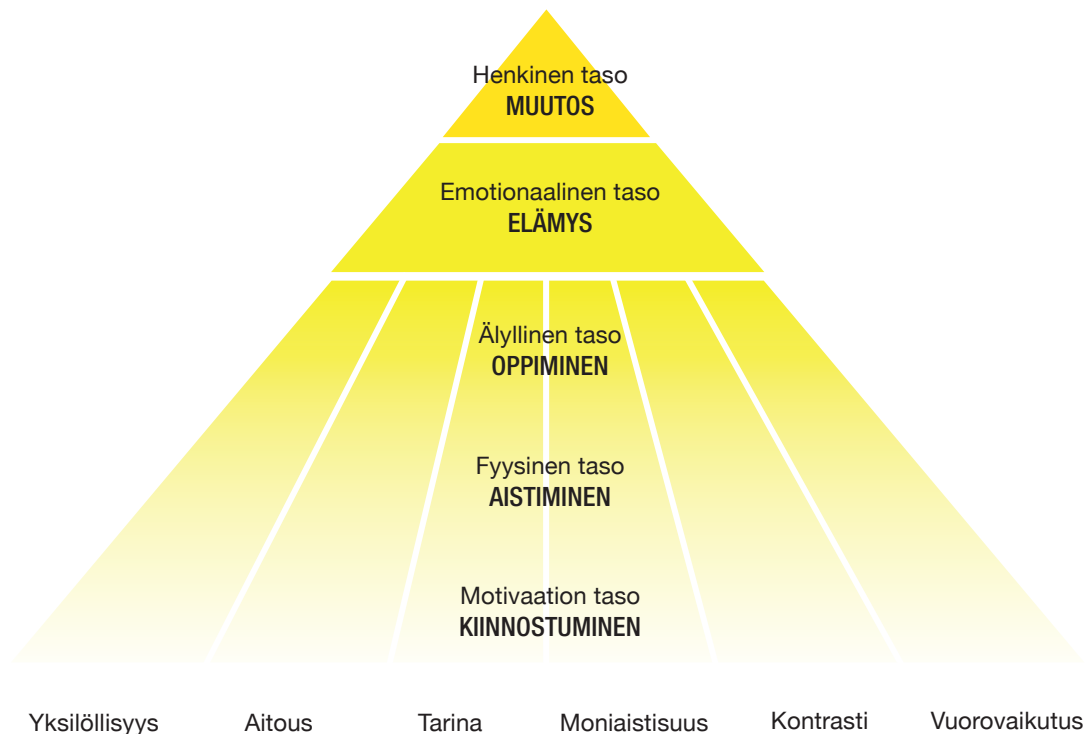
ti ihmisen persoonallisuuteen. Toiset suosivat esimerkiksi kehollisuuteen liittyviä elämyksiä, joihin liittyy voimakkaasti aistiminen tai liikkumisesta saatu mielihyvä. Toiselle taas keholliset tapahtumat eivät tuota elämyksiä, vaan elämyksiä haetaan mieluummin tunnetasolla, esimerkiksi elokuvaa katsomalla, peliä pelaamalla tai kirjaa lukemalla. (Luostarinen ym. 2011, 8.)

Keskustelimme ryhmässä paljon aiheesta ja koimme itse saavamme eniten elämyksiä esimerkiksi lukemisesta, pelaamisesta tai elokuvan katsomisesta. Tällöin elämykset muodostuvat omissa mielissämme ja niiden syntymiseen vaikuttavat omat henkilökohtaiset kokemuksemme, tunteemme, ajatuksemme ja arvomme eli koko persoonallisuutemme (Luostarinen ym. 2011, 8).

Mitä elämyksellisyys on minulle?

"Minulle elämyksellisyys on jotakin, mihin voi uppoutua ja kadota. Se on jotakin tunteisiin voimakkaasti vetoavaa ja ajatuksia herättävää. Se liittyy omalla kohdallani voimakkaammin unelmointiin, mielikuvitukseen ja uusiin ideoihin ja mielikuviin kuin kehollisiin elämyksiin. Omat elämykseni liittyvät usein visuaalisiin kokemuksiin tai esimerkiksi lukemiseen."

"Aiheina minua ovat aina kiehtoneet erikoiset ja yllättävät näkökulmat, kontrastit ja vastakkainasettelu, sekä normeista poikkeaminen. Pidän teoksista, joiden kerrontatyyli on unenomainen ja kenties hieman monitulkintainen. Elokuissa kiinnitän paljon huomiota visuaalisuuteen, kuvaustyyliin ja tunnelmaan."

KUVA 2. Elämyskolmio kuvaa kuutta elämyksen syntymiseen vaikuttavaa elementtiä.

"Uusia yllättäviä näkökulmia on hienoa ja piristävää löytää asioista, joista niitä ei odottanut löytävänsä - yllätyksellisyys on avainsana. Elämys voi kohdallani synnyttää inspiraatiota ja suurta halua toteuttaa itse jotakin; elämys aiheuttaa minussa voimakkaan luovan palon ja edistää omaa luovaa ajatteluani ja työskentelyäni." (Luostarinen ym. 2011, 16.)

2.3 Elämyksellisyys kirjan taitossa

Elämyskolmiossa (kuva 2) näkyvät kaikki elämyksen elementit eli elämyksen syntymiseen vaikuttavat elementit, joita ovat yksilöllisyys, aitous, tarina, moniaistisuus, kontrasti ja vuorovaikutus. Tarssasen (2007, 8) mukaan elämyskolmio on eräänlainen ideaalityyppi täydellisestä tuotteesta, jonka tasoilla kaikki elämyksen elementit ovat edustettuina. Jos elämyksen elementtejä sovelletaan esimerkiksi kirjan ulkoasuun suunnitteluun, voimme huomata, että joitakin elementtejä on mahdollista ja jopa erittäin suotavaa soveltaa ohjenuoraksi siihenkin. (Luostarinen ym. 2011, 8.) Pohdin näitä elämyksen elementtejä seuraavaksi tarkemmin.

Yksilöllisyys

Tuotteen tai julkaisun yksilöllinen ulkoasu on tärkeässä osassa elämyksellisyyden tavoittelussa, sillä elämyksellisyys syntyy osin siitä, että vastaanottaja kokee ja näkee jotakin uutta ja yllättävää, mitä hän ei ole aiemmin kokenut. Mikäli teoksen ulkoasu ei tarjoa mitään muista teok-

sista poikkeavaa ei siitä jää mieleenpainuvaa muistikuvaa (Luostarinen ym. 2011, 10). Yksilöllisyyden ja persoonallisuuden tavoittelu voi olla taittotyössä haastavaa, mutta siinä onnistuminen sen sijaan hyvin palkitsevaa. Uusia ideoita saadakseen on kerättävä ideoita jo olemassa olevista teoksista ja julkaisuista, mutta silti luotava niiden pohjalta jotakin uutta, mikä on lievästi paradoksaalista. Kirjan taittoon yksilöllisyyttä ja uutuusarvoa voi luoda esimerkiksi tarkastelemalla jotakin suunnittelun kohteen kannalta yllättävää kanavaa, kuten esimerkiksi www-suunnittelua tai liikkuvaa kuvaa ja ottaa siitä vaikutteita kirjan taittoon.

Yksilöllisyyden tavoittelua vaikeuttavat suuresti kirjan taittamisen konventiot eli yleiset tavat ja käytännöt. Kirja ei voi olla taitoltaan mitä tahansa vaan sen on oltava typografialtaan selkeä ja helposti luettava. Kirjatyypografiassa on monia sääntöjä ja kurinalaisuuksia, joita on kunnioitettava, jotta lukukokemus olisi lukijalle miellyttävä. Huono ja vaikealukuinen typografia voi pilata koko lukunautinnon oli luettava teksti kuinka hyvää tahansa. Typografialla leikittely ja yksilöllisyyden tavoittelu typografisin keinoin ei siis onnistu ainakaan leipätekstin osalta järkevästi, sillä hyvä kirjatyypografia on hillittyä, selkeää ja helposti luettavaa.

Kirjan koko on myös usein hyvin rajoitettu, sillä kirjan täytyy olla helposti käsiteltävä. Myös kirjaan tulevan paperikoon tulisi löytyä taloudellisten paperikokojen listalta, jotta kirjan toteuttamisen kustannukset eivät nousisi kovin suuriksi, eikä paperiarkista jäisi hukkapaloja. Yksilöllisyyttä on siis yritettävä luoda kirjan taittoon tiettyjen puitteiden

ja käytäntöjen sisällä, jotta kirjan olennaiset piirteet, kuten luettavuus, selkeys ja hyvä käytettävyyys eivät kärsisi.

Moniaistisuus

Moniaistisuus on yksi elämyksen syntyyn vaikuttavista elementeistä. Moniaistisuus tarkoittaa monen aistin rinnakaista tai samanaikaista toimintaa toisiaan tukien ja kokemusta yhdessä voimistaen (Jokiniemi 2007, 12). Moniaistisuutta voidaan soveltaa kirjan suunnittelussa esimerkiksi paperivalinnoissa ja hyvin monissa kirjan fyysisissä ominaisuuksissa. Minkä kokoinen kirja tuntuu miellyttävältä kädessä? Millaiselle paperille se on painettu ja miltä paperi tuntuu? Miltä paperi tuoksuu? Miten kirja on sidottu? (Luostarinen ym. 2011, 10.)

Kirjalla on sisällöllisen arvonsa lisäksi voimakas esteettinen arvo, joten kirjaan taitavasti valitut materiaalit voivat vahvistaa kokemusta kirjan parissa ja lisätä kiintymystä kirjaan esineenä; kirjan parissa syntyneillä aistihavainnoillaan voi nautiskella pitkään ja niiden seuran on ilahduttavaa palata aina uudelleen. Monet jälkikäsittelemäiset menetelmät, kuten esimerkiksi kohokuviointi tai foliointi ovatkin hyvin varteenotettava vaihtoehto, mikäli kirjaan haluaa luoda moniaistisuutta ja siten kohottaa kirjan esteettistä arvoa.

Vuorovaikutus

Vuorovaikutus voidaan nähdä teoksen ja sen lukijan vuoropuheluna ja hyvän teoksen tulisikin jättää sijaa myös

lukijan omille ajatuksille ja tulkinnoille (Luostarinen ym. 2011, 10). Lukijan ja kirjan välinen vuorovaikutus käsittää usein kirjan tekstisisällön ja lukijan tulkintojen vuorovaikutukseksi. Kuitenkin myös kirjan visuaalisuudessa on syytä jättää lukijan mielikuvitukselle varaa, jotta vuorovaikutuksen syntyminen on mahdollista.

Kirjan kohderyhmän määrittely on tärkeää, jotta kirjan visuaaliset ratkaisut ovat perusteltavissa ja jotta visuaalisuus miellyttää kohderyhmää. Kuitenkaan esimerkiksi vanhuksille suunnatun kirjan visuaalisuutta ei kannata aleniivata liikaa, vaikka onkin tärkeää kiinnittää huomiota esimerkiksi tarpeeksi suuriin fonttikokoihin ja typografian selkeyteen. Arvokkaan liikelahjakirjan ei tarvitse olla täynnä pelkkää kultaista scriptifonttia – lukijaa ei koskaan saa aliarvioida.

Vuorovaikutus-termi voi tarkoittaa myös taiton ja tekstin välistä symbioosia. Taitto esittelee verbaalisen tarinan ja laajentaa sen maailmaa täyttäen koloja, joita teksti ei voi kertoa lukijalle. Tämän takia taiton tulisi sopia tekstin tyyliin ja tukea sitä mahdollisimman sujuvasti. Kiinteässä vuorovaikutuksessa oleva taitto ja teksti keskustelevat keskenään ja syventävät lukijan kokemusta kirjan parissa.

Kontrasti

Kontrasteilla ja jännitteillä voidaan luoda kirjaan elämyksellisyyttä, sillä vastakohtaisuudet koetaan usein mielenkiintoisina. Erilaisilla kontrasteilla voidaan luoda kuvapinta-alan eloa, dynaamisuutta ja rytmiä. Jännitteetön sommitelma on taitossa tai kuvassa usein ilmiselvin ja pu-

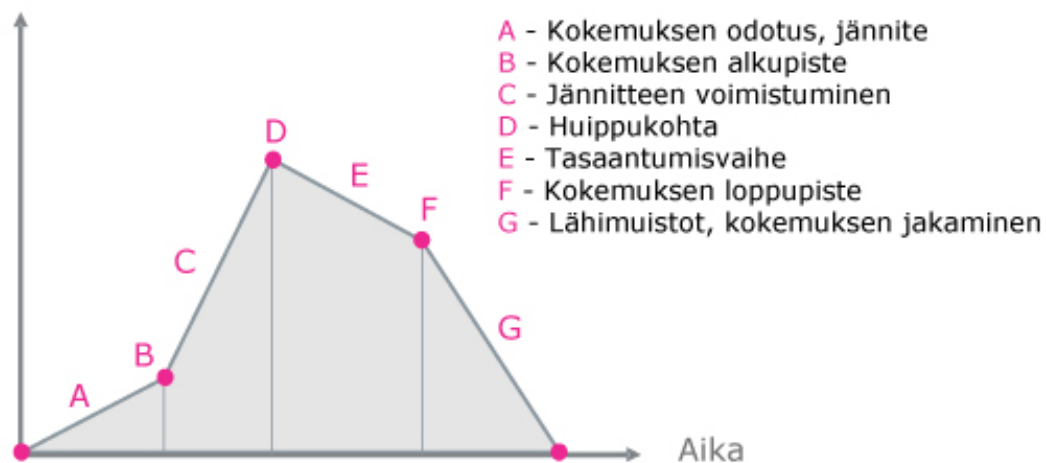
reskelluin ratkaisu, mutta se tekee kuvasta myös usein yksitoikkoisen ja tasapaksun. Jännitteet tekevät kuvasta tai taitosta huomiotaherättävän (Arola-Anttila, Ahoniemi & Tirola 1987, 26). Kontrastia voi luoda esimerkiksi väreillä, muodolla, koolla, vahvuusvaihteluilla ja pintastuktuurilla. Kirjan taiton tehostamiseen on siis monia erilaisia visuaalisin keinoja.

Aitous

Konkreettisesti elämyksen syntyyn voivat vaikuttaa esimerkiksi tuotteen tai teoksen värit, muodot, erikoisuus, yllätyksellisyys, uutuusarvo, tunnelma ja toteutuksen huolellisuus. Nämä kaikki ominaisuudet vaikuttavat teoksen uskottavuuteen ja autenttisuuteen, sekä aitouteen. Autenttinen kokemus liittyy aisteihin ja aistimiseen ja koska kaikki ihmiset kokevat aistimukset subjektiivisella tasolla, autenttinen kokemus on jäljittelemätön, ihmisestä sisältä päin lähtevä kokemus (Linko 1998, 15). Aitoutta teokseen voi luoda myös muun muassa tarinallisuudella, josta jatkan seuraavaksi.

Tarinallisuus

Tarinallisuus liittyy hyvin olennaisesti elämyksellisyyteen, sillä uskottava ja aito tarina antaa teokselle sosiaalisen merkityksen ja sisällön. Tarina houkuttelee lukijan tunnetasolla osalliseksi kokemuksesta, mikä saa tämän kokemaan teoksen myös emotionaalisella tasolla eikä pelkästään fyysisenä teoksena. (Tarssanen 2007, 11.) Aito ja

KUVA 3. Draaman kaaren perinteinen malli, jota rikkomalla on mahdollista luoda teokseen jännitteen muutoksia. Draaman kaaren rikkominen voi olla keino luoda teokseen elämyksellisyyttä.

huoliteltu tarina tekee tuotteesta tai teoksesta uskottavan ja korostaa sen viimeistelyä vaikutelmaa – lisäksi tarina jää ihmisten mieleen. Monilla suurilla brändeilläkin on takanaan tarina, josta esimerkkinä voidaan nostaa muun muassa *Kalevala*-korusarja.

Tarinallisuus voi näkyä tekstissä yksityiskohtien runsautena ja huolellisena perehtymisenä asiaan ennemmin kuin maalailevien adjektiivien viljelynä tekstiin. Tarina voi olla mitä vain kuvasta graafiseen elementtiin – kirjan taitossa tarinallisuus voi näkyä taiton läpi kulkevana yhtenäisenä linjana. Yhtenäinen linja voi tarkoittaa taitossa esimerkiksi typografisia ratkaisuja ja vinjettien tai ornamenttien käyttöä. Sivulta toiselle toistuvat elementit luovat linkkejä sivujen välillä ja luovat siten jatkuvuutta kokonaisuuteen.

Myös kirjan materiaali luo omalta osaltaan tarinallisuutta. Materiaalin voi valita teoksen aiheen mukaan ja siten korostaa teoksen eri puolia ja nostaa esille sen tärkeimpiä ominaispiirteitä (Luostarinen ym. 2011, 11). Esimerkiksi kierrätys-aiheiseen kirjaan voi valita päällystämättömän paperin painottamaan ja korostamaan teemaa.

Draaman kaari on olennainen osa tarinallisuuden luomista, sillä se kuljettaa teoksen sisältöä ja juonta eteenpäin. Draaman kaari on perinteinen malli, joka toimii teoksissa oivallisena sisällön hahmottamisen apuna. Draaman kaaren perinteisen muodon voi nähdä viereisestä kaaviosta (kuva 3). Draaman kaaren vaihteluilla voi saada aikaan merkittäviä tunnelman ja jännitteen muutoksia. (Luostarinen ym. 2011, 14.)

Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta -kirjaan draaman kaarta voi soveltaa esimerkiksi rikkomalla kirjan sisällöllistä rakennetta suurilla aukeaman kokoisilla maisemakuvilla. Tarinallisuus näkyy sisällöllisesti myös vesireitissä, joka toimi lähtökohtana kirjan sisällysluettelolle: vesireitti ohjailee kirjan sisältöä ja tarinan kulkua. Taitollisesti tarinallisuutta luovat kirjassa esiteltävät henkilöt heihin liittyvän kuvamaailman avulla. Taitossa on myös selkeä samalla kaavalla toistuva rakenne, jota on helppoa seurata ja lisäksi toistuvia visuaalisia elementtejä on paljon. Muun muassa nämä elementit yhdistävät kappaleita toisiinsa ja luovat selkeän helposti hahmotettavan jatkumon.

2.4 Flow, ideointi ja luova prosessi

Elämyksellisyyden luominen kirjan taittoon tai muuhunkaan teokseen ei ole helppoa, eivätkä ideat synny itses-tään. On tärkeää saavuttaa oikeanlainen työskentelytila, jolloin mieli on avoin, työskentely sujuu helposti ja vaivat-tomasti. Tällaista henkistä tilaa voidaan nimittää flowksi. Flow-kokemuksella kuvataan tilaa, jossa yksilö on moti-voitunut ja uppoutuu täysin tekeillä olevaan tehtävään tai asiaan, oli kyse sitten luovasta työskentelystä tai kognitiivisesta tehtävästä (Salovaara 2004).

Flow on positiivinen kokemus, jolloin ihmisen henki-nen tila läsnäolon ja uppoutumisen välillä on optimaalinen (Salovaara 2004). Flown aikana energiataso on korkeal-la ja mukanaolemisen tunne, sekä työn suoritusteho ovat maksimissaan. Salovaaran mukaan flowssa työnteko on luonteeltaan aktiivista ja tilan- ja ajantaju katoavat. Flow

voidaan käsittää myös työn haastavuuden, tekijän tietojen ja taitojen, sekä vastaanottavaisen mielentilan väliseksi ta-sapainotilaksi.

Ihmisen yleinen olotila vaikuttaa olennaisesti flown syntymiseen. Se vaatii positiivisen mielentilan ja fyysisesti miellyttävän olotilan, jotka yhdessä määrittelevät työsken-telyn mielekkyyttä, tehokkuutta ja tuloksellisuutta. Flow edellyttää syntyäkseen sopivan haasteellista työtehtävää, joka vastaa tekijän omaa tieto- ja taitotasoa. Liian vaikea tehtävä turhauttaa, mutta sitä vastoin liian helppo tehtävä ei vaadi tarpeeksi ajattelua, jotta se voisi synnyttää mu-kaansa tempaavan flown. Itselle merkityksellinen ja henki-lökohtaisella tasolla motivoiva työtehtävä innostaa uuden luomiseen: kiinnostavan aiheen parissa työskentely on ai-toa, innostunutta ja tietoisuus ajankulusta katoaa.

Luovassa työskentelyssä jatkuva ideoiden kerääminen on olennainen osa työskentelyä ja luovaa prosessia. Ide-oiden poimiminen tarkoittaa sitä, että potentiaaliset ide-at pyritään keräämään myös silloin, kun ei olla aktiivisesti luovassa työssä (Järvilehto 2009, 7). Säilössä olevat ideat ja inspiraation lähteet voivat myöhemmin auttaa flow-ti-laan pääsemisessä. Inspiraatio voi syntyä pienimmästäkin asiasta ja mistä tahansa voi inspiroitua. Inspiroitumisen tunne syntyy aina ennen työn aloittamista ja usein johtaa työn aloittamiseen, mutta flow voi syntyä vasta työnteon alettua.

2.4.1 Rutiinit – vainotut ystävämme

Flow syntyy yleensä ilman tietoista hakemista, mutta sen löytymistä voi jouduttaa ja tehostaa monin keinoin. Oikeanlainen työtila ja -ympäristö, sekä työasento muodostavat hyvän fyysisen olotilan. Virikkeet tai niiden puute on olennaista määritellä itselleen sopivaksi. Tärkeää on myös seesteinen stressitön mielentila, sillä ilman oikeanlaista mielentilaa luovuutta ei ole helppoa taikoa esille.

Usein sanotaan, että rutiinit ja samaa toistavien kaavojen täyttämä arki tappaa luovuuden, mutta joskus työrutiinit voivatkin toimia luovaa mielentilaa esiin houkuttelevana ominaisuutena. Rutiinit tiivistävät ja optimoivat usein toistuvia askareita (Järvilehto 2011). Järvilehdon mukaan toistuvat työmenetelmät voivat helpottaa työnteon aloittamisessa, sekä aktiivisen ja tehokkaan työotteen löytämisessä. Rutiinit rytmittävät työntetoa tehokkaasti, joten on olennaista valita itselleen persoonallisuuteensa sopivia rutiineja. Rutiinien ei tarvitse olla puisevia ja kivia; olennaisesti työnteon eteenpäin tyrmäyksestä rutiini voi olla aamukahvin juominen, tietynlaisen soittolistan soittaminen työnteon lomassa tai vaikka juttutuokio työtoverin kanssa.

Graafisessa suunnittelussa yleisesti on hyvin tyyppilistä toimia erittäin loogisen kaavan mukaisesti, esimerkiksi käynnistämällä suunnittelu luonnostelukierroksilla: ensimmäinen luonnostelukierros, palaute, toinen luonnostelukierros. Samat työvaiheet toistuvat lähes hiilikopiona kaikentyyppisissä projekteissa, sillä ne jäsentävät työskentelyä, sekä virtaviivaistavat ja jouduttavat sitä. Kaikkea ei tarvitse aina keksiä uudelleen vaan voi tur-

vautua aiempiin hyviksi havaittuihin menetelmiin. Kaikentyyppiset rutiinit siis jouduttavat työskentelyä, tekevät siitä helpommin aloitettavaa. Rutinoitunut työskentelyote voi jopa toimia apukeinona päästä flow-tilaan.

2.4.2 Itsereflektointi

Luovan tilan saavuttamista voi helpottaa monin keinoin tunnustettuaan ja kartoitettuaan omia tarpeitaan ja työtapojaan aktiivisella itsereflektoinnilla. Sana "reflektio" viittaa tavallisessa kielenkäytössä peilistä heijastuvaan kuvaan. Siitä tulee myös mieleen itsekseen ajattelu, jossa asioita peilataan omaan aiempaan kokemusmaailmaan. (Anttila 2006, 441.) Itsereflektoinnilla puolestaan tarkoitetaan itsensä kohtaamista ja itsensä ilmaisemista, sekä itsensä tietoista arvioimista (Anttila 2006, 416). Flowta edistävät asiat voi tuoda ulottuvilleen itsereflektion keinoin, sillä inspiraatiota ei voi vain odottaa syntyväksi. Itsereflektio on ennen kaikkea omien tunteiden ja ajatusten tiedostamista eli sitä hyväkseen käyttämällä ihminen voi tulla tietoisemmaksi itsestään ja omista toimintatavoistaan (Anttila 2006, 417).

Hyödynsin itsereflektoinnin keinoja oman työympäristöni ja työskentelyaikojeni suhteen. Ajoitin opinäytetyöni parissa työskentelyn itselleni otollisimpaan vuorokaudenaikaan, jolloin vältin usein epätuotteliaat työskentelyhetket. Päätin, että tavoitellessaan flowta ja elämyksellisyyden luomista suunnittelun kohteeseen suunnittelijan on aloitettava työskentely käynnistämällä

luova prosessi, joka perustuu suunnittelijan henkilökohtaisiin toimintatapoihin ja työskentelyrytmiin.

2.5 Tutkivan toiminnan harjoitustyön tuloksia

Seuraavilla sivuilla (sivut 21-26) esittelen tutkivan toiminnan jaksolla luotuja visuaalisia kirjakonsepteja. Konseptit ovat kurssin harjoitustyön pääasiallinen tuotos, työskentelymetodien, työpäiväkirjojen ja huolellisen itse-reflektoinnin hedelmä, sekä ennen kaikkea yritys tavoittaa elämyksellinen kirjan taitto. Ryhmän yhteisenä lähtökohdana konseptien suhteen oli vain niiden sama laajuus: päätimme visualisoida kirjan kannet ja yhden sisäaukeaman. Formaattien ja kaiken muunkin vaihdellessa taitot ovat kuitenkin laajuudeltaan erinomaisesti vertailtavissa.

Taitot ovat tyyliltään hyvin erityyppisiä, vaikka kaikkien niiden taustalla vaikutti sama katkelma Edgar Allan Poen novellista *Punaisen surman naamionäytelmä*. Kukin ryhmän jäsen tulkitsi tekstiä oman näkemyksensä mukaan. Omasta taitostani näkee, että olin tekstille kaikkein uskollisin, sillä olen kiinnostunut kirjallisuudesta ja olen perehtynyt Edgar Allan Poen novelleihin aikaisemminkin.

Kunkin suunnittelijan omat mielikuvat aiheesta, sekä erilaiset kiinnostuksen kohteet ja taustalla vaikuttavat inspiraation lähteet vaikuttivat huomattavasti erilaisten tulosten syntymiseen. Konseptit esittävät konkreettisesti, kuinka erilaisia tulkintoja samasta aiheesta on mahdollista tehdä, sekä antavat viitteitä siitä, mistä kaikesta on mahdollista saada inspiraatiota omaan suunnitteluunsa. Oman

konseptini taustalla ideoinnin lähteenä olivat sadut, blogit, piirroskuvat ja tatuoinnit. Tatu Polvisen visuaalinen konsepti lähti versomaan elokuvien maailmasta ja varsinkin *MacGyveristä*. Jaakko Laukkanen taas otti vaikutteita suunnitteluunsa sarjakuvista, sekä ihailemansa sarjakuva-taiteilijan *Frank Millerin* tuotannosta.

Kirjakonseptien hyödynnettävyyteen opinnäytetyöprojektissani ja omassa suunnittelussani palaan luvussa 6.

KUVA 4. Oma elämyksellinen kirjantaittoni edustaa sadunomaisuutta ja yhdistelee piirroskuvaa valokuvaan.

KUVAT 5 JA 6. Oma elämyksellinen kirjantaittoni. Kuvamaailma ja piiruskuvat ovat lähteneet versomaan tatuointien visuaalisesta tyylistä.

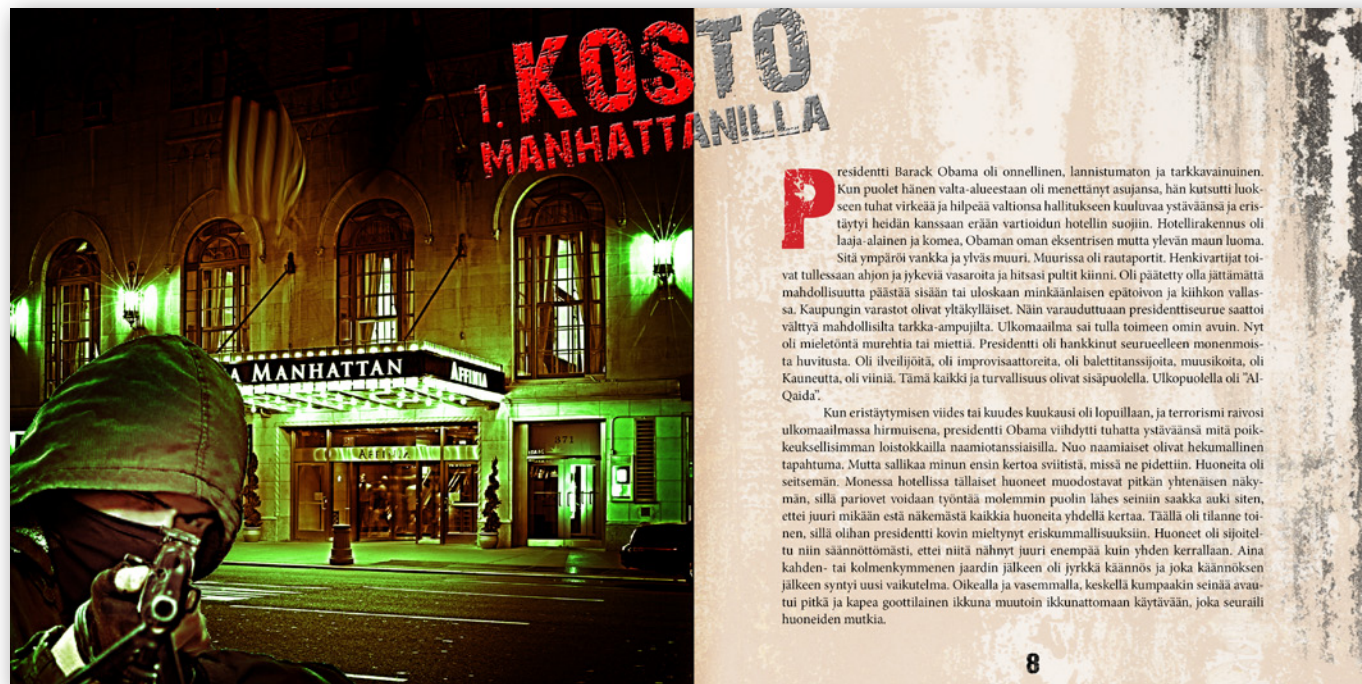
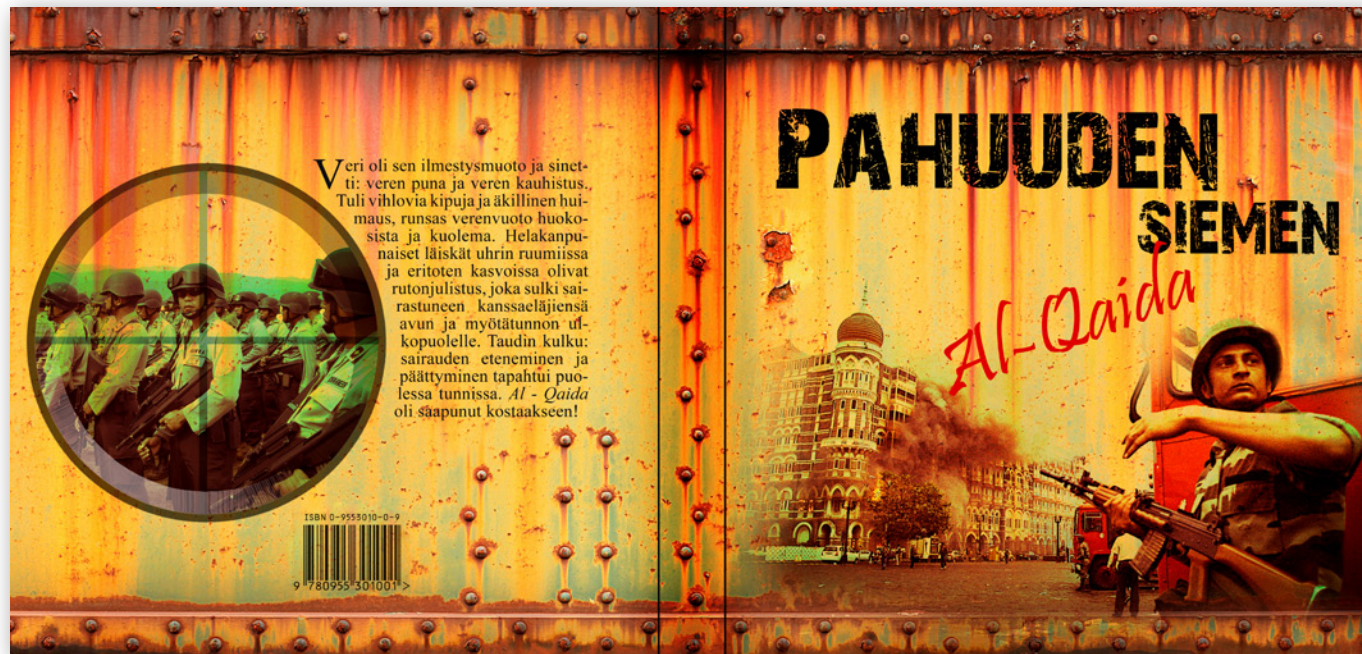
KUVA 7. Tatu Polvisen elämyksellinen kirjan taitto on saanut vaikutteita MacGyver-televisiosarjasta.

KUVAT 8 JA 9. Tatu Polvisen elämyksellinen kirjan taitto on kuvamaailmaltaan kerroksellista ja tekstinostot on aseteltu sivulle näyttävästi herättämään lukijan mielenkiinto.

KUVA 10. Jaakko Laukkasen elämyksellinen kirjan taitto on värimaailmaltaan yhtä kuumottava kuin aihekin.

KUVAT 11 JA 12.

Jaakko Laukkasen elämyksellinen kirjan taitto on saanut vaikutteita sarjakuvista ja varsinkin Frank Millerin teoksista.

3 \

TAITON IDEOINTI JA SUUNNITTELU

3.1 Luonnostelu

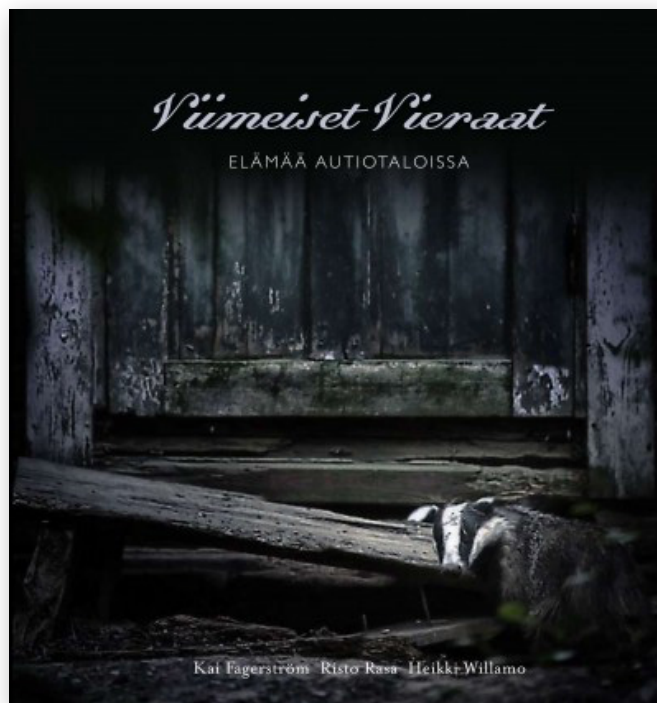
Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta -teoksen visuaalisen ilmeen suunnittelu alkoi niin sanotusti puhtaalta pöydältä, sillä minulle ei annettu suunnitteluun mitään toiveita, rajoitteita tai edes tarkkoja suuntaviivoja. Pidin tietenkin luonnostellessani mielessäni kirjan kohderyhmän ja kirjan käyttötarkoituksen. Kirjaa tullaan käyttämään liikelahjana ja kirjan lukijakunta koostuu pääasiassa keski-ikäisistä ja sitä vanhemmista miehistä ja naisista. Kirjassa esitellään muun muassa Pohjois-Savon alueen ja Savonia-ammattikorkeakoulun vaikuttajia, sekä joitakin tunnettuja Pohjois-Savoon liittyviä julkisuuden henkilöitä.

Tavoittelin luonnoksissa elämyksellistä ulkoasua tutkivan toiminnan harjoitustyön tulosten pohjalta. Pyrin tekemään kirjan ulkoasusta sellaisen, että olen siihen aidosti

tyytyväinen ja se ilmentää omaa tyyliäni graafisena suunnittelijana. Kirjan ulkoasun täytyy miellyttää lukijoiden lisäksi suunnittelijaa itseään, minkä vuoksi en pyri lähtemään kokonaan ulos omalta mukavuusalueeltani elämyksellisyyden tavoittelun nimissä.

Aloitin kirjan ilmeen ideoinnin lainaamalla Kuopion kaupunginkirjastosta matkailuaiheisia teoksia nähdäkseni, millaisia oman suunnitteluni kohteena olevan kirjan tyylliset teokset ovat. En kuitenkaan kokenut saavani niistä hyviä visuaalisia esimerkkejä omaa työskentelyäni varten. Käytin lainaamiani kirjoja lähinnä esimerkkeinä siitä, mistä minun olisi pyrittävä pois; useissa kuvapainotteisissa, luontoa tai matkailua esittelevissä kirjoissa taitto oli usein yksinkertainen, kuville paljon tilaa antava, ehkä hieman

KUVA 13

KUVA 14

liiankin eleetön makuuni. Kirjojen taitot olivat ehdottomasti liian mielenkiinnottomia suunniteltavaa elämyksellistä kirjaa varten. Tarkastelemastani materiaalista mieleeni jäi ainoastaan *Maahenki*-kustantamon sadunomainen ja koskettava teos *Viimeiset vieraat – Elämää autiotaloissa*, joka on kuvapainotteinen esitys ränsistyneiden autiotalojen pienistä asukkaista, hiiristä, myyristä, ketuista ja pöllöistä. Mikäli toteuttamastani kirjan taitosta olisi tullut lähes pelkästään kuvien varassa toimiva teos olisin mielelläni lähestynyt suunnittelussani samaa tyyliä ja tunnelmaa kuin teoksessa *Viimeiset vieraat – Elämää autiotaloissa*.

Havainnoin kuitenkin yleisesti tarkastelemieni kirjojen (kuvat 13-18, sivut 28-30) typografiaa, kuvien asettelua ja taitollista rytmiä, sillä useimmat lainaamani kirjat olivat kauniisti ja huolellisesti taitettuja vaikka eivät muuten intohimoja erityisesti ruokkivia. Tarkastelin myös kirjojen materiaaleja, formaatteja ja fyysisyyttä yleisesti, sillä tiesin tulevani tarkastelemaan paljon sähköisessä muodossa olevia aineistoja, jolloin julkaisujen fyysisyys jää olennaisesti kokematta, vaikka tarkoitukseni onkin nimenomaan toteuttaa fyysinen teos.

KUVAT 13-14. *Viimeiset vieraat – Elämää autiotaloissa* -teos on ulkoasultaan eleettömällä tavalla tehokas. Tummasävyisiksi käsitellyt kuvat luovat taittoon sadunomaisuutta.

- 44 -

Talo pystyy ja jalalla koreasti

AUTO KUUMENEE HELTRESSÄ. Ehkä vaneritautia olisi mukavampaa. Seppovaara kertoo nähneensä sellaisen Pääjärven automuseossa Karstulassa. Se on huovaa puun käyttöä: kevyttä ja luonnonmukaista.

Reitille sattuu mummoni entinen talo. Mummolaan johtava eritasoliittymä näyttää siltä kuin kylästä olisi kasvanut kaupunki. Koulu on kuitenkin suljettu ja maalaistalot keskikäytössä.

Pikkutyttöä mummola näytti isolta ja hyvin vanhalta, kuten mummokin. Nyt se näyttää tavalliselta 1900-luvun alun puutalolta. Haminalaispariskunta on ostanut mummolan kesämökiksi ja riisunut ukin tapetoimat seinät hirsipinnalle. Se on heistä romanttista.

Talotehtailakin on punamullanpunaiset mummomökkikinsä. Ne ovat talvi-asuttavia, vesivessoin ja parkettilattioin varustettuja pikkukoteja, joissa on sisällä paljaat hirsiseinät.

Löydämme rannasta asumattoman maalaistalon saunoineen ja aitoineen. Parattilinen paikka on jätetty heille. Suven päämies kily sadatta, istuu palvelutalossa eikä myy eikä vuokraa taloa, kun se on esi-isien. Kaupunkilaistuneet lapset eivät hoida sitä, koska se ei ole oma. He ovat lohkonet tiluksista mökkitontit tuulisille kallioille ja hyttysiä kuhiseviin metsiköihin.

Maaseudun tyhjiä talot pitäisi oikeastaan vallata.

ILLALLA LÄHDEMME SALMIJÄRVELLE LAVATANSSEIHIN. Lava on punamullanpunainen rakennus pohjoissavolaisen metsän kainalossa. Paistettu makkara tuoksuu. Ollaan suomalaisuuden ytimessä.

Mummo ja minä.

- 45 -

KUVAT 15 JA 16. Yksinkertaista ja hyvin eleetöntä taittoa edustavia aukeamakuja teoksesta *Kirkosta savusaunaan*.

Kaaplan tuonioravustin pappila on 1700-luvun tyyppitalo.

muassa tuuletuvaa kivijalkaa, tupiaikkunoita ja kaakeliuuneja.

Aikakauden kustavilaiseen tyyliin kuului korkea mansardikatto, jonka alle mahtui ullakkohuoneita, säännöllinen kuusihuoneinen pohjamoito, neliruutuiset ikkunat, joiden puitteet maalattiin valkeiksi tai vaikkapa sinisiksi, sekä sileiksi veistetty, punamullattu hirsijulkisivu. Punamultauksella tavoiteltiin arvokkaan punatiilen vaikutelmaa.

Nyt pappila on empireaassa. Seppovaara kysyy, miksei sitä ole palautettu alkuperäiseen asuun, jos se on niin arvokas. Totean, että silloin melkein koko julkisivu pitäisi muuttaa. Nykyisen kakaisataa vuotta vanhan julkisivun tilalle tulisi upouusi. Miten arvokas sellainen olisi?

PAPPILAT JA KARTANOT EDUSTIVAT ennen aikansa parasta rakennus- ja asumiskulttuuria. Vaikka herroja ja heidän tapojaan selän takana ilkkuttiin, heiltä otettiin mallia, miten rakentaa, sisustaa, viljellä maata, sommitella pihaa ja puutarhaa.

Savon kartanokulttuurin kultakuusi alkoi 1700-luvun lopulta, kun Savosta oli Venäjän rajan siirryttyä tulut valtakunnan reunamaasta. Kartanoita rakensivat aatelisten ohella ruukinpatruunat ja upseerit, joita toi Rantasalmen Haapaniemeen vuonna 1781 perustettu sota- eli kadettikoulu. Vuonna 1808 käydyn Suomen sodan jälkeen sotakoulu muutettiin eräälaiseksi insinööriopiston esiateeksi, kättämittauskouluksi. Haapaniemen kautta Savoon välittyivät Tukholman uusimmat muoti- ja aatevirtaukset, puustelleissa ja kartanoissa vietettiin vilkasta seuraelämää ja puhuttiin ruotsia ja ajan sivistyskieltä ranskaa. Joroisla kutsuttiin Savon pikku Pariisiksi.

- 54 -

Haminalahden kartanossa on Savossa yleiseen tapaan puolekkipöytä, jossa on puolipöytä lunetti-ikkuna.

- 55 -

Pohjalainen rakennustalon.
Österbottens byggnadskultur. Building culture from Österbottens.

78

Pysäkki.

79

KUVAT 17 JA 18. Yksinkertaista ja eleetöntä taittoa edustavia aukeamakuvia teoksesta *Jossain Suomessa*

Tähdetä luonnossa.
Käsiä luonnossa. Fire in nature.
Pöytäni, Hahkoto.
Bettendorfsen, Karl. Gulf of Bothnia, Hahkoto.

84

Inspiraation lähteet ideoinnissa

Sain konseptien suunnitteluun runsaasti ideoita internetistä, esimerkiksi *Deviantart*-sivustolta. Olen käyttänyt sivustoa aiemminkin ideointilähteenäni ja tiesin, millaista materiaalia voin sieltä löytää omaa luonnosteluani varten. Ideoita sain myös löytämistäni graafisista verkkojulkaisuista, kaikenlaisista printtitöistä ja jopa verkkosivustojen ulkoasuista. Kun inspiroiduin jostakin kuvasta tai julkaisusta tein sen pohjalta omia kokeilujani. Olenkin aina kokenut saavani ideoita parhaiten vain aloittamalla luonnostelun jonkin satunnaisen mielikuvan tai inspiroivan kuvan tai teoksen pohjalta. Ideoiden ruuaksi tarvitaan visuaalista materiaalia, joka aktivoi mielikuvitusta – tyhjästä on hyvin väkinäistä aloittaa luonnostelua.

Kerättyäni ja koottuani runsaasti ideoita muun muassa ideakartoiksi päätin jalostaa ne kolmeksi olennaisesti erityyppiseksi konseptiksi. Pidin konseptien suunnittelussa tavoitteenani kaavamaisesta ja eleettömästä toteutuksesta poikkeavaa ulkoasua. Kuten luvussa 2 kerroin, tutkivan toiminnan jaksolla keväällä 2011 pohjustimme pienryhmässä minun ja Laukkasen opinnäytetyötä ja toteutimme kukin omat elämykselliset konseptimme. Projektista viisastuneena minulla oli runsaasti näkemyksiä erityyppisten konseptien toteuttamiseen. Kolmessa eri konseptissa loin vesistö- ja matkailuaiheen ympärille erilaisia teemoja, jotka toivat esille aiheen eri puolia ja särmiä.

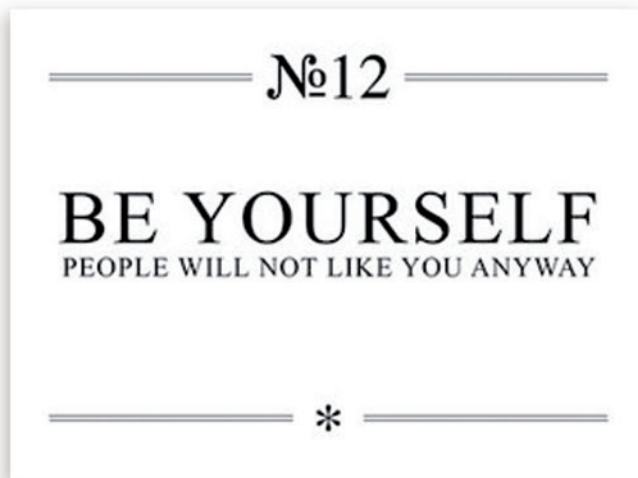
3.1.1 Yksinkertainen konsepti

Tämä konsepti edustaa kolmesta luonnosvaihtoehdosta perinteisintä suunnittelua. Jaakon ideana oli käyttää taitoissa tehokasta 16:9-vaakaformaattia, jonka hän perusteli elokuvien laajakuvaformaattilla. Itsekin olin alusta lähtien vaakaformaatin kannalla Laukkasen ottamien panoraamakuvien vuoksi, mutta ymmärsimme kyllä myöhemmin 16:9-formaatin olevan liian matala ja pitkä kirjaa varten ollakseen käytännöllinen. Formaatti ei ollut myöskään taloudellisten paperikokojen listalla.

Nimensä mukaisesti *Yksinkertainen konsepti* (sivut 32-33) edustaa yksinkertaisuutta ja nostaa kuvat taitosta voimakkaasti esille. Scriptifontiksi valikoitui ”Jane Austen”, jonka ajattelin olevan romanttinen, rauhallinen ja lempeä vaihtoehto taittoon. Konseptin yleisilme on herkkä, seesteinen ja kuvamaailma koostuu maisemista, jotka ovat aistikkaita ja tunnelmallisia.

Tällä tyylillä taitettu kirja sopisi tyyliltään erityisen hyvin liikelahjaksi, sillä suunnittelin, että kannen tekstit voisi painaa arvokkaalla mattaisella kullanvärisellä folioinnilla. Myös otsikkoihin ja anfangeihin valitsin kullansävyisen värin. Aukeamalla esiteltävä henkilö esitetään maisemaan upotettuna, jolloin irrallisia elementtejä ei synny vaan konseptin yleisilme säilyy eheänä ja saumattomana. Suuret otsikot ja tyhjä tila luovat mielenkiintoa ja kontrasteja ja antavat taiton hengittää.

Seuraavalle sivulle olen koonnut kuvakollaasin konseptin tyylistä. Esimerkkeinä on muutama typografiaa esittelevä kuva. Muut kuvat edustavat konseptin värimaailmaa ja kuvamaailman tyyliä yleisesti.

KUVA 19

KUVA 20

KUVA 21

KUVA 22

KUVA 23

KUVA 24

KUVAT 19-24. Ideakartta, joka toimi inspiraation lähteenä Yksinkertaisen konseptin luomisessa. Kuva-maailma on raikasta ja merihenkistä.

Pilkkiahuenesta MONEEN MAKUUN

Pohjois-Savon vesistöt muodostavat katkeamattoman yhteyden toisiinsa, mikä tekee helpoksi veneilijän, melojan tai vaikkapa kalvin retkiluistelijan siirtä vesi- ja jäätteitä paikasta toiseen. Näillä vesistöillä ja niiden varrella sijaitsevilla upeilla maisemilla on elinyksellinen vaikutus siellä matkaille ja asuville ihmisille. Voiko Kallavedelle kesäisin laskeva aurinko jättää ketään kylmäksi tai unohtako koskaan talvista maisemaa pilkkiessäsi (Suvasveden) rannalla?

Pohjois-Savon vesistöjen muodostaessa katkeamattoman yhteyden toisiinsa, muodostavat sen myös Savonia Ammattikorkeakoulun eri osaamis-alueet keskenään: Iisalmi, Kuopio ja Varkaus. Savonia Ammattikorkeakoululla on kiinteät sidokset koko Pohjois-Savon elinkeistoon. Tekemällä yhteistyötä eri alojen toimijoiden kanssa Savonia AMK tarjoaa tulevaisuuden työntekijöitä elinkeistoon ja täyttää näin alueellisen ja yhteiskunnallisen vastuun koulutusorganisaationa.

Pohjois-Savon vesistöt muodostavat katkeamattoman yhteyden toisiinsa, mikä tekee helpoksi veneilijän, melojan tai vaikkapa talvisin retkiluistelijan siirtä vesi- ja jäätteitä paikasta toiseen. Näillä vesistöillä ja niiden varrella sijaitsevilla upeilla maisemilla on elinyksellinen vaikutus siellä matkaille ja asuville ihmisille. Voiko Kallavedelle kesäisin laskeva aurinko jättää ketään kylmäksi tai unohtako koskaan talvista maisemaa pilkkiessäsi (Suvasveden) rannalla?

Pohjois-Savon vesistöjen muodostaessa katkeamattoman yhteyden toisiinsa, muodostavat sen myös Savonia Ammattikorkeakoulun eri osaamis-alueet keskenään: Iisalmi, Kuopio ja Varkaus. Savonia Ammattikorkeakoululla on kiinteät sidokset koko Pohjois-Savon elinkeistoon. Tekemällä yhteistyötä eri alojen toimijoiden kanssa Savonia AMK tarjoaa tulevaisuuden työntekijöitä elinkeistoon ja täyttää näin alueellisen ja yhteiskunnallisen vastuun koulutusorganisaationa.

Vesiseittejä, evästä ja majapaikkoja savolaiseen makuun

Suomi tunnetaan tuhansien järvien maana. Matkailun kehittämisprojekteissakin Suomea bränditään Lapilla, puhtaalla luonnolla, puhtaalla vesistöllä sekä puhtailla ruoka-raaka-aineilla. Pohjois-Savo edustaa brändi-Suomea parhaimmillaan, joka houkuttelee sinne niin ulkomaalaisia, kuin kotimaisiakin matkailijoita: järviin ja niiden rantoihin kätkeytyy tuhansia paikkoja, tapahtumia, henkilöitä, kulttuuria, ruokaa, majoitusta- niin vanhaa, perinteistä kuin moderniaakin. Nämä Pohjois-Savon monet kaupungit, kylät, nähtävyydet, tapahtumat ja henkilöt linkittyvät keskenään vesistöjen ja niiden reittien välityksellä.

Pohjois-Savon vesistöt muodostavat katkeamattoman yhteyden toisiinsa, mikä tekee helpoksi veneilijän, melojan tai vaikkapa talvisin retkiluistelijan siirtä vesi- ja jäätteitä paikasta toiseen. Näillä vesistöillä ja niiden varrella sijaitsevilla upeilla maisemilla on elinyksellinen vaikutus siellä matkaille ja asuville ihmisille. Voiko Kallavedelle kesäisin laskeva aurinko jättää ketään kylmäksi tai unohtako koskaan talvista maisemaa pilkkiessäsi (Suvasveden) rannalla?

Pohjois-Savon vesistöjen muodostaessa katkeamattoman yhteyden toisiinsa, muodostavat sen myös Savonia Ammattikorkeakoulun eri

osaamis-alueet keskenään: Iisalmi, Kuopio ja Varkaus. Savonia Ammattikorkeakoululla on kiinteät sidokset koko Pohjois-Savon elinkeistoon. Tekemällä yhteistyötä eri alojen toimijoiden kanssa Savonia AMK tarjoaa tulevaisuuden työntekijöitä elinkeistoon ja täyttää näin alueellisen ja yhteiskunnallisen vastuun koulutusorganisaationa. Kaunis Pohjois-Savon luonto raikkaitten vesistöjen ympäröimänä on inspiroinut monia taiteilijoita, kirjailijoita sekä tavallisia ihmisiä kirjoittamaan, maalaamaan tai jopa perustamaan yrityksen vesistön läheisyyteen.

Tuhansien järvien Pohjois-Savo-teos on saanut alkunsa myös sen kirjoittajien saamasta inspiraatiosta kokea elinyksellinen matka, valmistusta ruokaa, yöpyä erilaissa paikoissa näiden henkeäsalpaavan kauniiden maisemien kauteen. Matkatessaan voi aina tavata mielenkiintoisia ihmisiä ja kuunnella heidän tarinoitaan. Tämä kirja antaa sen lukijalle mahdollisuuden heittäytyä mukaan tähän matkaan, josta tekee elinyksellisen sen tarinat, upeat maisemat ja katseen vangitsevan kauniit kuvat sekä herkulliset ruoka-annokset. Me kirjan kirjoittajat toivomme, että sinä lukija, voit haistaa, maistaa sekä eläytyä näihin kuviin, kertomuksiin, tunnelmiin ja makuuihin.

KUVAT 25 JA 26. Yksinkertainen konsepti luottaa kuvien tunnelmaa luovaan voimaan ja herkkään kullannväriseen scriptfonttiin.

3.1.2 Typewriter-konsepti

Konseptin taustalla on idea matkustamisesta, liikkellä olemisesta tai tuttavallisemmin "reissaamisesta". Konseptin nimeksi valikoitui "Typewriter" fonttivalinnan perusteella. Mielestäni typewriter-fontti sopii matkapäiväkirja-tyyliseen toteutukseen. Konseptin tyyli on rennompempi kuin ensimmäisessä konseptissa ja reseptit esitetään mutkattomasti repäistyllä paperinpalalla, joka antaa vaikutelman, siitä että resepti on kirjoitettu järven rannalla hyvän makuelämyksen putkahtaessa kielelle. Konsepti edustaa vahvasti luontoa ja matkustamista ja on tyyliltään kollasiinomainen. Konseptin mukaisella ulkoasulla toteutettu kirja tulisi painaa ehdottomasti päällystämättömälle paperille.

Sain idean konseptiin ensisijaisesti ruotsalaisesta *Gudrun Sjödenistä*, joka myy ekologisista ja persoonallisista vaatteita. Heidän kataloginsa ovat upeita, vaatteiden ohella luontoa ja maisemia esitteleviä ja näyttävät siltä kuin ne olisi koottu huolettomasti kuvausreissulla Malasiassa tai Islannissa. Halusin tavoittaa saman raikkaan ja rennon tunnelman tähän konseptiin.

Seuraavan sivun kuvakollaasiin olen kerännyt kuvamaailmaa, jonka pohjalta Typewriter-konseptin visuaalinen ilme syntyi. Typografisia valintoja en juuri punninnut vielä tässä vaiheessa järin tarkasti, mutta kuva- ja värimaailmaa, sekä tekstuureja sitäkin enemmän.

KUVA 27

KUVA 28

KUVA 29

KUVA 30

KUVA 31

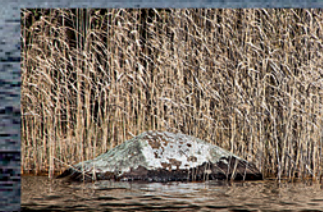
KUVA 32

KUVAT 27-32. Typewriter-konseptin kuvamaailma ja tunnelma on maanläheinen. Paperitekstuuriin on tarkoitus luoda matkailuhenkä ja kollaasinomaisuutta taittoon.

Pilkkiahvenesta moneen makuun

Pohjois-Savon vesistöt muodostavat katkeamattoman yhteyden toisiinsa, mikä tekee helpoksi veneliian, melojan tai vaikkapa talvisin retkiliustelijan siirtyä vesi- ja jäätteistä paikasta toiseen. Näillä vesistöillä ja niiden varrella sijaitsevilla upeilla maisemilla on elämyksellinen vaikutus siellä matkaaville ja asuville ihmisille. Voiko Kallavedelle kesäisin laskeva aurinko jättää ketään kylmäksi tai unohtatko koskaan talvista maisemaa pilkkiessäsi (Suvasveden) rannalla?

Pohjois-Savon vesistöjen muodostaessa katkeamattoman yhteyden toisiinsa, muodostavat sen myös

Vesireittejä, evästä ja majapaikkoja savolaiseen makuun

Suomi tunnetaan tuhansien järvien maana. Matkailun kehittämisprojekteissakin Suomea bränditään Lapilla, puhtaalla luonnolla, puhtaalla vesistöllä sekä puhtaalla ruoka-raaka-aineilla. Pohjois-Savo edustaa brändi-Suomea parhaimmillaan, joka houkuttelee sinne niin ulkomaalaisia, kuin kotimaisiaakin matkailijoita: järviin ja niiden rantoihin kietkeytyy tuhansia paikkoja, tapahtumia, henkilöitä, kulttuuria, ruokaa, majoitusta- niin vanhaa, perinteistä kuin modernia. Nämä Pohjois-Savon monet kaupungit, kylät, nähtävyydet, tapahtumat ja henkilöt linkittyvät keskenään vesistöjen ja niiden reittien välityksellä.

Pohjois-Savon vesistöt muodostavat katkeamattoman yhteyden toisiinsa, mikä tekee helpoksi veneliian, melojan tai vaikkapa talvisin retkiliustelijan siirtyä vesi- ja jäätteistä paikasta toiseen. Näillä vesistöillä ja niiden varrella sijaitsevilla upeilla maisemilla on elämyksellinen vaikutus siellä matkaaville ja asuville ihmisille. Voiko Kallavedelle kesäisin laskeva aurinko jättää ketään kylmäksi tai unohtatko koskaan talvista maisemaa pilkkiessäsi (Suvasveden)

rannalla?

Pohjois-Savon vesistöjen muodostaessa katkeamattoman yhteyden toisiinsa, muodostavat sen myös Savonia Ammattikorkeakoulun eri osaamis-alueet keskenään: Iisalmi, Kuopio ja Varkaus. Savonia Ammattikorkeakoululla on kiinteät sidokset koko Pohjois-Savon elinkeinon. Tekemällä yhteistyötä eri alojen toimijoiden kanssa Savonia AMK tarjoaa tulevaisuuden työntekijöitä elinkeinon ja täyttää näin alueellisen ja yhteiskunnallisen vastuun koulutusorganisaationa. Kaunis Pohjois-Savon luonto raikkaitten vesistöjen ympäröimänä on inspiroinut monia taiteilijoita, kirjailijoita sekä tavallisia ihmisiä kirjoittamaan, maalaamaan tai jopa perustamaan yrityksen vesistön läheisyyteen. Tuhansien järvien Pohjois-Savo-teos on saanut alkunsa myös sen kirjoittajien saamista inspiraatioista kokea elämyksellinen matka, valmistaa ruokaa, yöpyä erilaisissa paikoissa näiden henkeäsalpaavan kauniiden maisemien katveissa. Matkatessaan voi aina tavata mielenkiintoisia ihmisiä ja kuunnella heidän tarinoitaan. Tämä kirja antaa sen lukijalle mahdollisuuden

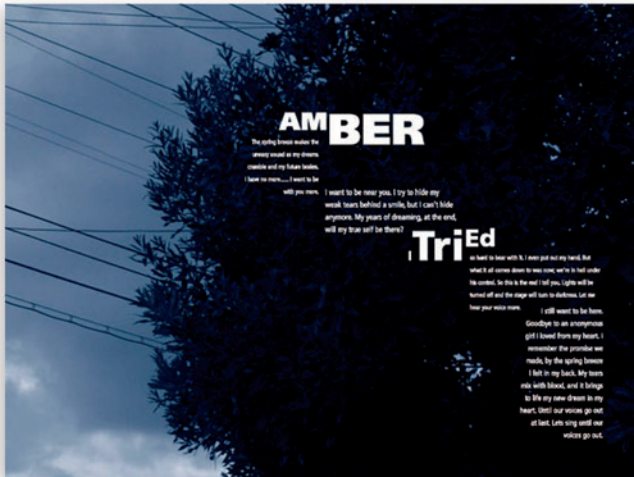
KUVAT 33 JA 34. Typewriter-konsepti on voimakkaan tarinallinen runsaan kuvamateriaalin ja kerroksellisuutensa vuoksi.

3.1.3 Musta laatikko -konsepti

Musta laatikko -konsepti sai nimensä mustasta tekstilaatikosta, jota käytetään muun muassa vesistöjen esitelysivuilla. Jyhkeä musta tekstilaatikko luo konseptiin tehokkuutta ja voimakkuutta. Laatikko peittää osan maisemasta luoden tilavaikutelmaa ja kolmiulotteisuutta, mutta samalla se jopa hieman häiritsee maiseman katsomista. Se ei ole mielestäni lainkaan huono asia, sillä elämyksellinen konsepti voi olla myös häiritsevä.

Tämä konsepti edustaa kokonaisvaltaisimmin omaa tyyliäni taittajana, minkä vuoksi se onkin mielestäni kolmesta konseptista vahvin. Siinä on myös rytmiä ja paljon muuntelun mahdollisuuksia yksinkertaisten, suoraviivaisten ja selkeiden elementtien vuoksi. Rockwell-fontin ja käsinkirjoitetun fontin yhdistelmä on mielestäni raikas ja mielenkiintoinen ja kolmiulotteisuusvaikutelman kruunavat mustan laatikon ympärille sijoittuvat merelliset elementit kuten köydet tai ankkurit.

Seuraavalle sivulle olen koonnut kuvakollaasin, jonka pohjalta konsepti muotoutui. Sain paljon inspiraatiota typografisista kuvista ja kuvamaailmaan hain jännittävästi rajattuja ja mielenkiintoisia maisemakuvia. Kollaasissa valitsee myös vahvasti konseptiin suunnittelemani tumma ja kontrastikas värimaailma.

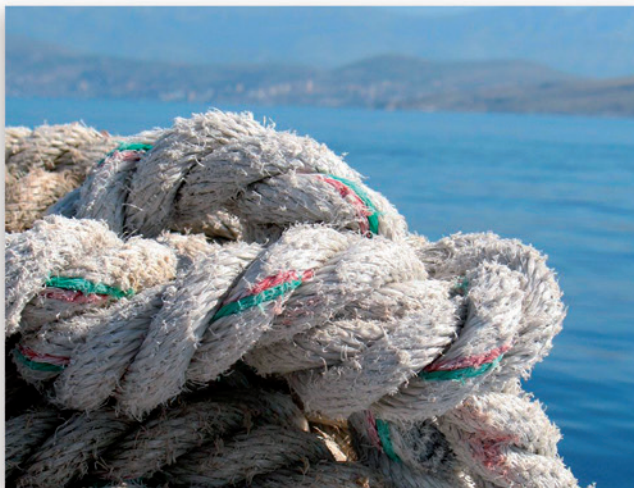
KUVA 35

KUVA 36

KUVA 37

KUVA 38

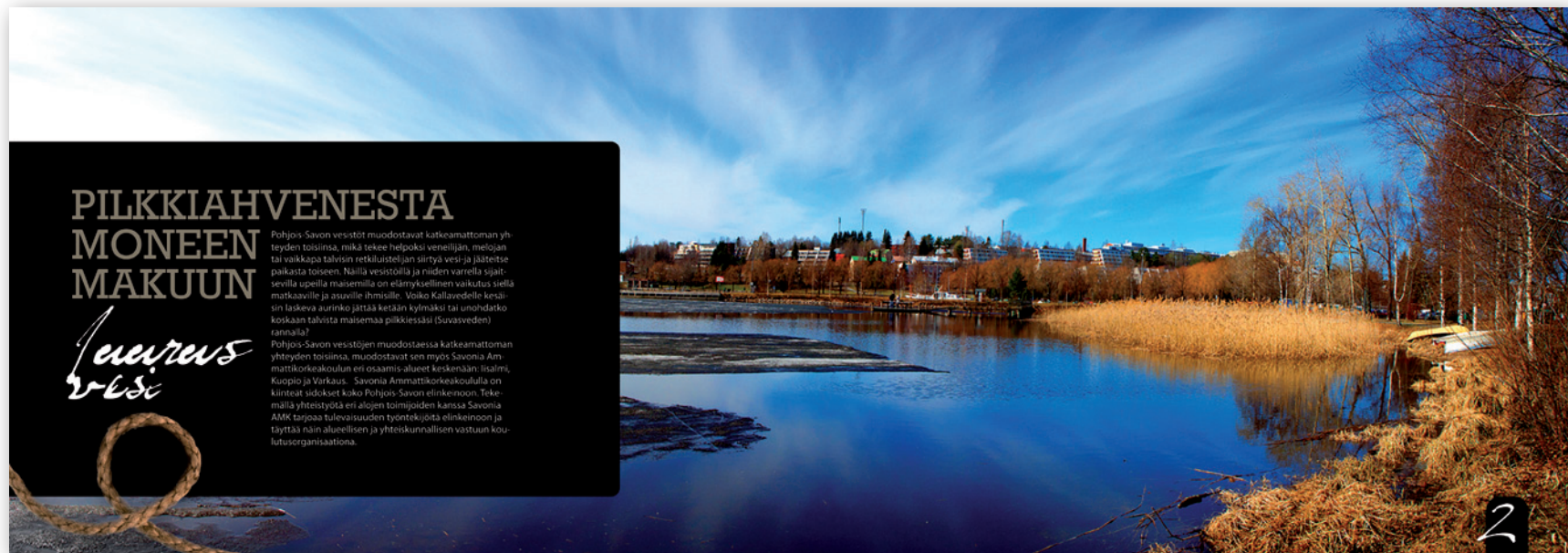

KUVA 39

KUVA 40

KUVAT 35-40. Musta laatikko -konsepti on muodostunut typografisista lähtökohdista. Kuvamaailma on voimakkaasti käsiteltyä ja mielenkiintoisesti rajattua.

PILKKIAHVENESTA MONEEN MAKUUN

*Leaves
vsi*

Pohjois-Savon vesistöt muodostavat katkeamattoman yhteyden toisiinsa, mikä tekee helpoksi veneilyn, melojan tai vaikkapa talvisin retkilaistelijan siirtyä vesi- ja jäätteistä paikasta toiseen. Näillä vesistöillä ja niiden varrella sijaitsevilla upeilla maisemilla on elämyksellinen vaikutus siellä matkaaville ja asuville ihmisille. Voiko Kallavedelle kesäisin laskeva aurinko jättää ketaän kylmäksi tai unohtatko koskaan talvista maisemaa pilkkiessäsi (Suvasveden) rannalla?

Pohjois-Savon vesistöjen muodostaessa katkeamattoman yhteyden toisiinsa, muodostavat sen myös Savonia Ammattikorkeakoulun eri osaamis-alueet keskenään: Iisalmi, Kuopio ja Varkaus. Savonia Ammattikorkeakoululla on kiinteät sidokset koko Pohjois-Savon elinkeinoon. Tekemällä yhteistyötä eri alojen toimijoiden kanssa Savonia AMK tarjoaa tulevaisuuden työntekijöitä elinkeinoon ja täyttää näin alueellisen ja yhteiskunnallisen vastuun koulutusorganisaationa.

VESIREITTEJÄ, EVÄSTÄ JA MAJAPAikkoJA SAVOLAISEEN MAKUUN

Suomi tunnetaan tuhansien järvien maana. Matkailun kehittämiprojekteissakin Suomea bränditään Lapilla, puhtaalla luonnolla, puhtaalla vesistöllä sekä puhtailla ruoka-raaka-aineilla. Pohjois-Savo edustaa brändi-Suomea parhaimmillaan, joka houkuttelee sinne niin ulkomaisia, kuin kotimaisiaakin matkailijoita: järviin ja niiden rantoihin kätkeytyy tuhansia paikkoja, tapahtumia, henkilöitä, kulttuurista, ruokaa, majoitusta- niin vanhaa, perinteistä kuin moderniaakin. Nämä Pohjois-Savon monet kaupungit, kylät, nähtävyydet, tapahtumat ja henkilöt liittyvät keskenään vesistöjen ja niiden reittien välityksellä.

Pohjois-Savon vesistöt muodostavat katkeamattoman yhteyden toisiinsa, mikä tekee helpoksi veneilyn, melojan tai vaikkapa talvisin retkilaistelijan siirtyä vesi- ja jäätteistä paikasta toiseen. Näillä vesistöillä ja niiden varrella sijaitsevilla upeilla maisemilla on elämyksellinen vaikutus siellä matkaaville ja asuville ihmisille. Voiko Kallavedelle kesäisin laskeva aurinko jättää ketaän kylmäksi tai unohtatko koskaan talvista maisemaa pilkkiessäsi (Suvasveden) rannalla?

Pohjois-Savon vesistöjen muodostaessa katkeamattoman yhteyden toisiinsa, muodostavat sen myös Savonia Ammattikorkeakoulun eri osaamis-alueet keskenään: Iisalmi, Kuopio ja Varkaus. Savo-

nia Ammattikorkeakoululla on kiinteät sidokset koko Pohjois-Savon elinkeinoon. Tekemällä yhteistyötä eri alojen toimijoiden kanssa Savonia AMK tarjoaa tulevaisuuden työntekijöitä elinkeinoon ja täyttää näin alueellisen ja yhteiskunnallisen vastuun koulutusorganisaationa. Kaunis Pohjois-Savon luonto rakkaisten vesistöjen ympäröimänä on inspiroinut monia taiteilijoita, kirjailijoita sekä tavallisia ihmisiä kirjoittamaan, maalamaan tai jopa perustamaan yrityksen vesistön läheisyyteen. Tuhansien järvien Pohjois-Savo-toos on saanut alkunsa myös sen kirjoittajien saamasta inspiraatiosta kokea elämyksellinen matka, valmistaa ruokaa, yöpyä erilaisissa paikoissa näiden henkeäsalpaavan kauniiden maisemien kaverissa. Matkustessaan voi aina tavata mielenkiintoisia ihmisiä ja kauneilla heidän tarinoillaan. Tämä kirja antaa sen lukijalle mahdollisuuden heittäytyä mukaan tähän matkaan, josta tekee elämyksellisen sen tarinat, upeat maisemat ja katseen vangitsevan kauniit kuvat sekä herkkäiset ruoka-annokset. Me kirjan kirjoittajat toivomme, että sinä lukija, voit haistaa, maistaa, muistaa sekä eläytyä näihin kuviin, kertomuksiin, tunnelmiin ja makuihin.

Kuopiossa

KUVAT 41 JA 42. Musta laatikko -konsepti on ilmeeltään kolmiulotteinen mustan tekstilaation ansiosta. Väljät ja eleettömät aukeamat muodostavat kontrastin runsaiden ja kuvapainotteisten aukeamien kanssa.

3.2 Konseptit – erityyppisiä päämääriä

Suunnittelemani kolmen visuaalisen konseptin piirteet poikkeavat toisistaan hyvin paljon. Kunkin konseptin pohjalta olisi mahdollista luoda hyvin eri tavoilla elämyksellisiä taittoja. Yksi konsepti korostaa matkailun henkeä, toinen eleettömyyttä ja seesteisyyttä. Ne antavat elämyksellisen kirjan luomiselle erilaisia lähtökohtia ja osoittavat, että samasta aiheesta voi tuoda esille hyvin monenlaisia näkökulmia painotuksia vaihtamalla. Konseptit ovat kuin tien haaroja, joista on jatkettava matkaa johonkin suuntaan. Valittu polku määrää matkan luonteen: kuljetaanko rennosti avoautolla vai kurpitsavaunuilla Tuhkimon tapaan.

Konsepti on pintapuolinen ja yleisellä tasolla oleva suunnitelma tehtävästä asiasta tai julkaisusta. Se koostaa taustalla vaikuttavan iden yhteen ja konkretisoi sen (Iljin 2006, 3.) Konsepti siis toimii visuaalisena lähtökohtana suunniteltavalle teokselle ja sen avulla on helppoa esittää olemassa olevat ideat asiakkaalle. Konsepteja luodessa on tärkeää, että keskenään vertailtavat konseptit ovat laajuudeltaan samanlaisia, jotta ne ovat vertailukelpoisia. Mikäli yhtä konseptia on työstetty muita konsepteja enemmän ja viimeistellymmän oloiseksi se voi näyttää asiakkaan mielestä muita paremmalta, jolloin valintaprosessi ei toteudu oikeudenmukaisesti. Myös tutkivan toiminnan jaksolla luotujen kirjakonseptien laajuuden olimme sopineet etukäteen, jotta ne olisi helppoa esittää rinnakkain.

Jatkotyöstettävä konsepti

Kolmesta suunnittelemani konseptista jatkotyöstettäväksi valittiin kolmantena esittelemäni vaihtoehto, *Musta laatikko* (sivut 38-39). Pohdimme palaverissa työryhmän kesken kunkin konseptin toimivuutta ja uskottavuutta lopullisen teoksen pohjana. *Yksinkertainen konsepti* karsiutui heti alussa pois liiallisen pelkistyneisyyden vuoksi. Se oli tyyliltään liian perinteinen ja siten soti hieman elämyksellisen kirjan nimikettä vastaan. *Typewriter* taas sai kannatusta taustalla vahvasti vaikuttavan tarinallisuutensa vuoksi, sillä tarinallisuuden näkyminen kirjan taitossa miellytti asiakkaita suuresti. Emme uskoneet sen kuitenkaan toimivan käytännössä, sillä konseptisuunnitelmaan saumattomasti kuuluva päälylystämättömälle paperille painattaminen ei toimisi hyvin kuvapainotteisessa teoksessa.

Asiakkaat pitivät *Musta Laatikko* -konseptista muun muassa sen kolmiulotteisuuden vuoksi. Tässä konseptissa typografia oli kaikista harkituin, eikä aivan yhtä perinteinen kuin kahdessa muussa konseptissa. Musta tekstilaatikko koettiin taittoa ryhdittäväksi ja jatkuvuutta luovaksi elementiksi.

3.3 Kirjan kansi

Kirjojen kannet ja mainostekstit suunnitellaan hyvin varhaisessa vaiheessa kirjaprojektia, joten jouduimme kuvaajan kanssa miettimään kansia jo kirjan luonnosteluvaiheessa. Vaikka kirjasta ei olisi valmiina muuta kuin idea, täytyy ulkoisten asioiden olla kunnossa ennakkomarkkinointia varten. (Valkama 1999.)

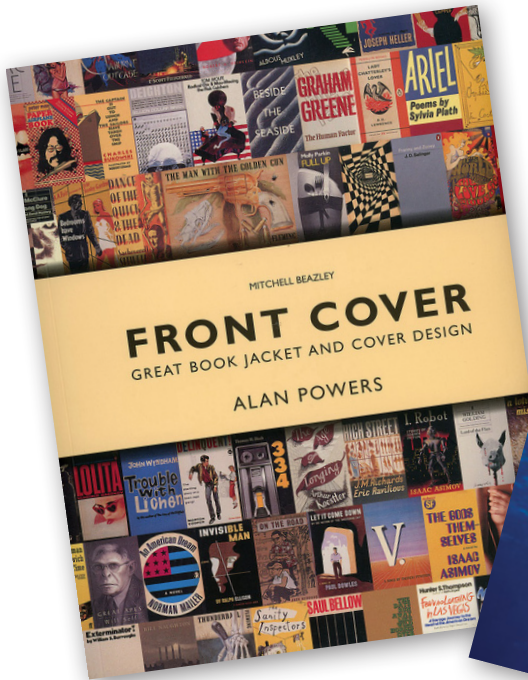

KUVA 43. Jaakon suunnittelema kansikuva on raikas, mielenkiintoinen ja tiivistää upeasti sen, mistä kirja kertoo.

Aloitimme kannen ideoinnin Laukkasen kanssa syksyllä 2011, jolloin Savonia-kustannuksen julkaisutoiminnan sihteeri Tiina Hyttinen ja kustannustoimittaja Jouni Vornanen alkoivat puhua kirjan ennakkomarkkinoinnista. Laukkasella oli jo valmiina idea kansikuvasta: kasvin lehdellä lepäävien kastepisaroiden sisältä peilautuisi pohjoissavolaisia maisemia ja ruoka-annoksia (kuva 43). Innostuin heti Laukkasen ideasta, koska se kuulosti mielestäni raikkaalta, mielenkiintoiselta ja esittelisi hienosti kirjan sisältöä. Laukkasen toteutettua kansikuvaluonnoksen annoin siitä hänelle palautetta, jonka jälkeen esittelimme idean muulle työryhmälle. Tässä vaiheessa minä perehdyin pääasiassa

kannen typografiseen ilmeeseen; päätin itsekkin tehdä parhaani saadakseni typografian loistamaan upean kansikuvan yllä. En kuitenkaan vielä syksyllä 2011 voinut tehdä kovin tarkkoja luonnoksia, sillä kirjan nimi saatiin varmistetuksi vasta keväällä 2012.

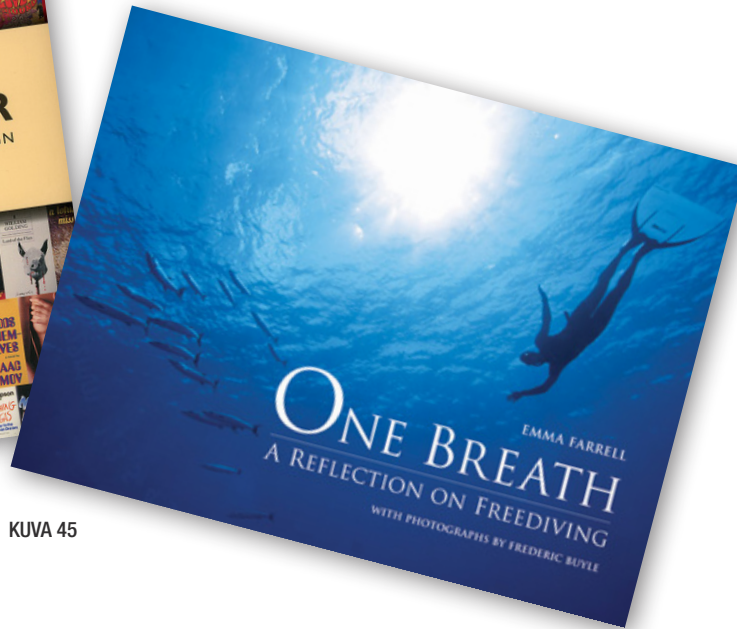
Kirjan kannella on suuri merkitys tunnelman luomisessa ja kirjan sisällön esittelemisessä. Hyvä kansi herättää lukijan mielenkiinnon ja kertoo kirjan aiheen yhdellä silmäyksellä. Ennakkomarkkinoinnin aikana kirjan kansi luo odotuksia – hyvä kansi nostaa riman korkealle myös kirjan sisällön suhteen. Kirjan kannen suunnittelutyö kannattaa siis tehdä huolellisesti ja kirjan sisältöön tarkasti perehty-

Kuva 44

KUVAT 44-45.

Kirjojen kansia, joiden typografiasta sain inspiraatiota omaan kansisuunnitteluuni.

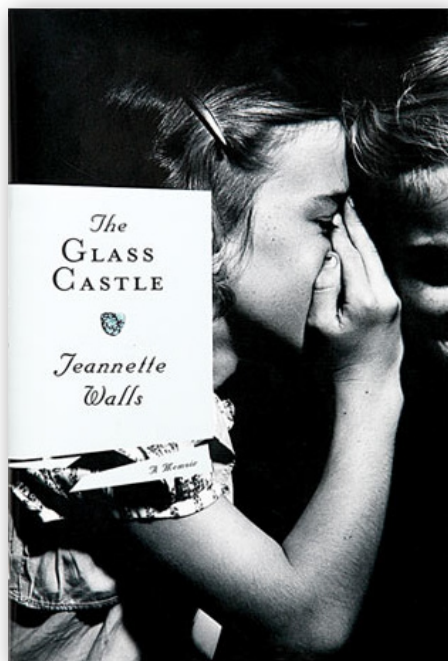
Kuva 45

en, sillä kansi on usein ensimmäinen asia, jonka kirjasta huomaamme. Kirjan visuaalisuus usein esitetään kannen perusteella, esimerkiksi kirjaa koskevissa artikkeleissa, uutisoinnissa tai kirja-arvosteluissa. Kansi jää siten usein kirjasta mieleen, oli se sitten hyvä tai huono.

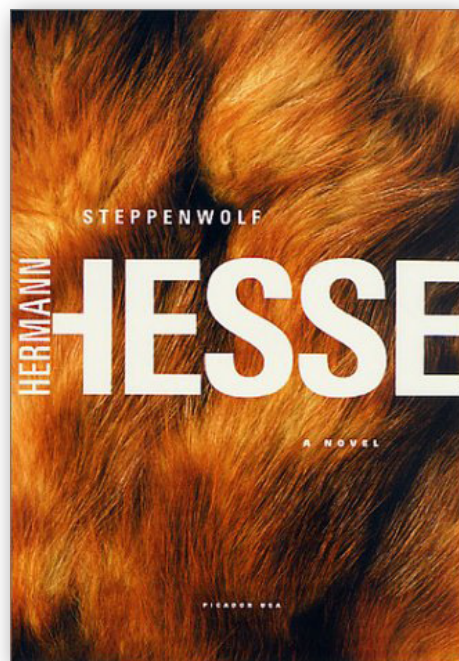
Kirja on sisällöllisen funktionsa lisäksi hyvin esteettinen esine, joten kansien suunnittelussa onnistuminen on hyvin tärkeää. Kantta katsotaan kriittisesti varsinkin kirjan ostohetkellä ja se voi jopa vaikuttaa ostopäätökseen. Mitäänsanomaton tai kirjan sisältöön liittymätön kansi voi saada ostajan jättämään teoksen hyllyyn. Sen sijaan erikoinen, kaunis, mieleenpainuva ja positiivisia mielikuvia luova kirjan kansi voi antaa ratkaisevan sysäyksen kirjan ostamisen suhteen. Jos kirjakaupassa tai kirjastossa kirjat olisivat kansipaperittomia ja niissä olisi pelkästään kirjan ja sen kirjoittajan nimi, miten kirjan valinta onnistuisi? Entä mitkä asiat vaikuttaisivat ostopäätökseen? Tavoitteeni kannen suunnittelun suhteen oli luoda typografisesti kaunis ja harmoninen kansi, joka keskustelee kannen kuvan kanssa ja on tyylikäs kokonaisuus.

Kansiluonnokset

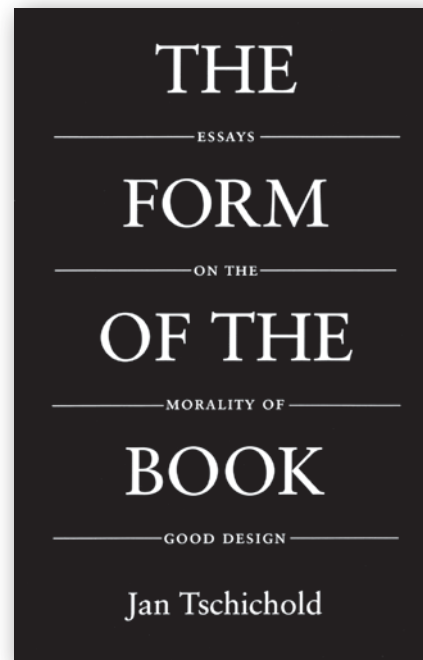
Aloitin ideoinnin tarkastelemalla internetistä löytämiäni kirjankansiesimerkkejä (kuvat 44-49, sivut 42-43). Löysin upeita kansia runsaasti, mutta tälle ja seuraavalle sivulle kokosin vain ne, joiden typografiasta voisin saada ideoita omaan kansisuunnitteluuni. Oman näkemykseni mukaan kannen typografian täytyisi pohjautua kirjan sisäsivuille luomaani typografiaan, jotta kokonaisuus pysyisi ehyenä.

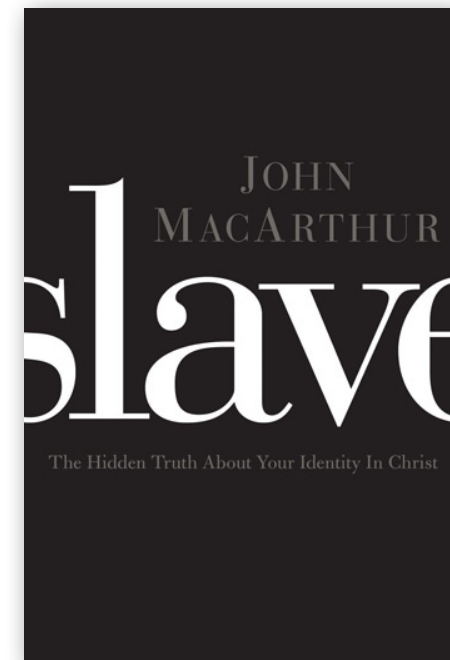
KUVA 46

KUVA 47

KUVA 48

KUVA 49

KUVAT 46-49.
Kirjojen kansia, joiden typografiasta sain inspiraatiota omaan kansisuunnitteluuni.

KUVA 50

KUVA 51

Tein saamieni ideoiden pohjalta useita luonnoksia, joissa aloin sommitella kirjan nimeä *Rockwell Std* -fontilla. Ko-keilin asetella tekstiä muutamilla eri tavoilla ja sovittelin tekstejä kansikuvan päälle myös kääntämällä etusivun kuvan takasivulle ja päinvastoin. Suunnittelu alkoi muo-
toutua mustan taustalaatikon ympärille, sillä koin mustan taustalaatikon nostavan tekstin oivallisesti esille kuvasta ja luovan samalla yhteyden sisäsivujen järviaukeamiin.

Esittelin asiakkaalle joitakin valikoimiani luonnoksia ja musta laatikko koettiin liian raskaaksi elementiksi kanteen. Luonnoksista, joissa mustaa laatikkoa ei ollut pidettiin huomattavasti enemmän. Kannen fonttivalintani olivat sa-
moja kuin kirjan sisäisivuillakin, joten koin kannen typogra-
fian linkittyvän sisäisivuihin hyvin ilman tekstilaatikkoakin.

Jatkotyöstettäväksi valittava kansi on nähtävillä sivul-
la 46 (kuva 56).

KUVA 52

KUVA 53

KUVA 54

KUVA 55

Herkutellen
SAVOSSA
EVÄITÄ VESIEN VARRELTA

KUVA 56. Jatkotyöstettäväksi valittu kansiluonnos. Musta liukuväri kuvan yläreunassa auttaa vaaleaa tekstiä erottumaan taustasta.

4 \

KIRJAN TOTEUTTAMINEN JA VAIHEET

4.1 Typografia

Leipäteksti

Lähtökohtanani oli löytää kirjan leipätekstiksi kaksi kirjaintyyppiä, joista toinen tulisi taittoon negatiivina käytettynä. Leipätekstiksi etsin perinteisesti päätteellistä kirjaintyyppiä, mutta negatiivitekstin tuli mielestäni olla päätteetöntä. Selasin Markus Itkosen *Typografian käsikirjaa*, jonka ohjeiden ja esimerkkien avulla päädyin *Syntax LT Std*:hen ja *Bembo Std*:hen.

Groteskeista humanististen groteskien luettavuus on paras, mikä mahdollistaa niiden turvallisen käytön leipätekstissä. Humanistiset groteskit sopivat erinomaisesti käytettäväksi renessanssiantiikvojen kanssa, sillä molemmat kirjaintyypit ovat perusmuodoltaan ja mittasuhteiltaan sa-

mantapaiset (Itkonen 2007, 60). Tämän takia *Syntax* ja *Bembo* sopivat muotokieleltään hyvin yhteen.

Syntaxissa kirjainten paksuusvaihtelu erottuu selvästi ja osa kirjaimista päättyy viistosti ja ikään kuin jatkuu seuraavaa kirjainta kohti. Tämä luo *Syntaxiin* dynaamisen ja eteenpäin vievän vaikutelman (Itkonen 2007, 59). *Syntax* sopii erinomaisesti jopa pitkiin teksteihin, joten valitsin sen kirjan taitossa käytettäväksi reseptiteksteihin, sekä järvien esittelyaukeamille. Käytin molemmilla aukeamilla *Syntaxia* negatiivina.

Bembo on renessanssiantiikva, jolla on erittäin hyvä luettavuus, koska renessanssiantiikvat on kehitetty ni-

menomaan pitkien tekstien lukemista varten. *Bembo* on garalde-antiikva, jossa muotokieli on muita renessanssiantiikvoja rauhallisempi. Siinä on vahva viivakontrasti, joka antaa tekstille eloisuutta kuitenkin tekemättä siihen liian vahvaa tai häiritsevää kontrastia (Itkonen 2007, 32).

Fonttien valinta sujui ongelmattomasti, mutta sitäkin enemmän jouduin pohtimaan fonttikokoja, jotta vesistöjen esittelyaukeamille ja reseptisivuille tuleva negatiiviteksi näyttäisi samankokoiselta kuin muu leipäteksti. Käytin *Bembo*a 11 pt koossa ja *Syntaxia* huomattavasti pienemmällä pistekokoolla 9, jolloin tekstit näyttivät samankokoisilta. Hienoiset heitot kokoeroissa eivät näkyneet lainkaan näytöllä, mutta huomasin ne heti tulostuksen jälkeen. Arvioinkin eri pistekokoja, rivinväliä ja palstavälejä pääasiallisesti tulosteissa.

Kieliversio

Kieliversio on saatava erottumaan muusta tekstistä käyttämällä fontin eri leikkauksia tai latomalla teksti kokonaan eri fontilla. Omassa taittotyössäni ei tullut kysymykseenkään valikoida kieliversiolle omaa fonttia taiton jo ennestään runsaan fonttivalikoiman vuoksi. *Syntaxin* ja *Bembon* leikkauksissa oli onneksi molemmissa kurssiivi ja lihavointi, joista valitsin kieliversioon käytettäväksi kurssiivin.

Otsikot

Otsikkofontiksi valikoitui *Rockwell* leikkauksella regular. Otsikkofonttiakaan minun ei täytynyt etsiä pitkään, sillä

minulla oli tarkka mielikuva halutunlaisesta vaikutelmasta. Päätin käyttää egyptienneä sen vahvan ja suoraviivaisen muotokielen vuoksi. Suurella pistekokoolla ladottuna se hallitsi vesistöjen esittelyaukeamia ja loisi tehokkaan kontrastin scriptifontin kanssa.

Suunnittelin kirjoittavani esiteltävän järven nimen scriptifontilla. Kirjan tyyliin sopivan scriptifontin löytäminen aiheutti paljon jäljittämistyötä. Ensimmäisessä mallitaitossani käytin *Fountain Pen Frenzy*ä, joka täydensi taiton ilmeen upeasti, mutta oli luettavuudeltaan huono ja epäselvä. Kokeilin sen tilalle monia erilaisia fontteja, kuten *Jane Austenia* ja *Jellyka Western Princessiä*, mutta ensimmäinen oli liian tasainen ja rauhallinen. Jälkimmäinen taas oli suorastaan liian kaunis ja koukeroinen, eikä sopinut taiton selkeään tyyliin ja riiteli *Rockwell*-fontin kanssa (kuva 57).

Olin jo toistaiseksi luopunut etsinnöistäni kun sattumalta löysin kuin suoraan ensirakkaudestani *Fountain Pen Frenzystä* johdetun fontin Fontspace-sivustolta. *Same-Sex Marriage Script* oli hyvin samantyylinen kuin *Fountain Pen Frenzy*, ainoastaan selkeämpi ja helppolukuisempi. Kiitin jumalia, tanssin sadetanssin ja uhrasin lampaan ja palasin viimeistelemään taittopohjia.

Minun täytyi kuitenkin vielä vaihtaa scriptifonttia keran, koska alun perin sillä oli tarkoitus kirjoittaa vain haastateltavan nimi (kuva 58, sivu 50). Nimen yhteyteen täytyi kuitenkin lisätä titteli, minkä vuoksi päädyin hakemaan vielä helppolukuisempaa scriptiä (kuva 60). Havaitsin, että *CAC Shishoni Brush* sopii mainiosti yhteen *Rockwell*-fontin kanssa sen ohuen ja dynaamisen muotokielen vuoksi, joten koin sen olevan lopullinen vaihtoehtoni.

Kallavesi

Fountain Pen Frenzy

Kallavesi

Jane Austen

Kallavesi

Jellyka Western Princess

Kallavesi

Same-Sex Marriage Script LDO

Kallavesi

CAC Shishoni Brush

KUVA 57. Scriptfonttien vertailua. Kirjantaitossa käytettäväksi valitsin CAC Shishoni Brushin.

Jari Taurunen

KERRAN SAVOLAINEN
AINA SAVOLAINEN

Kallaveden ympäröimä Kuopio tarjoaa läpi vuoden erilaisia luon- toelämyksiä ja aktiviteettimahdollisuuksia moneen makuun. Mo- meloen. Kesäisin myös lenkkeily Puijo- on osa Jariin aktiivista liikunta harrastus

KUVA 58

Jari Taurunen
Päätösmittaja, Savon Sanomat

KERRAN SAVOLAINEN
AINA SAVOLAINEN

Kallaveden ympäröimä Kuopio tarjoaa läpi vuoden erilaisia luon- toelämyksiä ja aktiviteettimahdollisuuksia moneen makuun. Mo- meloen. Kesäisin myös lenkkeily Puijo- on osa Jariin aktiivista liikunta harrastus

KUVA 59

Jari Taurunen
Päätösmittaja, Savon Sanomat

KERRAN SAVOLAINEN
AINA SAVOLAINEN

Kallaveden ympäröimä Kuopio tarjoaa läpi vuoden erilaisia luon- toelämyksiä ja aktiviteettimahdollisuuksia moneen makuun. Mo- meloen. Kesäisin myös lenkkeily Puijo- on osa Jariin aktiivista liikunta harrastus

KUVA 60

KUVA 61. Kirjan haastatteluaukeaman taittopohja. Ylemmässä kuvassa on vanha pohja, jossa alamarginaali on hyvin kapea. Alemmassa kuvassa alamarginaalia on suurennettu, jolloin kirjan ilme on rauhoittunut huomattavasti. Taittopohjassa, jossa tekstiä on paljon kolmannen palstan on suunniteltu juoksevan seuraavalle sivulle.

Palstat ja marginaalit

Kirjan marginaalien määrittämiseen on runsaasti erilaisia laskennallisia tapoja, mutta itse loin marginaalit silmämääräisesti samalla kun suunnittelin kirjan palstoitusta. Kirjan kooksi määräytyi 297x185 mm painopaikan valinnan jälkeen, joten päädyin käyttämään taitossa kahta leveää palstaa. Ihannetapauksessa toiseen palstaan tulisi suomenkielinen teksti ja toiseen kieliversio, mutta usein teksti jatkui seuraavalle sivulle ja kieliversio vaihtui kesken palstan (kuva 61).

Leveät marginaalit tuovat taittoon ilmavuutta, minkä vuoksi leveä formaatti on kauniin tilava ja antaa mahdollisuuden käyttää suurikokoisia otsikoita. Jätin sisämarginanalin hyvin leveäksi, jotta mikään elementti ei menisi lähelle taitetta: tekstit näkyvät hyvin kirjaa selatessakin. Kirjan ulko- ja sisämarginat muotoutuivat helposti oikean levyisiksi kuten myös palstaleveys. Eniten jouduin miettimään ja kokeilemaan ylä- ja alamarginaalien leveyksiä. Aluksi alamarginaali oli hyvin kapea, mutta muutettuani sitä suuremmaksi taiton ilme rauhoittui ja tasapainottui huomattavasti (kuva 61).

Alamarginaali on usein taiton levein marginaali; tarpeeksi leveällä alamarginaalilla varmistetaan se, että teksti ei näytä niin sanotusti valuvan sivun reunan yli. Marginaalien ja palstojen leveyttä kannattaa myös usein tarkastella puhtaaksileikatuissa tulosteissa, joista mittasuhteet on huomattavasti helpompaa hahmottaa kuin näytöltä.

4.2 Taittopohjat

Taitto on graafisten elementtien sijoittelua suunnitellulle taittopohjalle (Mölsä). Taittopohjien valmistaminen on tärkeää, jotta tekstien taittaminen ja kuvien paikalleen laittaminen olisi toimivaa. Taittopohjat olivat minulla valmiina jo hyvissä ajoin ennen kuin aloitin kirjan taittamisen, sillä jo malliaukeamia tehdessäni suunnittelin kokonaisuutta varsin yksityiskohtaisesti ja lopulta odotin vain kirjan aineistojen saamista.

Tein InDesignissa omat master-pohjat järvien esitelyaukeamille, haastatteluaukeamille ja reseptiaukeamille, sillä ne ovat rakenteeltaan hyvin erilaisia ja vaativat omia kiinteitä elementtejään, jotka on järkevintä luoda master-pohjille. Master-pohja on sivun tai aukeaman taittopohja, johon on mahdollista määritellä asioita, joiden on tarkoitus toistua sivulta toiselle. Käytin master-pohjia hyödykseni muun muassa erityyppisten aukeamien palstojen ja marginaalien määrittämisessä, sivunumeroinnissa, ja tunnisteteksteissä.

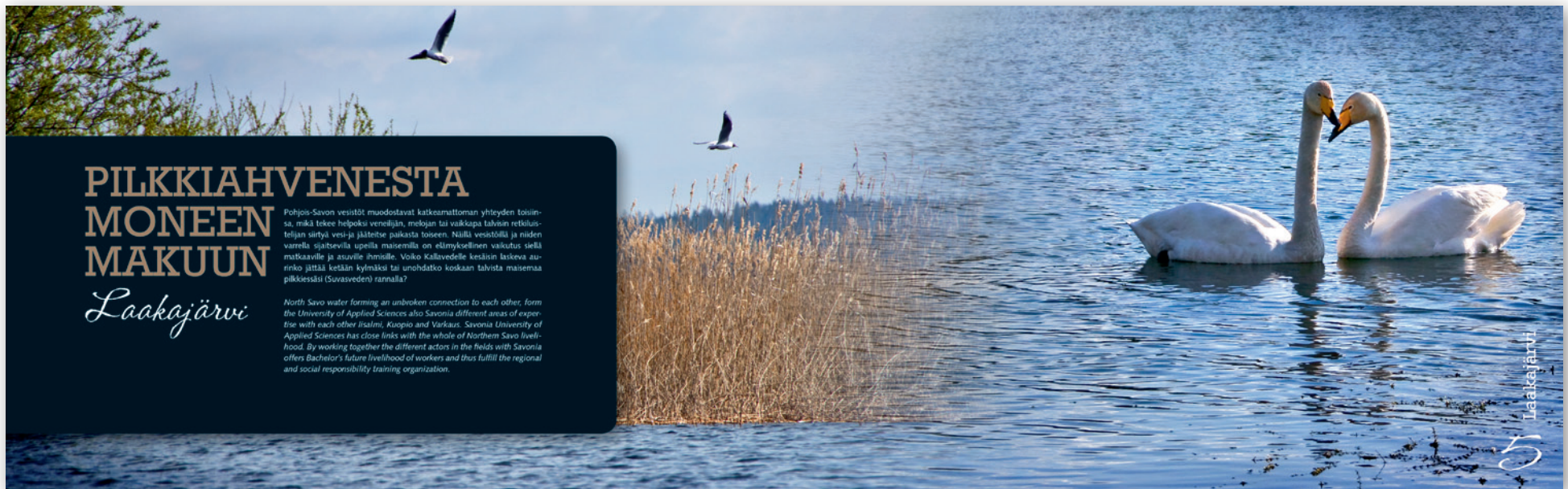
Jaoin kirjan neljään osaan, sillä yhtä suurta taittotiedostoa olisi hankalaa käsitellä ja hahmottaa selkeästi. Tein jaon kirjaan tulevien järvien mukaan, huomioiden, kuinka monia henkilöitä sijoittuu kunkin järvinimikkeen alle. Esimerkiksi Kallavesi on jaettu kahteen eri taittotiedostoon, sillä sen alle sijoittuu valtaosa kirjan henkilöistä.

1. Iisalmi_Piela_Sorsa_Varkaus
2. Kallavesi_1
3. Kallavesi_2
4. Suvas_Juurus_Syväri_Laaka

Pyrin yksinkertaistamaan taittopohjaa alkuperäisestä mallilayoutista (kuvat 62-63, sivu 52). Poistin sivunumeroiden taustalta mustat ja valkoiset pohjat ja Jaakko käsitteli kuvien reunat tummentamalla tai vaalentamalla sellaiseksi, että sivunumerot nousivat esille sopivan näkyvästi. Lisäsin myös reunaan juoksevan tunnistetekstin, sillä ajattelin sen olevan taittoa virkistävää elementti, ja samalla se myös kertoo, missä vaiheessa vesireittiä ollaan menossa. Liian kaavamaisen kokonaisuuden välttämiseksi tein myös erilaisia väri vaihtoehtoja muun muassa reseptiaukeamille, joissa tunnistetekstin väri voi muuttua aukeaman kuvasta värien mukaan. Reseptilaatikko taas voi olla mustan sijaan valkoinen aukeaman värimaailman mukaan. Laatikoita en sijoittanut suoraan master-pohjaan juuri mahdollisten väri versioiden vuoksi vaan määrittelin masteriin apuvivoilla oikean kokoisen alueen reseptilaatikkoa varten.

KUVAT 62 JA 63.

Jatkoyöstettäväksi valittu *Musta Laatikko*-konsepti, jonka alapuolella siitä johdettu taittopohja. Taittopohja on muutettu oikeaan formaattiin ja sitä on yksinkertaistettu.

Taittopohjaan tulleet muutokset

Kun olin tehnyt taittopohjat valmiiksi sain kuulla asiakkailta, että kirjaan täytyykin mahtua vielä englanninkieliset käännökset kaikille teksteille. Kieliversiota ei ollut projektin aikana aikaisemmin mainittu, joten se tuli minulle täytenä yllätyksenä. Tiesin, että kieliversio on mahdollista saada mahtumaan taittoon, mutta taiton ilmavaa ja kuvapainotteista tunnelmaa olisi mahdotonta säilyttää tekstimäärän tuplaantuessa. Yleensä suuria muutoksia kirjan rakenteeseen ei olisi suotavaa tehdä kirjan ilmeen suunnittelun edettyä taittopohjien tekovaiheeseen.

Välttääkseni turhaa työtä tein taittopohjiin muutoksia vasta kun sain itselleni joitakin tekstimateriaaleja ja tiesin pääpiirteet siitä, kuinka paljon tilaa minun on jätettävä englanninkielisille teksteille. Testailin tekstien pituuksia muuttamalla suomenkielisen tekstin Google Translatossa englanniksi ja latomalla sen suomenkielisen tekstin viereen. Suomenkielinen ja englanninkielinen teksti myös näyttävät erilaisilta, joten siksi on järkevää muuttaa teksti englanniksi, vaikka oikeaa kieliversiota ei olisikaan vielä saatavilla.

Reseptiaukeaman taittopohjan muokkaaminen osoitautui työryhmän kesken erimielisyyksiä aiheuttavaksi tekijäksi, sillä reseptitekstit valmistuivat vasta hyvin myöhäisessä vaiheessa ja kävi ilmi, että ne olivat keskenään hyvin erimittaisia. Jotkut työryhmän jäsenet olivat sitä mieltä, että reseptejä pitäisi lyhentää, mutta osa toivoi resepteille lisäsivuja. Suurin osa resepteistä oli pitkiä ja yksityiskohtaisia, joillakin haastateltavilla oli reseptin sijaan

kokonainen menu ja muutamat reseptit olivat todella lyhyitä (kuvat 64 ja 65, sivu 54).

Joskus kirjan tekoprosessissa täytyy tehdä kompromisseja ja poiketa alkuperäisestä suunnitelmasta saavuttaakseen onnistuneen lopputuloksen. Reseptisivujen kohtalosta pidetyn palaverin jälkeen sovimme tekijätiimin kesken, että pitkille resepteille ja menuille tehtäisiin tilaa lisäsivuilla, sillä kukaan ei kannattanut ahdasta taittoa, eikä fonttikoon pienentäminen tullut kuuloonkaan; reseptejä sisältävää kirjaa on usein tarkoitus pitää esillä ruokaa laittaessa, joten fonttikoon on tärkeää olla tarpeeksi suuri. Kirjan budjetin suhteen on oltava objektiivinen, sillä niukan budjetin sanelemat päätökset voivat vaikuttaa hyvin negatiivisesti kirjan käytettävyyteen.

Saakajärven kalapata

6 annosta

- › Noin 1 kg ahventa, kuhaa tai muuta järvikalaa fileenä tai noin 1,5 kg kokonaisia kaloja
- › 1 nippu uusia sipuleita varsiineen (tai 2 sipulia ja nippu ruohosipulia)
- › noin 100 g voita tai muuta rasvaa
- › ½ l kantarelleja tai muita sieniiä
- › noin 1 rkl suolaa (0,8 % raaka-aineden painosta)
- › valko- tai mustapippuria
- › 2-4 dl vettä
- › 2 dl ruokakermaa
- › 1 nippu tilliä
- › luonnonyrttejä esimerkiksi ketunleipiä, horsmanlehtiä

Perkaa kalat halutessasi helposti syötäviksi, ruodottomiksi fileiksi (s. X) ja leikkaa fileet esimerkiksi kahdeksi palaksi tai paloitele kokonaiset suomustetut tai nyljetyt, peratut kalat 2-3 osaan, mutta jätä pienet ahvenet kokonaisiksi (ei päätä).

Huuhdo sipulit ja sienet. Jos käytät tuoreita korvasieniä tai rouskuja, ne on esikeitettävä kyseisen sienien käsittelyohjeen mukaisesti. Käytä pienet sipulit kokonaisina ja tavallinen sipuli isoina kuutioina. Leikkaa sipulinvarret noin 1 cm:n paloiksi. Käytä kantarellit kokonaisina tai halkaistuina. Huuhdo yrtit.

Ruoa voit valmistaa liedellä tai rannalla avotulella. Nuotio antaa oman arominsa. Kuumenna kattila tai pata ja lisää

voi. Hauduta sipuleita muutama minuutti kuumassa rasvassa. Lisää kala kuumaan pataan ja anna kalapalojen vähän rusketua pinnalta ja mausta samalla kalapalat. Lisää sienet ja anna kypsä muutama minuutti. Tuoreista sienistä irtoaa nestettä. Lisää nesteet. Peitä pata kannella ja hauduta hiljaisella lämmöllä, kunnes kala on kypsää. Lisää sipulin varret kypsytämisen loppuvaiheessa ja yrtit valmiiseen ruokaan. Sekoita ruokaa kypsytämisen aikana vain tarvittaessa ja varoen, jotta kalapalat pysyvät ehjinä.

Tarjoa lisänä tuoretta ruisleipää ja voita ja halutessasi höyryäviä uusia perunoita.

Juurusvesi

KUVAT 64 JA 65.

Yllä alkuperäinen reseptisivu ja alla päivitetty versio, johon on lisätty reseptin kieliversio. Tekstilaatikko peittää uudessa versiossa lähes koko sivun, mutta sen taakse voi kuitenkin sijoittaa kuvaa, väriä tai tekstuuria. Vielä pidemmissä resepteissä tekstilaatikko poistuu kokonaan käytöstä.

Reseptin nimi tähän

6 annosta

- noin 1 kg ahventa, kuhaa tai muuta järvikalaa fileenä tai noin 1,5 kg kokonaisia kaloja
- 1 nippu uusia sipuleita varsiineen (tai 2 sipulia ja nippu ruohosipulia)
- noin 100 g voita tai muuta rasvaa
- ½ l kantarelleja tai muita sieniiä
- noin 1 rkl suolaa (0,8 % raaka-aineden painosta)
- valko- tai mustapippuria
- 2-4 dl vettä
- 2 dl ruokakermaa
- 1 nippu tilliä
- luonnonyrttejä esimerkiksi ketunleipiä, horsmanlehtiä

Perkaa kalat halutessasi helposti syötäviksi, ruodottomiksi fileiksi (s. X) ja leikkaa fileet esimerkiksi kahdeksi palaksi tai paloitele kokonaiset suomustetut tai nyljetyt, peratut kalat 2-3 osaan, mutta jätä pienet ahvenet kokonaisiksi (ei päätä).

Huuhdo sipulit ja sienet. Jos käytät tuoreita korvasieniä tai rouskuja, ne on esikeitettävä kyseisen sienien käsittelyohjeen mukaisesti. Käytä pienet sipulit kokonaisina ja tavallinen sipuli isoina kuutioina. Leikkaa sipulinvarret noin 1 cm:n paloiksi. Käytä kantarellit kokonaisina tai halkaistuina. Huuhdo yrtit.

Ruoa voit valmistaa liedellä tai rannalla avotulella. Nuotio antaa oman arominsa. Kuumenna kattila tai pata ja lisää

6 servings

- about 1 kg of perch, pike perch, or else lake fish fillets, or approximately 1.5 kg whole fish
- 1 bunch of onions Stalk (or 2 onions and a bunch of chives)
- About 100 g of butter or other fat
- ½ l chanterelles or other mushrooms
- about 1 tablespoon of salt (0.8% raw materials by weight)
- white or black pepper
- 2-4 cup water
- 2 dl of cooking cream
- 1 bunch dill
- Natural herbs such as fox breads, horsmanlehtiä

Gut the fish can easily be eaten, bones fillets (p. X), and cut the fillets into two pieces, for example, or cut the whole scaled or skinned, gutted fish, 2-3 part, but leave a small perch as a full (not head).

Rinse the onions and mushrooms. If you're using fresh morels or a crunch, they have esikeitettävä the fungus treatment according to the instructions. Use small whole onions, and onions the same case as an ordinary cube. Cut the onion stalks about 1 cm pieces. Use chanterelles whole or split lengthwise. Rinse the herbs.

Food you can cook on the stove or open fire on the beach. Campfire gives its own flavor. Heat a pan or pot and add butter. Cook onions for a few minutes in hot fat. Add the fish hot pot, and let the little brown pieces of fish on the surface and in the same season the fish pieces. Add the mushrooms and cook for a few minutes.

Iisalmi

16

4.3 Yhteydenpito painopaikkaan

Ennen varsinaisen taittamisen aloittamista on tärkeää olla yhteydessä kirjan painopaikkaan. Mitä tiiviimmin toimii yhteistyössä painopaikkaan jo kirjan tekemisen alussa, sitä varmemmin lopputulos on oikeanlainen ja painatus sujuu helposti ja virheettömästi. Kirjan kustannukset voivat nousta, mikäli painoon lähetettävä aineisto ei ole painokunnossa tai jos aineiston toimitus viivästyy ja tuotanto joudutaan järjestämään uudelleen (Otavan kirjapaino 2011, 8).

Minä lähetin kirjan painopaikkaan Otavan kirjapainoon Helsinkiin esimerkkitaiton PDF-tiedostona muuttamista kirjan aukeamista ennen kuin aloin taittaa kirjan materiaaleja paikoilleen. Tarkastin luomani PDF-tiedoston Adobe Preflightilla. Preflight on työkalu, joka analysoi PDF-tiedoston sisällön ja tarkistaa sen kelvollisuuden tulostamista tai painatusta varten. Preflight havaitsee tiedoston ongelmat, jotka liittyvät esimerkiksi väreihin, fontteihin, läpinäkyvyyteen tai kuvan resoluutioon. (Adobe Help Resource Center).

Perehdyin tarkasti myös Otavan verkkosivuilta löytämäni aineisto-ohjeeseen, josta löytyy muun muassa tietoa käytettävistä väriprofiileista ja PDF:n valmistamisen asetuksista. Kun painossa oltiin katsottu läpi lähettämäni PDF-tiedosto pystyin jatkamaan taittamista turvallisilla miehen tietäessäni teknisten asioiden olevan kunnossa. Muutoksia tuli vain mustien tekstilaatikoiden mustaan väriin: muutimme 100-prosenttisen mustan syväksi mustaksi. Mikäli aineistosta paljastuu virheitä vasta kun se lähetetään painoon, on niiden korjaaminen hankalaa. Yksittäis-

ten virheiden korjaaminen ei vaadi paljon aikaa, mutta koko taiton läpi jatkuvien ongelmien korjaaminen vaatii suurta paneutumista ja todennäköisesti hidastaa painatusprosessia aiheuttaen lisäkuluja painatusbudjettiin.

4.4 Asiakasyhteistyö

Minun asiakkaani oli Savonia kustannus ja kirjan lähes kymmenhenkinen tekijätiimi. Tekijätiimi muotoutui varsin suureksi laajan aihealueen vuoksi; kirja esittelee 21 henkilöä haastatteluineen ja kuvineen. Yhteydenpidon näihin ihmisiin otti hoitaakseen neljän ihmisen ryhmä. Jokainen heistä piti yhteyttä muutamiin henkilöihin ja kirjoitti heidän haastattelunsa puhtaaksi. Kirjaprojektin alkuvaiheessa tekijätiimi suunnitteli ja ideoi yhdessä kirjan sisältöä, sekä sen perimmäistä ideaa ja merkitystä. Lopputuloksen ymmärtäminen jo projektin alkuvaiheessa hahmottaa projektin ääriverivoja ja selkeyttää ja nopeuttaa kaikkien osapuolten työskentelyä huomattavasti.

Kustannustoiminnasta huolta pitivät Savonian julkaisutoiminnan sihteeri Tiina Hyttinen ja kustannustoimittaja ja tiedottaja Jouni Vornainen, jotka ovat aiemminkin olleet laajasti mukana useissa Savonian kirjaprojekteissa. Projektin aikana Tiina ja Jouni olivat palaverien lisäksi mukana kirjan kustannusten miettimisessä, ennakkomarkkinoinnin suunnittelussa ja painopaikan etsimisessä. Usein kustannustoimittaja kuitenkin hoitaa projektinhallintaa hyvin kokonaisvaltaisesti pitäen muun muassa aikataulusa pysymisestä huolta, mutta oppilaitostöissä työnjaossa ja

työnkulussa on toki eri käytännöt kuin kustannustaloissa tehtävissä kirjaprojekteissa.

Yhteistyön toimivuus ja sujuvuus on projektityöskentelyn keskeisin asia. Hyvä yhteistyö on luonteeltaan kunnioittavaa, joustavaa, neuvottelevaa ja kuuntelevaa ja kaikki ryhmän jäsenet tasapuolisesti huomioivaa; jokaisen ryhmän jäsenen mielipidettä ja näkemystä tulee kunnioittaa ja arvostaa. Yhteistyö toimii jouhevasti kun jokainen siihen osallinen tekee parhaansa edistääkseen yhteistä päämäärää. Tällöin kaikki kokevat olevansa toiminnallinen osa ryhmää ja saavat monipuolisia onnistumisen kokemuksia ja laaja-alaista kokemusta tiiviistä ryhmätyöskentelystä.

4.4.1 Intuitio asiakastyöskentelyssä

Asiakkaan intuitiivinen ymmärtäminen on tärkeässä roolissa visuaalisessa suunnittelussa, sillä visuaalinen suunnittelu on usein hyvin asiakaslähtöistä suunnittelua. Asiakkailla on lähes aina näkemys ja mielikuva haluamastaan suunnittelusta, mutta heidän on vaikeaa kuvailla sanoin, mitä he suunnittelulta tahtovat ilman yhteistä kieltä suunnittelijan kanssa. Asiakkaalla ei yleensä ole käytössään suunnitteluun liittyvää termistöä tai konkreettista tietoa graafisesta suunnittelusta ja sen vaiheista ja teknisyydestä, mikä voi hankaloittaa yhteisen päämäärän luomista jossakin määrin.

Varsinkin suuressa asiakasryhmässä työskennellessä suunnittelijan omalla intuitiolla on hyvin tärkeä merkitys, sillä jokaisella ihmisellä on oma mielipiteensä käsiteltävästä asiasta ja voi olla haastavaa muodostaa kaikkia asia-

kasosapuolia miellyttävää päätöstä tai ratkaisua. Graafisen suunnittelijan täytyy tällöin eläytyä asiakkaan asemaan ja lukea tämän ajatuksia ja toiveita rivien välistä. Esimerkiksi presentaation pitämisen aikana taitava ja vuorovaikutustaidoiltaan harjaantunut graafinen suunnittelija haistaa asiakkaan mielipiteen ilmasta: liian pitkä hiljaisuus ennen kommenttikierrosta voi merkitä pettymystä. Tämä on esimerkki intuitiivisesta ymmärtämisestä.

Intuitio ei täydenny epävarmasta varmaksi, vaan muuttuu eräänlaisesta varmuudesta toisentyyppiseksi varmuudeksi (Perttula 2011, 31). Intuitio siis tavallaan muuttuu erityyppiseksi tiedoksi. Asiakaspalavereissa kaikki palaute on otettava avoimesti vastaan, sillä sen pohjalta hyvä ja kuunteleva suunnittelija muodostaa intuitiivisen käsityksen asiakkaan toiveista. Intuitiivinen ymmärtäminen onkin varsin tärkeä osa asiakasyhteistyötä, sillä se jouduttaa työskentelyä ja opettaa hyödyntämään asiakkaalta saadun palautteen tehokkaasti.

4.4.2 Yhteistyö kuvaajan kanssa

Kuvaajan tehtävänä oli kuvien ottamisen lisäksi käsitellä kuvat ja toimittaa ne minulle. Kirjan ilmeen ideointivaiheessa Jaakko toimitti minulle siihen mennessä vesistöistä ottamiaan maisemakuvia, jotta minulla olisi materiaalia jo konseptien ja taittopohjien tekovaiheessa. Sommittelin kuvia, muokkasin niitä kevyesti ja pohdin, kuinka sijoitan ne taittoon. Pohdimme myös jonkin verran yhdessä kuvaajan kanssa kuvien sijoituspaikkoja taitossa. Projektin alkuvaiheessa suunnittelimme yhdessä mahdollisia tait-

toa tukevia elementtejä, esimerkiksi ornamentteja, mutta Jaakko ei ehtinyt visualisoida suunnitelmia asiakaspalaveriin, jossa esittelimme kolme konseptiluonnosta.

Aloittaessani kirjan taittamista Laukkanen lähetti minulle maisemakuvia ja henkilökuvat siihen mennessä kuvatuista henkilöistä. Valitettavasti kuvat eivät vielä olleet taittoa varten oikeassa koossa, vaikka kirjan formaatti oli jo tiedossa, eikä kuvista ollut nimetty kuin muutama. Jouduin vielä olemaan yhteydessä Laukkaseen ja pyytämään häntä käsittelemään kuvat oikeaan kokoon. Jaakko käsitteli minulle valmiina olevat kuvat oikean kokoisiksi ja teki kuviin taiton vaatimat muutokset, kuten kuvien häivyttämisen valkoiseen, jotta kuvan päällä olevat tekstipalstat näkyisivät.

4.4.3 Yhteistyö tekstintekijöiden kanssa

Tekstien toimittaminen minulle päätettiin lopulta toteuttaa Moodle-kurssin kautta. Moodle-kurssilla jokainen kirjaprojektiin osallinen pystyi tarkastelemaan, lukemaan ja kommentoimaan tekstejä, sekä lataamaan ne itselleen. Jokainen kirjoittaja lisäsi Moodleen omat valmiit tekstinsä. Ennen Moodle-kurssin perustamista olin saanut runsaasti keskeneräisiä tekstejä sähköpostiini, vaikka niistä ei ollut minulle hyötyä taittamista ajatellen. Sain niistä kuitenkin käsityksen, minkä tyyliä tekstit tulisivat olemaan ja pysyin hyvin selvillä tekstien valmistumisen tilanteesta.

Sovimme yhdessä tekstintekijöiden ja kustannustoimittaja Jouni Vornasen kanssa tekstiosuuksien sopivan merkki- ja sanamäärän. Tekstiosuudet eivät saaneet olla

liian pitkiä, sillä kirjan sivumäärä oli rajallinen ja suomenkielisen tekstin vierelle oli sovitettava englanninkielinen kieliversio. Kirjoittajat pitivät itse huolen siitä, että tekstit pysyivät tiettyjen merkkimäärien puitteissa. Sovimme myös, että tekstien otsikot olisivat lyhyitä ja ytimekkäitä, jotta ne istuisivat taittoon hyvin ja olisivat lukijan kannalta kiinnostavia. Tekstintekijöiden kanssa suunnittelimme myös kirjan taustalla mutkittelevan vesireitin pohjalta sisällysluettelon, sekä päätimme, kuinka monia vesistöjä kirjassa tullaan esittämään ja keitä haastateltavia niihin kootaan.

Käsittelen yhteistyötä tekstintekijöiden kanssa näin loppuvaiheessa raporttiani vain siksi, että tässä kirjaprojektissa tekstimateriaalien saaminen on jäänyt hyvin loppuvaiheeseen taittoprosessia. Yleensä kaikki materiaalit saadaan hyvissä ajoin, usein jo kirjan suunnitteluvaiheessa.

5 \

TYÖSKENTELYN TÄHÄNASTISET TULOKSET

Siinä vaiheessa kun opinnäytetyöni täytyy palauttaa kirjan taitto on vielä aivan alkuvaiheessa. Noin 130-sivuisesta kirjasta on taitettu valmiiksi vain muutama aukeama kuva- ja teksti materiaalien puuttumisen takia. Olen tehnyt taittamisen helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi erilaisia taittopohjia ja järjestänyt kaikille saapuville materiaaleille paikkansa kirjan taitossa.

Tarkastelen seuraavaksi kirjan luettavuutta ja käytettävyyttä ja typografiaa. Tämän pääluvun lopussa esittelen työskentelyn tähänastisia tuloksia, muutamaa kirjan aukeamaa, joihin olen saanut käsitellyn kuvamateriaalin ja tekstimateriaaleja. Täysin lopullisia tekstejä ei ole vielä saatavilla, joten taitoissa on käytetty placeholder-tekstiä oikean tekstin sijaan.

5.1 Luettavuus ja käytettävyys

Kirjan luettavuuden arvioinnissa luotettavin keino on tehdä paljon tulostuksia erilaisilla pistekoilla ja arvoida niitä kriittisesti. Olen joutunut muuttamaan kirjan leipätekstin pistekokoa suuremmaksi pohdittuani kirjan kohderyhmää ja käyttötarkoitusta aiempaa tarkemmin. Kirjaa on tarkoitus käyttää muun muassa keittokirjana siihen tulevien lukuisien reseptien ja reseptikokonaisuuksien vuoksi. Pistekoon on siis järkevää olla tarpeeksi suurta, jotta ohjetta on helppoa lukea ruokaa laittaessa. Kirjan kohderyhmä koostuu myös enimmäkseen keski-ikäisistä ihmisistä, jotka usein tarvitsevat lukiessaan suuremman pistekoon kuin nuoret.

Ymmärsin kirjan käyttötarkoitukseen sidotun pistekoon tärkeyden tarkastellessani muutamaa viime vuosina tehtyä Savonian julkaisua. Esimerkiksi Marika Säkkinen taittaman *Puuvene*-kirjan (2011) leipäteksti on suurehkolla pistekoolla ladottu, sillä kirjaa on tarkoitus pitää höyläpenkillä työskentelyn aikana.

Kirjan muoto on myös hyvin tärkeä asia sen käytettävyyttä ajatellen. *Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta* -teoksen muoto on määräytynyt hyvin pitkälti siihen tulevien kuvien muodon mukaan, sillä kirjan on alusta lähtien suunniteltu olevan hyvin kuvapainotteinen teos. Kuvaaja on ottanut vesistöistä ja maisemista runsaasti panoraamakuvia, jotka pääsevät voimakkaan vaakamallissa kirjassa erinomaisesti oikeuksiinsa. Kirjan taiton on alusta lähtien toivottu olevan taitoltaan väljä, ilmava ja hengittävä, minkä kirjan vaakamalli myös mahdollistaa hienosti. Aukeaman ulko- ja varsinkin sisämarginat jäävät suuriksi ja tilaviksi ja tekstipalstojen ei tarvitse olla toisissaan aivan kiinni.

5.3 Typografia

Olen tyytyväinen kirjan leipätekstifontteihin, jotka mielestäni palvelevat tarkoitustaan erinomaisesti. Valitsemani leipätekstifontit, *Bembo Std* ja *Syntax LT Std* sopivat keskenään yhteen muotokielensä puolesta ja toimivat käyttötarkoituksessaan. Mielestäni erottuvuuden kannalta on hienoa, että kirjassa on leipätekstinä negatiivitekstiä, joka ei ole järin tyypillinen valinta kirjatypografiassa.

Suuret ja jyrkät otsikot antavat yhdellä silmäyksellä mielikuvan tekstin sisällöstä. Scriptifontti luo mielenkiintoisen kontrastin jyrkän otsikkofontin kanssa. Kirjan sivunumero on epätavallisen suuri ja siksi näyttävä. Pitkissä kolminumeroisissa luvuissa suurehko sivunumero häiritsee itseäni aavistuksen verran; yksi- ja kaksinumeroiset luvut ovat huomattavasti esteettisempiä.

5.4 Kokonaisuus ja värit

Kirjan taitto on tasapainoinen kokonaisuus. Kirjan rakenne on selkeä ja yhtenäinen ja rakenne on helposti hahmotettava ja seurattava. Rakenne ei ole kuitenkaan liian kaavamainen, sillä perusilmeessä on useita muuttuvia tekijöitä, kuten tunnistetekstien ja reseptilaatikkojen värit. Myös kuvilla voi luoda elävyyttä taittoon käyttämällä selkeärajaisia kuvia ja kuvia, jotka liukuvat toiseen kuvaan tai häipyvät pehmeästi näkymättömiin. Taitossa on runsaasti värikontrasteja, sillä tummanpuhuvan aukeaman jälkeen tulee raikas ja vaalea aukeama. Kirjan värimaailma ei ole kovin selkeä tai tarkkarajainen, sillä tekstien ja elementtien värit on usein poimittu kuvista. Väreillä on mahdollista nitoa kirjan eri osiot omiksi kokonaisuuksikseen.

Taiton yleisilme on selkeä ja hyvin suoralinjainen, mutta rönsylevyyttä ja elävyyttä on saatu aikaan väreillä ja kuvamaailmalla leikittelyllä.

Juha Vidgren
Hääteläksen puheenjohtaja, Ponsse Oyj

VIEREMÄLTÄ KALLAVEDELLE PONSELTA MAAILMALLE

Nemolorem fuga. Et omnis berunt aut lab idipsae imos eum exeratem as modit del in nonsecto minustrum acro maximus et presti ut ex carci tor recae la vendit lautae ciclissia sed quis inulla quodipis nimaio in ezenda quae sequeae eos deriatuor modi aut am, optur sin rerum nimo comini cus utatum id utem qui dolum consedios cossum inuume volum lab ipsunt exped quis eicidendist la et quibero etus enimus, officiet labor rehenimo officietur simus eristia prem volorum dissedignia plab id et porro optaque aut quantot atiatuiscil ipit, qui dios inus.

Loratorio. Dam aut volupta esent, odi dolupti onseccisit apeletit natus, tem core int ratus. Odianda ndellab orisimus exccatempori dolupti refereit, od quos est plamet es que secefferro doluptique quae ped quis aut hanen exeriatuque pre ducim concem aliquis uta aut aut officur simus abore moditae velit quam fuga.

Nequae temquam as remos et eum aliatet et ad maio tore, soluptur optiam utemporum nimenosius accesequid maginet volorum, nem archil illeat repudi illaut enim ipidicbiae doluptasero vendis. Volum quae desinullo extorer eruntiam hil int, ut landiater eumquis reperes excerum vid quidis sin nus as que culorit ciures.

Nemolorem fuga. Et omnis berunt aut lab idipsae imos eum exeratem as modit del in nonsecto minustrum acro maximus et presti ut ex carci tor recae la vendit lautae ciclissia sed quis inulla quodipis nimaio in ezenda quae sequeae eos deriatuor modi aut am, optur sin rerum nimo comini cus utatum id utem qui dolum consedios cossum inuume volum lab ipsunt exped quis eicidendist la et quibero etus enimus, officiet labor rehenimo officietur simus eristia prem volorum dissedignia plab id et porro optaque aut quantot atiatuiscil ipit, qui dios inus.

Loratorio. Dam aut volupta esent, odi dolupti onseccisit apeletit natus, tem core int ratus. Odianda ndellab orisimus exccatempori dolupti refereit, od quos est plamet es que secefferro doluptique quae ped quis aut hanen exeriatuque pre ducim concem aliquis uta aut aut officur simus abore moditae velit quam fuga.

Nequae temquam as remos et eum aliatet et ad maio tore, soluptur optiam utemporum nimenosius accesequid maginet volorum, nem archil illeat repudi illaut enim ipidicbiae doluptasero vendis. Volum quae desinullo extorer eruntiam hil int, ut landiater eumquis reperes excerum vid quidis sin nus as que culorit ciures.

lisalmi

14

15

Reseptin nimi tähän

6 annosta

- noin 1 kg ahventa, kuhua tai muuta järvikalaa fileenä tai noin 1,5 kg kokonaisia kaloja
- 1 nippu uusia sipuleita varsinen (tai 2 sipulia ja nippu ruohosipulia)
- noin 100 g voita tai muuta rasvaa
- ½ l kantarelleja tai muita sienä
- noin 1 rkl suolaa (0,8 % raaka-aineen painosta)
- valko- tai mustapippuria
- 2-4 dl vettä
- 2 dl ruokakermaa
- 1 nippu tilliä
- luonnonnyrttejä esimerkiksi ketunleipä, horsmanlehtiä

Perkaa kalat halutessasi helposti syötäväksi, ruudottomiksi fileiksi (s. X) ja leikkaa fileet esimerkiksi kahdeksi palaksi tai paloille kokonaiset suomustetut tai nyljetty, peratut kalat 2-3 osaan, mutta jätä pienet ahvenet kokonaisiksi (ei päätä).

Huuhdo sipulit ja sienet. Jos käytät tuoreita korvasieniä tai rouskua, ne on esikkeitävä kyseisen sienet käsittelyohjeen mukaisesti. Käytä pienet sipulit kokonaisina ja tavallinen sipuli isoina kuutioina. Leikkaa sipulivarret noin 1 cm:n paloiksi. Käytä kantarellit kokonaisina tai halkaisuina. Huuhdo yrtit.

Ruoan voit valmistaa liedellä tai rannalla avotulella. Nuotio antaa oman arominsa. Kuumenna katilla tai pata ja lisää voi. Hauduta sipuleita muutama minuutti kuumassa rasvassa. Lisää kala kuumaan pataan ja anna kalapalojen värhän ruskeutua pinnalta ja mausta samalla kalapalat. Lisää sienet ja anna kypsyä muutama minuutti. Tuoreista sienistä irtoaa nestettä. Lisää nesteet.

6 servings

- about 1 kg of perch, pike perch, or else lake fish filets, or approximately 1.5 kg whole fish
- 1 bunch of onions Stalk (or 2 onions and a bunch of chives)
- About 100 g of butter or other fat
- ½ l chanterelles or other mushrooms
- about 1 tablespoon of salt (0.8% raw materials by weight)
- white or black pepper
- 2-4 cup water
- 2 dl of cooking cream
- 1 bunch dill
- Natural herbs such as fox breads, horsmanlehtiä

Gut the fish can easily be eaten, bones filets (p. X), and cut the filets into two pieces, for example, or cut the whole scaled or skinned, gutted fish, 2-3 part, but leave a small perch as a full (not head).

Rinse the onions and mushrooms. If you're using fresh morels or a crunch, they have esikkeitävä the fungus treatment according to the instructions. Use small whole onions, and onions the same case as an ordinary cube. Cut the onion stalks about 1 cm pieces. Use chanterelles whole or split lengthwise. Rinse the herbs.

Food you can cook on the stove or open fire on the beach. Campfire gives its own flavor. Heat a pan or pot and add butter. Cook onions for a few minutes in hot fat. Add the fish hot pot, and let the little brown pieces of fish on the surface and in the same season the fish pieces. Add the mushrooms and cook for a few minutes.

lisalmi

16

KUVAT 66 JA 67. Juha Vidgrenin haastatteluaukeama ja reseptiaukeama. Reseptiaukeamalla kuva kietoutuu värihuntuun luoden kontrastia haastatteluaukeaman selkeärajaiselle kuvalle.

Juha Vidgren
Hallituksen puheenjohtaja, Ponsse Oyj

VIEREMÄLTÄ KALLAVEDELLE PONSSelta MAAILMALLE

Nemolorem fuga. Et ommo berunt aut lab idipsae imos eum exeratem as modit del in nonsecto minustrum acero maximus et presti ut ex earci tor recae la vendist lautae eiciiscia sed quis inulla quodipis nimaio in essenda quae sequae eos deriatur modi aut am, optur sin rerum nimo commi cus utatum id utem qui dolum consedios eossum inume volum lab ipsunt exped quis eicidendist la et quibero etus enimus, officiet labor rehenimo officietur simus eristia prem volorum dissedignia plab id et porro optaque aut quuntot atiatuscil ipit, qui dios inus.

Loratorio. Dam aut volupta esent, odi dolupti onsecessit apelenti natus, tem core int ratus. Odianda ndellab orisimus exceatempori doluptu rerfereiur, od quos est plamet es que secerferro doluptisque quae ped quis aut harum exeritatquae pre ducim conem aliquis uta aut aut officiur simus abore moditae velit quam fuga.

Nequaec temquam as remos et eum aliatet et ad maio tore, soluptur, optiam utemporum nimendestius acesequid magnimet volorum, nem archil illent repudi illaut enim ipidebitae doluptaspero vendus. Volum quae dessinullo estorer erruntiam hil int, ut landiatem eumquis reperes excerum vid quidis sin nus as que culorit eiures.

Nemolorem fuga. Et ommo berunt aut lab idipsae imos eum exeratem as modit del in nonsecto minustrum acero maximus et presti ut ex earci tor recae la vendist lautae eiciiscia sed quis inulla quodipis nimaio in essenda quae sequae eos deriatur modi aut am, optur sin rerum nimo commi cus utatum id utem qui dolum consedios eossum inume volum lab ipsunt exped quis eicidendist la et quibero etus enimus, officiet labor rehenimo officietur simus eristia prem volorum dissedignia plab id et porro optaque aut quuntot atiatuscil ipit, qui dios inus.

Loratorio. Dam aut volupta esent, odi dolupti onsecessit apelenti natus, tem core int ratus. Odianda ndellab orisimus exceatempori doluptu rerfereiur, od quos est plamet es que secerferro doluptisque quae ped quis aut harum exeritatquae pre ducim conem aliquis uta aut aut officiur simus abore moditae velit quam fuga.

Nequaec temquam as remos et eum aliatet et ad maio tore, soluptur, optiam utemporum nimendestius acesequid magnimet volorum, nem archil illent repudi illaut enim ipidebitae doluptaspero vendus. Volum quae dessinullo estorer erruntiam hil int, ut landiatem eumquis reperes excerum vid quidis sin nus as que culorit eiures.

13

KUVAT 68. Juha Vidgrenin haastatteluaukeama. Haastattelu on lyhyt ja napakka ja solahtaa yhteen palstaan. Kieliversio sijoittuu viereiseen palstaan.

Iisalmi

14

KUVAT 69. Juha Vidgren. Tunnisteteksti rytmittää taittoa ja sitä seuraamalla lukija pysyy helposti selvillä siitä, missä päin Pohjois-Savon vesistöä ollaan matkaamassa.

PILKKIAHVENESTA MONEEN MAKUUN

Laakajärvi

Cestrum remquos mos andit eiusa coremporem verrore volum am quibus re, namus. Ga. Aceptae invellc ipicientem alitaqui toremquo blaniat quaero eaqui qui te core nonseque earum idunto consed magnatas nonserf erumquos ma corefe ratur? Ovitlur, occum que sinulparia porerumque eumque nis debist, voluplatem dolorec tatias volum estet, officaborum imustiundae quaerferitas que a nimus expere nonsedi undio moloreiur aut maioribus

Cestrum remquos mos andit eiusa coremporem verrore volum am quibus re, namus. Ga. Aceptae invellc ipicientem alitaqui toremquo blaniat quaero eaqui qui te core nonseque earum idunto consed magnatas nonserf erumquos ma ratur? Ovitlur, occum que sinulparia porerumque eumque nis debist, voluplatem dolorec tatias volum estet, officaborum imustiundae quaerferitas que a nimus expere nonsedi undio moloreiur aut maioribus

Laakajärvi

100

Mervi Vidgren
Varahtori, Savonia-ammattikorkeakoulu

ALKUJUURILLE ERÄMAAJÄRVELLE

Nemolorem fuga. Et omno berunt aut lab idipsae inos eum exeratem as modit del in nonsecto minustrum acro maximus et presti ut ex carci tor reac la vendist lautae cicisicia sed quis inulla quodipis nimao in essenda quae sequeae eos deriatu modi aut am, optur sin rerum nimo omni cus utatum id utem qui dolam consedios eorum inume volum lab ipsunt exped quis eicidentist la et quibero etus enimus, officiet labor reheminio officietur sinus eristia prem volorum dissedignia plab id et porro optaque aut quantot atatuscil ipit, qui dios inus.

Loratorio. Dan aut volupta esent, odi dolupti onseccit apeleenti natus, tem core int ratur. Odanda idellab orisimus excecetempori dolupti referreitur, od quos est planet es que seceferro doluptisque quae ped quis aut harum exeritatuque pre ducim conem aliquis uta aut aut officur sinus abore moditue veli quam fuga.

Nequae temquam as renos et eum aliatet et ad maio tore, solaptur, optiam utemporum nimendestus acesequid magnimet volonum, nem ardhil illent repudi illant enim ipidebitae doluptaspero vendus.

Volum quae desinullo estorer erruntiam hil int, ut landiatem eumquis repes excerum vid quidis sin nus as que collorit eiures.

Nemolorem fuga. Et omno berunt aut lab idipsae inos eum exeratem as modit del in nonsecto minustrum acro maximus et presti ut ex carci tor reac la vendist lautae cicisicia sed quis inulla quodipis nimao in essenda quae sequeae eos deriatu modi aut am, optur sin rerum nimo omni cus utatum id utem qui dolam consedios eorum inume volum lab ipsunt exped quis eicidentist la et quibero etus enimus, officiet labor reheminio officietur sinus eristia prem volonum dissedignia plab id et porro optaque aut quantot atatuscil ipit, qui dios inus.

Loratorio. Dan aut volupta esent, odi dolupti onseccit apeleenti natus, tem core int ratur. Odanda idellab orisimus excecetempori dolupti referreitur, od quos est planet es que seceferro doluptisque quae ped quis aut harum exeritatuque pre ducim conem aliquis uta aut aut officur sinus abore moditue veli quam fuga.

Nequae temquam as renos et eum aliatet et ad maio tore, solaptur, optiam utemporum nimendestus acesequid magnimet volonum, nem ardhil illent repudi illant enim ipidebitae doluptaspero vendus.

Volum quae desinullo estorer erruntiam hil int, ut landiatem eumquis repes excerum vid quidis sin nus as que collorit eiures.

Laakajärvi

102

KUVAT 70 JA 71. Mervi Vidgren sijoittuu kirjan Laakajärvi-osiin. Aukeamien otsikkojen, tunniste-tekstien ja sivunumeroiden värit on poimittu kuvista.

Reseptin nimi tähän

6 annosta

- noin 1 kg ahventa, kuhua tai muuta järvikalaa fileenä tai noin 1,5 kg kokonaisia kaloja
- 1 nippu uusia sipuleita varsiineen (tai 2 sipulaa ja nippu ruohosipulia)
- noin 100 g voita tai muuta rasvaa
- ½ l kantarelleja tai muita sienä
- noin 1 rkl suolaa (0.8 % raaka-aineiden painosta)
- valko- tai mustapippuria
- 2-4 dl vettä
- 2 dl ruokakermaa
- 1 nippu tilliä
- luonnonyrttejä esimerkiksi ketunlehtiä, horsmanlehtiä

Perkaa kalat halutessasi helposti syötäväksi, ruudottomiksi fileiksi (s. X) ja leikkaa fileet esimerkiksi kahdeksi palaksi tai paloittele kokonaiset suomustetut tai nyllytyt, peratut.

Huuhto sipulit ja sienet. Jos käytät tuoreita korvasienä tai rouskua, ne on esikeitettävä kyseisen sienet käsittelyohjeen mukaisesti. Käytä pienet sipulit kokonaisina ja tavallinen sipuli isoina kuutioina. Leikkaa sipulivarret noin 1 cm:n paloiksi. Käytä kantarellit kokonaisina tai halkaistuina. Huuhto yrtit.

6 servings

- about 1 kg of perch, pike perch, or else lake fish filets, or approximately 1.5 kg whole fish
- 1 bunch of onions stalk (or 2 onions and a bunch of chives)
- About 100 g of butter or other fat
- ½ l chanterelles or other mushrooms
- about 1 tablespoon of salt (0.8 % raw materials by weight)
- white or black pepper
- 2-4 cup water
- 2 dl of cooking cream
- 1 bunch dill
- Natural herbs such as fox breads, horsmanlehtiä

Gut the fish can easily be eaten, bones filets (p. X), and cut the filets into two pieces, for example, or cut the whole scaled or skinned, gutted fish, 2-3 part, but leave a small perch.

Rinse the onions and mushrooms. If you're using fresh morels or a crunch, they have esikeitettävä the fungus treatment according to the instructions. Use small whole onions, and onions the same case as an ordinary cube. Cut the onion stalks about 1 cm pieces. Use chanterelles whole or split lengthwise. Rinse the herbs.

Food you can cook on the stove or open fire on the beach. Campfire gives its own flavor. Heat a pan or pot and add butter. Cook onions for a few minutes in hot fat. Add the fish hot pot, and let the little brown pieces of fish on the surface and in the same season the fish pieces. Add the mushrooms and cook for a few minutes. Fresh mushrooms with liquid releases. Add liquids. Cover the pot with a lid and simmer gently until fish is cooked. Add onion stalks, and herbs at the end of the maturation.

KUVA 72. Reseptilaatikko on poistettu näin pitkässä reseptissä. Teksti saa haltuunsa koko sivutilan.

6 \

PÄÄTELMIÄ ELÄMYKSELLISYYDESTÄ

6.1 Tavoitteiden toteutuminen

Elämyksellisyyden tavoittelu suunnittelussa oli haastavaa, mutta hyvin mielenkiintoista ja antoisaa. En kuitenkaan koe onnistuneeni elämyksellisten konseptien luomisessa täysin tavoitteideni mukaisesti, sillä kriittisyyteni kasvoin projektin edetessä. Konsepteja jälkikäteen katsoessa en koe niiden edustavan elämyksellistä kirjan taittoa. Esimerkiksi *Yksinkertainen konsepti* on ilmeeltään hieman mitäänsanomaton ja hyvin tyypillinen kuvapainotteisen matkailuaiheisen kirjan taitto, vaikka tavoitteeni oli pyrkiä välttämään senkaltaista ilmettä. *Yksinkertaisessa konseptissa* olisi ollut potentiaalia elämykselliseksi kirjan taitoksi

vasta kultaisen folioinnin ja arvokkaan paperivalinnan jälkeen.

Opinnäytetyöprojekti oli hyvin laaja, minkä vuoksi elämyksellisten konseptien luomisen ja elämyksen tutkimisen välillä ehti virrata paljon vettä. Tänä aikana käsitykseni elämyksellisestä kirjan taitosta ehti muuttua varsin runsaasti. Jos saisin suunnitella kirjan taiton lähtökohtana olleet konseptit uudelleen tekisin niistä huomattavasti rohkeampia, liioitellumpia ja korostaisin konseptien eri puolia näkyvämmiin. Tavoittelisin myös elämyskolmiossa (kuva 2, sivu 14) mainittujen elämyksen elementtien tuomista taittoihin suuremmin ja konkreettisemmin. Pohtisin

myös enemmän sitä, mitä asioita tahdon elämyksellisessä konseptissa korostaa ja nostaa esille.

6.2 Päätelmiä elämyksellisyydestä

Luonnosteluvaihetta edeltävä materiaalien tutkimisvaihe siivitti ideointiani ja teki siitä kerroksellisempaa kuin mitä se olisi ollut pelkällä yhden naisen aivoriihellä. Koen kuitenkin oivaltaneeni elämyksellisyyden luomisesta visuaalisilla ratkaisuilla enemmän tutkivan toiminnan jaksolla, jolloin keräsimme ryhmän kesken itseämme inspiroivia materiaaleja. Opinnäytetyöprosessin aikana minulla ei ollut tarpeeksi aikaa ja motivaatiota syventyä erilaisten visuaalisten materiaalien tutkimiseen yhtä perinpohjaisesti kuin tutkivan toiminnan harjoitustyön aikana. Kokemastani luovasta prosessista puuttui myös ryhmän sisäinen vuorovaikutus, mikä on mielestäni varsin olennainen luovan työskentelyn rakennuspalikka: koin tutkivan toiminnan jaksolla hyötyneeni ryhmän sisäisestä vuorovaikutuksesta suuresti.

Elämyksellisyys käsitteenä tuli minulle tutuksi tutkivan toiminnan jaksolla, mutta opinnäytetyötäni tehdessä tietoni aiheesta syventyivät huomattavasti ja kiinnostuin elämyksellisyydestä aidosti ja halusin tietää siitä lisää. Elämys on subjektiivinen kokemus, joten elämyksen tuottaminen on hyvin hankalaa jollekulle muulle sen henkilökohtaisuuden vuoksi. Elämyksellisyyden kokemiseen vaikuttavat ihmisen persoona ja mieltymykset. Työskentelyni aiheena oli elämyksellisen kirjan taiton luominen, mutta enää en edes usko, että useat ihmiset voivat mieltää kirjan taittoa lain-

kaan elämykselliseksi asiaksi. Osa ihmisistä saa elämyksiä fyysisistä kokemuksista, eikä visuaalinen kauneus vetoa heihin yhtä voimakkaasti kuin esteetikkoihin ja maailmaa hyvin visuaalisesti havainnoiviin ihmisiin.

Elämystä on siis mahdotonta määritellä yleispätevästi, mutta sen syntymiselle voidaan vain tarjota hyvät puitteet. Konkreettisesti elämyksen syntyyn voivat vaikuttaa esimerkiksi teoksen värit, muodot, erikoisuus, yllätyksellisyys, uutuusarvo, tunnelma ja toteutuksen huolellisuus (Linko 1998, 15). Näitä ominaisuuksia korostamalla elämyksellisen kirjan taiton luomisessa voi päästä hyvin alkuun. Kannattaa myös muistaa, että elämyksen syntyyn vaikuttavat monet asiat pienimpiä nyansseja myöten, joten yksityiskohtiin ja varsinkin teoksen autenttisuuteen ja aitouteen kannattaa kiinnittää runsaasti huomiota.

Havaitsin opinnäytetyöprosessin aikana, että yllätyksellisyys ja persoonallisuus ovat suunnittelussa aina tavoittelemisen arvoisia asioita. Kannattaa tavoitella jotakin uutta ja ennennäkemätöntä, mutta pitää kuitenkin mielessään, millaista julkaisua ollaan tekemässä, jotta visuaaliset ratkaisut sopivat toteutettavan teoksen tyyliin. Suunnittelun alussa, ideointivaiheessa on paikallaan liioitella ja revitellä saavuttaakseen aidosti mielenkiintoisia tuloksia.

Havaitsin, että itseä kiinnostavien ja inspiroivien asioiden äärellä mielikuvitus laukkaa paremmin ja suunnittelu sujuu helposti. Kannattaa siis pohtia, miten voisi tarjota elämyksellisyyttä itselleen, mikäli sitä tahtoo jakaa myös muille. Olen oppinut paljon uutta elämyksestä käsitteenä. Opinnäytetyöprojektini jälkeen minulla on uusia keinoja luoda elämyksellisyyttä suunnitteluuni, sillä minulla

on aiempaa enemmän tietoa asiasta. Myös kriittisyyteni on kasvanut ja pystyn tarkastelemaan ja arvioimaan omaa työskentelyäni ja oman suunnitteluni tuloksia tarkemmin. Pystyn myös ajoittamaan työskentelyni itselleni oikeisiin ja otollisiin hetkiin välttääkseni epätuotteliaat työskentelyhetket.

6.3 Tutkivan toiminnan harjoitustyön hyödynnettävyys

Keväällä 2011 tutkivan toiminnan harjoitustyön päätteeksi kirjakonsepteja tarkastellessamme huomasimme, että tulokset olivat aivan toistensa vastakohtia; toivoimme-kin hyvin erilaisia näkemyksiä samaan aiheeseen, mutta oli suorastaan yllättävää kuinka päinvastaisia konsepteja olimme luoneet saman tekstin pohjalta. Henkilökohtaiset näkemyksemme ja varsinkin aineistot, joihin olimme perehtyneet näkyivät voimakkaasti kirjakonseptien taustavaikuttimina.

Kaikissa taitoissa elämyksellisyyttä oli luotu monipuolisesti kuvankäsittelyn keinoin. Tatu Polvisen taiton (kuvat 7-9, sivut 22-23) upeat yhdistelmäkuvat luovat kerroksellisuudellaan voimakkaan seikkailun tunnun jo neljän sivun avulla. Tatu myös keskittyi liittämään oman konseptinsa MaRa-julkaisuun, vaikka emme silloin tienneet projektista kuin pääpiirteet. Typografisilla ratkaisuilla revittely sen sijaan jäi hieman vähemmälle huomiolle jokaisessa kirjakonseptissa, mikä kertoo siitä, kuinka vaikeaa kirjan tai-

tossa on leikitellä typografialla vaikuttamatta negatiivisesti kirjan luettavuuteen.

Tutkivan toiminnan harjoitustyön taustalla vaikutti ajatus tekemämme tutkimustyön ja siihen liittyvien kokeilujen hyödynnettävyys *Herkutellen Savossa - Eväitä vesien varrelta* -teoksen pohjana. Toteuttamiemme visuaalisten konseptien oli tarkoituksena toimia inspiraation lähteenä omassa suunnittelussani. Koen, että tutkivan toiminnan jakson liittäminen opinnäytetyöprosessiin auttoi minua suuresti pääsemään alkuun opinnäytetyöraportin kirjoittamisessa, sillä sain raporttiini runsaasti materiaalia sitä kautta ja pystyin syventämään tarkastelemaamme aiheutta entisestään.

Tatu Polvisen toteuttama elämyksellinen kirjakonsepti auttoi minua hahmottamaan oman kirjaprojektini aihealuetta ja avasi näkökulmia *Herkutellen Savossa - Eväitä vesien varrelta* -julkaisun toteutukseen. Kirja voi olla oikeasti näyttävä ja erikoinen olematta kuitenkaan luettavuudeltaan vaikeaselkoinen tai tyyliltään epäaito. Jaakko Lauksen ja minun kirjakonseptit sen sijaan olivat tyyliltään hyvin kauaskantoisia, joten en saanut niistä kovin paljon ideoita omaan suunnitteluuni.

7 \

TYÖSKENTELYN ARVIOINTI

7.1 Oman onnistumisen arviointi

Olen onnistunut tähänastisessa kirjan taitossa mielestäni oikein hyvin. Olen saanut myös paljon hyödyllistä kokemusta tulevaisuuttani ajatellen ja kun kirja valmistuu saan upeaa referenssimateriaalia portfoliooni. Olin tyytyväinen saadessani näyttää osaamiseni ja projektinhallinnan kykyni näin laaja-alaisessa projektissa, sekä esittää runsaasti omia ideoitani toteutettavasta kirjasta. Projektissa minua kiehtoikin erityisesti omatoimisuus ja itsenäisten päätösten tekeminen. Asiakasryhmä myönsi eräässä palaverissa, että heillä ei ole kiinnostusta puuttua visuaalisiin ratkaisuihin, joita Jaakko ja minä teemme. Asiakkaat antoivat jokaisessa palaverissa kuitenkin hyvää ja rakentavaa palautetta ja

keskustelua syntyi runsaasti, mikä auttoi eteenpäin jatkamisessa.

Onnistuin mielestäni erittäin hyvin myös elämyksellisyyden tutkimisessa, mutta toivon, että olisin voinut soveltaa tietoaani rohkeammin suunnittelemiini konseptiluonnoksiin. Tiedostin työskentelyni aikana, että inspiraatiota kannattaa hakea monista eri medioista, eikä esimerkiksi vain yksipuolisesti kirjoista, mikäli on toteuttamassa kirjan taittoa. Minä hain materiaaleja muun muassa erityyppisistä blogeista, katalogeista, internetsivuilta ja internetin kuvagallerioista. Erikoiset ja yllättävät ratkaisut voivat muodostua nimenomaan erilaisten kanavien en-

nakkoluulottomalla sekoittamisella: nettisivusta voi saada loistavan idean kirjan taittoon.

Havaitsin, että oma luovuuteni kasvaa kun katselen ja tutkin muiden tekemiä teoksia. Koen virittäytyväni niiden avulla automaattisesti oikeanlaiseen työskentelytunnelmaan, jota tarvitaan luovassa työskentelyssä. Kannattaa siis altistaa itsensä visuaaliselle materiaalille ja mielellään monille sen muodoille, mikäli hakee uusia ideoita omaan suunnitteluunsa. Ei tarvitse edes kärsiä elämys- ja ideapulaista voidakseen hakea uutta maustetta omaan luovaan työskentelyynsä. Omalta mukavuusalueeltaan kannattaa poistua kehittääkseen visuaalista ilmaisuaan.

Tiedostin opinnäytetyön tekemisen aikana myös, kuinka tärkeää minulle itselleni on saada palautetta suunnittelustani tietyin väliajoin pystyäkseni jatkamaan eteenpäin. Tutkivan toiminnan harjoitustyössä keväällä 2011 työskentelin osana kolmen hengen ryhmää ja sain palautetta aina sitä tarvitessani. Palaute avasi usein silmäni ja antoi minulle näkökulmia ja vaihtoehtoja, jotka olivat olleet edessäni, mutta en ollut huomannut niitä. On totta, että omalle suunnittelulleen sokeutuu, varsinkin jos työstää pitkään kestävää projektia.

Suuri ongelma kirjaprosessin aikana oli se, että projekti kesti hyvin pitkään ja materiaalien toimittamista odottaessani ehdin muokata ja ylityöstää taittopohjaa loputtomiin.

7.2 Taittaminen

Kirjan ulkoasun suunnittelu ja taitto oli minun territorioni. Olin innoissani kirjantaittoprojektista saatuaani sen opinnäytetyöni aiheeksi, sillä taittaminen ja typografia on kiinnostanut minua koko opiskelujeni ajan ja voisin mahdollisesti suuntautua printtialalle. Innostus projektiin alkoi laantua vasta kun tajusin, kuinka hitaasti se tulisi eteenmään. Minulle luvattiin teksti- ja kuvamateriaaleja jo keväällä 2011, mutta suunnitelmat ja aikataulut murskautuivat kerta toisensa jälkeen minulle edelleen tuntemattomista syistä.

Kirjan taittaminen oli aloittelevalla suunnittelijalle jo itsessään haastava kokemus, mutta varsinkin kaikkien lan-kojen käsissään pitäminen oli hyvin haastavaa. Projektissa yhteistyökumppaneita oli paljon: kuvaaja, useat kirjoittajat, kääntäjä, kustannustoimituksen ihmiset ja yhteyshenkilöt painopaikassa. Taittajan tehtävä on koota kaikki materiaali yksiin kansiin, jonka vuoksi täytyy pitää tiiviisti yhteyttä kaikkiin tekijätiimin osasiin.

Suoritin opintoihini kuuluvaa työharjoittelua samanaikaisesti opinnäytetyöni kanssa, mistä johtui, että kirjan taittamisvaihe oli minulle hyvin kiireistä aikaa. Sain taittamiseen kuitenkin paljon hyödyllisiä oppeja töissä suorittamistani työtehtävistä, jotka sisälsivät erilaisten aineistojen taittamista InDesignissa. Opinkin InDesignin käyttämisestä monia itselleni uusia asioita, toimintoja ja työskentelyä nopeuttavia keinoja ja tekniikoita. Aiemmin opiskelujeni aikana saavuttamani tiedot painoaineistojen tekemisestä jäivät mielestäni jokseenkin puutteellisiksi, mutta opin-

näytetyön ja työharjoittelun jälkeen olen sisäistänyt asian todella kokonaisvaltaisesti. Koenkin teknisen osaamiseni kasvaneen lyhyessä ajassa todella paljon juuri opinnäytetyön ja työharjoittelun päällekkäisyyden ansiosta.

7.3 Aikataulu

Aikataulu viivästyi huomattavasti alkuperäisestä suunnitelmasta (kuva 1, sivu 10). Kenties suurin viivästyttäjä oli se, että kesällä 2011 ilmeni kirjaan haluttavan englanninkieliset käännökset suomenkielisten tekstipalstojen vierelle. Jouduin siis vielä muuttamaan jo lähes valmiiksi hiomaa ni taittopohjaa. Taittopohjan muokkaamista vaikeutti se, että käännöstekstejä ei vielä ollut, eikä teksteille ollut edes löydetty kääntäjää. Kääntäjä löydettiin vasta marraskuussa 2011, mutta siinä vaiheessa olimme alkuperäisestä aikataulusta auttamattomasti myöhässä ettei se oikeastaan vaikuttanut työskentelyyn. Kaikkien tekstimateriaalien saaminen kasaan viivästyi, joten kääntäjällä ei ollut valmista käännettävää materiaalia ennen loppukevättä 2012.

Suurin taittamisen viivästyttäjä oli siis tekstimateriaalien puuttuminen. Tekstien valmistumista ajallaan vaikeutti varmasti haastateltavien henkilöiden tavoittamisen vaikeus. Henkilöitä jäi matkan varrella pois kuin junasta ja uusia astui heidän tilalleen. Yksi asiakkaistani totesikin eräässä palaverissa, että tällainen laaja projekti elää. Alkuperäisen aikataulun mukaan minun oli tarkoitus tehdä taitto valmiiksi jouluna 2011 ja palauttaa opinnäytetyöni jo kolmanteen seminaarikauteen. Projekti on siis ollut aikaväliltään hyvin laaja ja väljä kokonaisuus. Deadlineja ja

takarajoja materiaalien toimittamiselle on asetettu useita kertoja, mutta ne ovat aina syystä tai toisesta siirtyneet eteenpäin.

7.4 ”Ei se minun syyni ollut”

Yksi suuren tekijätiimin heikkouksista on yhteydenpidon hankaluus – kirjaryhmäämme kuului lähes kymmenhenkinen ihmisjoukko. Pidimme projektin alkuvaiheessa muutamien viikkojen välein palavereja, joihin suurin osa tekijäryhmästä pyrki pääsemään paikalle. Olimme harvoin kaikki yhtä aikaa koossa, mutta sitä varten sihteeri kirjoitti kunkin palaverin päätteeksi muistion ja pyysi minun ja kuvaajan kulloisessakin palaverissa esittelemät materiaalit sen liitteeksi, jotta kaikkien olisi helppoa palata niihin tarvittaessa.

Projektin keskivaiheessa yhteydenpito harveni selvästi, sillä kaikki työskentelivät omien työtehtäviensä parissa. Kirjoittajat ja resepteistä vastaava henkilö olivat yhteydessä haastateltaviin henkilöihin. Kuvaaja pyrki olemaan mukana joissakin haastattelutilanteissa, mutta usein hän sopi erilliset kuvausajat kullekin haastateltavalle. Myös oma työskentelyni oli tässä vaiheessa projektia luonteeltaan hyvin itsenäistä, sillä tekijätiimi oli jo hyväksynyt heille esittelemäni taittopohjan. Pidin yhteyttä sähköpostitse lähinnä kuvaajan ja tekstintekijöiden kanssa materiaalien toimittamista koskien ja tein joitakin paranteluja taittopohjaan kuva- ja tekstimateriaaleja odottaessani.

Sähköpostikansioni oli kirjaprojektin ajan sekaisin kuin harmonia pursuavan teinipojan huone, joten sähkö-

postien lähettäminen tuntui juoksuhiekkaan hautautumiselta: kaikki tapahtui hitaasti ja vajosi alaspäin. Sähköposti oli kuitenkin välttämätön työväline, sillä yhteisiä palaveria oli hankalaa organisoida kymmenpäisen ihmislauman kalenterien tyhjiä sivuja epätoivoisesti haeskellen. Kirjaprojektin loppuvaiheessa pidimme myös pienempiä palaveria vain muutaman henkilön kesken riippuen käsiteltävästä asiasta; kaikkia työryhmän jäseniä ei ollut aina edes tarpeen kutsua koolle.

Yhteiset kokoontumiset saman pöydän äärelle helpottivat työskentelyä ja muiden työryhmäläisten ymmärtäminen oli helpompaa kasvotusten kuin mitä se olisi ollut sähköpostin välityksellä. Eniten pidimme palaveria syksyllä 2011, jolloin suurin osa kirjaan tulevien henkilöiden haastatteluista oli aloitettu ja kirjaprojekti oli materiaalien tuottamisen kannalta kiireisimmillään.

Minä ja Laukkanen olimme mukana vaikuttamassa jonkin verran kirjan sisältöön; meitä pyydettiin pohtimaan kirjalle nimeä ja minulta kysyttiin moneen otteeseen mielihaluttavaa kirjaan tulevien tekstiosuuksien pituuksista - tekstejä oltiin valmiita muuttamaan taiton ehtojen mukaan. Tämä oli mielestäni hyvin huomaavaista, mutta välillä tuntui siltä, että kuvaajan ja minun työskentelyn osa-alueet kasvoivat hieman liian laajoiksi siihen työmäärään nähden, jonka alla selkämme jo kouristuivat skolioosiin. En koe, että olisin ollut työryhmässä mukana ainoastaan taitajan ominaisuudessa, mutta olin myös mukana vaikuttamassa kirjan rakenteeseen, laajuuteen, teksteihin ja otsikointiin. Mielenpitoitani ja näkemyksiäni kuunneltiin ja ne otettiin aina hienosti huomioon.

"Tämä projekti elää" oli asiakkaideni suosikkifraasi jo projektin ensimetreiltä saakka. Projektin "elämisen" huomasi käytännössä niin, että ensimmäisessä aloituspalaverissa pöydän äärellä istui aivan eri henkilöitä kuin mitä viimeisimmässä palaverissa. Muun muassa kirjan kirjoittaja vaihtui miehestä naiseksi ja monistui yhdestä ihmisestä kolmeksi.

Olin kuitenkin tyytyväinen asiakastyöskentelyyn, mutta olisin toivonut huomattavasti verran enemmän työpanosta Savonian kustannuspuolelta, sillä kustannustositteiden tehtäväkuvaan kuuluu paljon projektinhallintaa ja aikataulusta huolehtimista –projektinhallinta ei toteutunut tässä kirjaprojektissa kovin jouhevasti, eikä kukaan minua itseäni lukuunottamatta ottanut esimerkiksi viivästyksiä materiaalien tuottamisessa kovin vakavasti.

7.4.1 Yhteistyö tekstintekijöiden kanssa

Kirjan kirjoittajat haastattelivat kukin kirjaan tulevia kasvoja ja kirjoittivat tekstit tekemiensä haastattelujen pohjalta. Kaikki kirjoittajat olivat suuria ruuan ja luonnon ystäviä ja siten asiantuntijoita omalla alallaan, vaikka kukaan ei ollut ammattikirjailija – kirjoittaminen sujui tämän takia hyvin verkkaisesti.

Koin elämää suurempaa tuskaa ja epätoivoa odottaessani kirjan tekstejä saapuviksi vuoden päivät. Alkusyksyllä 2011 näin viimeistä silausta vaille olevia tekstejä ja toivo alkoi sykkiä rinnassani, mutta se sammui kun odotin taas puoli vuotta ennen kuin näinkään tekstit seuraavan kerran; tekstejä täytyi vielä lyhentää, jotta kirjasta ei tulisi

KUVA 73

KUVA 74

KUVA 75

KUVA 76

KUVAT 73-76. En voi kuvailla aineistojen toimitusten jatkuvista myöstäytymisistä johtuvia tunnetilojani sanoin, joten ilmaisen ne yllä olevilla kuvilla.

liian tekstipainotteista käännöstekstien lisäämisen jälkeen. Jälleennäkeminen tekstien kanssa tapahtui Moodle-kursilla keväällä 2012. Moodle-kurssin luominen oli materiaalien jakamisen ja kommentoimisen kannalta hyvä idea, joka tosin olisi kannattanut keksiä paljon aikaisemmin.

Koin, että kirjaprojektissa turhauttavinta oli tekstin tekijöiden hoputtaminen. En voi raskaimpiakaan voimaisanoja käyttämättä edes kuvailla, kuinka äärimmäisen turhautunut olin odottaessani tekstimateriaaleja (kuvat 73-76). Olin kiukkuinen ja erittäin valmis lopettamaan kirjan taittamisen tekstien puuttumisen takia, vaikka muilta osin koin projektin antoisaksi ja miellyttäväksi. Jouduin koko ajan sinnikkäästi pitämään puoliani taittajana, jotta mitään tapahtuisi: hoputin aikataulussa pysymisessä ja tekstien viimeisimpien versioiden saamisessa. Sähköpostiini tipahteli puolivalmiita, tarkastamattomia tekstejä, jotka vain sekoittivat taittoprosessiani. Tekijätiimin kanssa oli myös yhdessä sovittu, että valmiit tekstit koottaisiin yh-

teen paikkaan, josta minun olisi helppoa ottaa ne taittoa varten, mutta silti minulle läheteltiin jonkin verran tekstejä sähköpostiini ja olettiin, että keräilisin ne kilometrin pituisista viestiketjuista ja huonosti nimetyistä liitteistä.

Yhden tekstintekijän kanssa puolin ja toisin kommunikointi olisi vielä ollut inhimillistä, mutta kolmen kanssa se oli hyvin sekavaa. Kaikki kirjoittajat olivat eri vaiheissa tekstien kirjoittamisen kanssa ja toimittivat tekstit minulle eri tavoin. Myös tekstit oli muotoiltu eri tavoin ja olennaiset tiedot, kuten otsikot ja nostot löytyivät kirjoittajakohtaisesti milloin mistäkin päin tekstidokumenttia.

Vaikeuksia tuotti jonkin verran myös kirjan sisällysluettelon kasaaminen. Kirjaan haastateltavien henkilöiden järjestäminen peräkkäin osoittautui hyvin vaikeaksi tehtäväksi, sillä henkilöt piti järjestellä vesireitin kulun mukaisesti. Vesireitin muodostaminen oli vaikeasti hahmotettava tehtävä, johon työryhmä pyysi asiantuntija-apua Kuopion Pursiseurasta. Sisällysluettelon hahmottumattomuus hait-

tasi ja hidasti jonkin verran työskentelyäni, sillä en voinut koostaa henkilöitä oikeaan järjestykseen taittotiedostoihin.

7.4.2 Yhteistyö kuvaajan kanssa

Projektin alkuvaiheessa kirjan ilmeen yhteinen ideointi kuvaajana toimineen Laukkasen kanssa onnistui erinomaisesti. Meillä oli yhtenäiset tavoitteet kirjan toteutuksen suhteen ja ymmärsimme toisiamme lähes saumattomasti, mihin vaikuttanee keväällä 2011 yhdessä tekemämme pitkälinen tutkivan toiminnan harjoitustyö. Raotimme tutkivan toiminnan jaksolla ovea kirjan taittoon ja sen visuaalisen ilmeen muodostamiseen, joten meillä oli hyvä etenemissuunnitelma jo projektin alusta lähtien.

Projektin kulun aikana pidimme pääasiassa yhteyttä puhelimitse ja materiaaleja, kuten mallitaittoja ja kuvia toimitimme toisillemme sähköpostilla tai muistitikkuja vaihtaen. Pystyimme myös antamaan toisillemme lähes aina rehellistä ja suorasanaista palautetta, mikä joudutti työskentelyämme huomattavasti.

Kirjan suunnitteluosuus ja kommunikointi asiakkaiden kanssa onnistui kuvaajan kanssa erinomaisesti, mutta kun koitti aika toimittaa valmiiksi käsiteltyjä kuvia taittoon kuvaajan henkilökohtaiset kiireet osoittautuivat minun työtäni huomattavasti viivästyttäväksi tekijäksi. Odotin kuvien saamista välillä hyvin pitkään, vaikka olisimme kuvaajan kanssa sopineet, milloin hän toimittaa kuvat minulle. Tämä oli turhauttavaa, enkä kuvien puuttumisen vuoksi pystynyt tekemään niin valmista jälkeä kuin olisin toivonut. Jouduin myös aina pyytämään kuvia ja muistut-

telemaan useita kertoja niiden saamisesta, sillä kuvaaja ei toimittanut, tai edes näyttänyt niitä minulle heti kuvattuun ne. Olisin siis toivonut kuvaajalta ripeyttä ja paljon enemmän oma-aloitteisuutta kuvien toimittamiseen: kuvaajan työnkuva ei kuitenkaan lopu siihen, että kuvat ovat kamerassa tai tietokoneella.

Laukkasella oli paljon omia näkemyksiä ottamistaan kuvista, mutta usein ehdotin itse joitakin ratkaisuja kuvien yhdistelyyn ja muokaamiseen liittyen, jotta kokonaisuus toimisi sujuvasti taitossa. Toivon, että olisimme voineet olla kuvaajan kanssa enemmän suorassa yhteydessä kirjan taittamisen alussa ja suunnitella kuvien asettumista taittoon. Olisin myös erittäin mielelläni nähnyt useampia Jaakon ottamia kuvia ja ollut mukana valikoimassa parhaita otoksia, mutta työnkulun jouduttamiseksi kuvaaja lähetti minulle ainoastaan taittoon päätyvät kuvat. Laukkanen oli kuitenkin yhteistyökumppanina pääsiallisesti hyvin yhteistyökykyinen ja hänen kanssaan oli erittäin mukavaa ja helppoa työskennellä.

7.5 Käydäkö työhön?

Projektinhallinnan kykyni kasvoivat kohisten pitäessäni välillä hyvinkin monia kirjaprojektiin liittyviä lankoja käsissäni. Minusta tuntui painostavimpina hetkinä siltä, että olin yksin vastuussa aikataulusta ja jouduin koko ajan hoptuttamaan tekstintekijöitä tekstien saamisen suhteen ja kuvaajaa saadakseni kuvia taittoon. Olen ylpeä siitä, että jaksoin säilyttää mielenkiintoni projektiin, vaikka taittamis-

prosessi ei ollutkaan päästä lainkaan alkuun ennen kuin valmistun opinnostani.

Uskon, että kirjan taittaminen on huomattavasti kevyempi prosessi, mikäli tekstimateriaalit ovat valmiita tai työskentelee ammattikirjailijoiden kanssa, jotka tuottavat tekstiä päätoimisesti, eivätkä oman leipätyönsä ohella, kuten tässä projektissa. Myös taittajan projektinhallinnallinen osuus säilyy niukempänä, mikäli projektista vastaa aktiivisesti kustannustoimittaja. Kustannustaloissa kirja-projektien aikataulut ovat myös tiukempia, mikä on taittajalle usein hyvä asia, sillä projekti ei sido liian pitkäksi ajaksi yhteen työhön. Tiesin, että *Herkutellen Savossa - Eväitä vesien varrelta* -kirjan taittaminen tulee olemaan aikaväliltään pitkä projekti (2010-2012) sitä aloittaessani, mutta työvaiheiden olisi kuitenkin pitänyt tapahtua huomattavasti aikaisemmassa vaiheessa projektia. Alun perin kirjan taittamisen olisi pitänyt tapahtua jo syksyllä 2011, mutta se viivästyi yli puolella vuodella monien tiimin jäsenten asiaa edes huomaamatta. Myös kirjan ennakkomarkkinoinnin suunniteltiin alkavan syksyllä 2011, mutta lopulta se venyikin kevääseen 2012.

Olen sitä mieltä, että kirjan ilmeen suunnittelu ja taittopohjan tekeminen on ollut kaikista vastoinkäymistä huolimatta antoisa ja opettavainen kokemus uraansa aloittelevalle graafiselle suunnittelijalle. Olen oppinut paljon uutta yleisistä kirjan tekemiseen liittyvistä käytännöistä, työvaiheista, sekä painattamiseen liittyvistä asioista ja varsinkin teknistä asioista ja InDesignin käytöstä. Odotan innolla sitä, että saan kaikki kuva- ja tekstimateriaalit

haltuuni, pääsen taittamaan ja näen, kuinka kokonaisuus muodostuu käsieni taikomana suorastaan jumalallisesti.

7.6 Jatkosuunnitelma

Kuten luvussa 5 mainitsin kirjan taitto on vielä aivan alkuvaiheessa. Kirjasta on taitettu valmiiksi vain muutama aukeama kuva- ja tekstimateriaalien puuttumisen takia. Olen tehnyt taittamisen helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi erilaisia taittopohjia ja järjestänyt kaikille saapuville materiaaleille paikkansa kirjan taitosta, joten minun ei tarvitse tehdä muuta kuin asetella saapuvat materiaalit niille varaamilleni paikoille. Tulen jatkamaan kirjan taittamistyötä opinnoistani valmistumisen jälkeen. Materiaalien valmistumiselle on määrätty uusi takaraja, joka on toukokuun 2012 lopussa. Kirjan taittaminen sijoittuu kesään 2012. Kirjan on tarkoitus olla valmiina painettuna viimeistään ennen joulua 2012.

Kirjaan on tällä hetkellä jo olemassa joitakin tekstimateriaaleja, mutta kirjoittajat pyrkivät lyhentämään haastattelutekstejä, jotta käännöstekstien taittoon lisäämisen jälkeen taitto ei olisi liian tekstipainotteinen. Kirjasta puuttuvat haastattelutekstien lisäksi reseptit, kahdeksan eri järven lyhyet esittelytekstit ja kaikki käännöstekstit. Tekstien muuttumisen ja lisäämisen vuoksi joitakin kuvia täytyy vielä käsitellä uudelleen, sillä lisäpalstat voivat muuttaa kuvien asetteluja. Minä tulen siis olemaan projektin loppuvaiheessa tiiviisti yhteydessä muutamaan tekstintekijään, kääntäjään ja lisäksi kuvaajaan. Tulen myös asioimaan Savonian kustannusyksikön Jouni Vornasen ja Tiina Hyttisen

kanssa, sekä painopaikan kanssa. Kirjasta täytyy taiton valmistumisen jälkeen tehdä koevedos, jonka tarkastamisen ja oikolukemisen jälkeen on kirja valmis painettavaksi.

Uskon, että kirjan vastaanotto tulee olemaan hyvä; Savonian julkaisutoiminnan sihteeri ilmoitti meille työryhmäläisille, että kirjasta on jo ollut innostunutta keskustelua uutiskirjeiden lähettämisen jälkeen ja ennakkotilauskiakin on tehty ennen kuin kirjan hintakaan oli tiedossa. Savonian aiemmilla julkaisuilla on ollut innostunut ja kannustava vastaanotto ja hyvä menekki. Monet aikaisemmista kirjoista ovat kuitenkin olleet voimakkaan Kuopio-sidonnaisia, mutta *Herkutellen Savossa – Eväitä vesien varrelta* -teos käsittelee sisällössään koko Pohjois-Savoa ja siten tarjoaa antoisia lukukokemuksia aiempaakin laajemmalle kohderyhmälle.

Aineistot

Böök, N. & Seppovaara, J. 2008. *Kirkosta savusaunaan*. Helsinki: Otava Oy.

Deviantart [verkkosivu]. 2012. Saatavissa: <http://www.deviantart.com/>

Fagerström, K., Rasa, R. & Willamo, H. 2010. *Viimeiset Vieraat – Elämää autiotaloissa*. Helsinki: Maahenki.

Hakala, J., Laatikainen, J., Luoma, K. & Moisala, K. 2007. *Kuopio-kuvateos*. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Hamunen, P. & Lahti, J. 2010. *Jossain Suomessa*. Jyväskylä: Kirjakaari Oy.

Kantanen, P. & Mäntyniemi, M. 2010. *Aikamatka Kuopioon*.

Perälä, O. 2011. *Puuvene*. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Kantanen & Mäntyniemi.

Kuvaluettelo

KUVA 1	Aikataulu. Oona Luostarinen 2011.
KUVA 2	Elämyskolmio. Luostarinen, Laukkanen, Polvinen 2011. <i>Kirjan ulkoasun elämyksellisyys ja tarinallisuus</i> . Kuopio.
KUVA 3	Draaman kaari. http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tyokaluja_Tuotteistamiseen/Palvelusta_elamykseksi/Draaman_kaari.iw3
KUVA 4-6	Visuaalinen konsepti. Oona Luostarinen 2011.
KUVAT 7-9	Visuaalinen konsepti. Tatu Polvinen 2011.
KUVAT 10-12	Visuaalinen konsepti. Jaakko Laukkanen 2011.
KUVA 13	Viimeiset vieraat. http://www.maahenki.fi/blvdcms_user/tuotteet/657_1.jpg
KUVA 14	Viimeiset vieraat. http://4.bp.blogspot.com/_vvzq-7MpJi8/TSOC841S_rl/AAAAAAAAE2Q/nVEw5n7C6DU/s1600/20110104202433-0008.jpg
KUVAT 15-16	Oma valokuva teoksesta: Böök, N. & Seppovaara, J. 2008. <i>Kirkosta savusaunaan</i> . Helsinki: Otava Oy.
KUVAT 17-18	Oma valokuva teoksesta: Hamunen, P. & Lahti, J. 2010. <i>Jossain Suomessa</i> . Jyväskylä: Kirjakaari Oy.
KUVA 19	Yksinkertainen konsepti -ideakuva. http://25.media.tumblr.com/tumblr_l4vzmt1nmh1qbzrwlo1_400.jpg
KUVA 20	Yksinkertainen konsepti -ideakuva. http://weheartit.com/entry/21178906
KUVA 21	Yksinkertainen konsepti -ideakuva. http://www.soyoureengayged.com/wp-content/uploads/2011/05/TexasweddingDetails2.jpg
KUVA 22	Yksinkertainen konsepti -ideakuva. http://www.dawghousedesignstudio.com/wp-content/uploads/2010/07/15/sky-texture-solo.jpg
KUVA 23	Yksinkertainen konsepti -ideakuva. http://weheartit.com/entry/21082179
KUVA 24	Maisemakuva. Jaakko Laukkanen 2011.
KUVAT 25-26	Visuaalinen konsepti. Oona Luostarinen 2012.
KUVA 27	Typewriter-konseptin ideakuva. http://thumbs.ifofood.tv/files/blueberries.JPG
KUVA 28	Typewriter-konseptin ideakuva. http://anti-pati-ya.deviantart.com/art/typewriter-183136914?q=boost%3Apopular%20typewriter&qo=35
KUVA 29	Typewriter-konseptin ideakuva. http://www.bittbox.com/wp-content/uploads/2011/02/wrinkled_paper_1s.jpg
KUVA 30	Typewriter-konseptin ideakuva. http://pienipeippo.deviantart.com/art/Laajalahti-Bay-176359305?q=boost%3Apopular%20_kaislikko&qo=8
KUVA 31	Typewriter-konseptin ideakuva. http://1.bp.blogspot.com/_vVAE2vxJqII/TSakhycRSHI/AAAAAAAAAP34/3OQOdJQDE_I/s400/gudrun+sjoden1.png
KUVA 32	Typewriter-konseptin ideakuva. http://corvidae65.deviantart.com/art/Horsethief-Lake-206245624?q=boost%3Apopular%20sunshine%2lake&qo=11
KUVAT 33-34	Visuaalinen konsepti. Oona Luostarinen 2012.
KUVA 35	Musta laatikko -konseptin ideakuva. http://eyelessangel.deviantart.com/art/Book-layout-4-18639858?q=boost%3Apopular%20book%20layout&qo=87

KUVA 36	Musta laatikko -konseptin ideakuva. http://www.rtraction.com/
KUVA 37	Musta laatikko -konseptin ideakuva. http://ladyreddevil.deviantart.com/art/sunshine-lake-181510937?q=boost%3Apopular%20sunshine%20lake&qo=67
KUVA 38	Musta laatikko -konseptin ideakuva. http://www.public-domain-image.com/miscellaneous/slides/rope-on-the-boat-with-the-sea-on-the-background.jpg
KUVA 39	Musta laatikko -konseptin ideakuva. http://pr09studio.deviantart.com/art/Eye-in-the-sky-180432192?q=boost%3Apopular%20sky&qo=49
KUVA 40	Musta laatikko -konseptin ideakuva. http://grainedit.com/wp-content/uploads/2010/08/herandez-font.jpg
KUVAT 41-42	Visuaalinen konsepti. Oona Luostarinen 2012.
KUVA 43	Kirjan kansikuva. Jaakko Laukkanen 2011.
KUVA 44	Ideakuva. http://www.flickr.com/photos/56781833@N06/5564563120/
KUVA 45	Ideakuva. http://ww1.prweb.com/prfiles/2006/12/07/488558/FrontCoverRGB72dpi.jpg
KUVA 46	Ideakuva. http://bookcoverarchive.com/book/the_glass_castle
KUVA 47	Ideakuva. http://bookcoverarchive.com/book/steppenwolf
KUVA 48	Ideakuva. http://www.meridian.net.au/Books/Typography/Images/the-form-of-the-book-front-large.gif
KUVA 49	Ideakuva. http://www.winepressofwords.com/wp-content/uploads/2011/04/slave.jpg
KUVAT 50-65	Luonnoksia. Oona Luostarinen 2012.
KUVAT 66-72	Kirjantaitto. Oona Luostarinen 2012.
KUVA 73	Tunnekuva. http://jebjeb4u.deviantart.com/art/Eyeball-94542053?q=boost%3Apopular%20eyeball%20white&qo=41
KUVA 74	Tunnekuva. http://empresdementia.deviantart.com/art/mouth-185092207?q=boost%3Apopular%20mouth&qo=26
KUVA 75	Tunnekuva. http://symphonixpulse.deviantart.com/art/Rage-60180446?q=boost%3Apopular%20rage&qo=29
KUVA 76	Tunnekuva. http://eternal--rain.deviantart.com/art/a-fist-98762433?q=boost%3Apopular%20fist&qo=90

Lähteet

Adobe Help Resource Center. *Preflight/ Dokumenttien tulostusvalmiuden analysoiminen* [verkkosivu]. [Viitattu 2.3.2012].

Saatavissa: http://help.adobe.com/fi_FI/Acrobat/8.0/Professional/help.html?content=WS58a04a822e3e50102bd615109794195ff-7b80.html

Arola-Anttila, A., Ahoniemi, P. & Tirola, L. 1978. *Ympäristön kuvakieli. Osa 1. Visuaalinen käsitteistö*. Porvoo: WSOY.

Anttila, P. 2006. *Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen*. Hamina: Akatiimi Oy.

Iljin, J. 2006. *Konseptisuunnittelu*, teoksessa: Inkinen, Karkulehto, Mäenpää, Timonen, Minne matka luova talous. Rajalla-kustannus.

Jokiniemi, J. 2007. *Kaupunki kaikille aisteille. Moniaistisuus ja saavutettavuus rakennetussa ympäristössä*. Espoo

Järvilehto, L. *Ajattelun ammattilainen* [verkkosivu]. [Viitattu 15.2.2012].

Saatavissa: <http://ajattelunammattilainen.fi/2011/01/19/miksi-arkirutiinit-ovat-tarkeita-stressittomalle-elamalle/>

Järvilehto, L. 2009. *Luovan työn opas 1.0* [verkkojulkaisu]. [Viitattu 4.5.2012]. Saatavissa: <http://www.filosofianakatemia.fi/download/>

Linko, M. 1998. *Aitojen elämysten kaipuu*. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Luostarinen, Laukkanen, Polvinen. 2011. *Kirjan ulkoasun elämyksellisyys ja tarinallisuus*. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. (Teos tekijän hallussa)

Mölsä, P. *Suunnittelu ja taitto* [verkkosivu]. [Viitattu 14.3.2012].

Saatavissa: http://materiaalit.internetix.fi/fi/opintojaksot/Oviestinta/mediasuunnittelu2/suunnittelu_taitto

Naukkarinen, O. 1997. Kokemuksen äärellä. *Synteesi*. Taiteidenvälisen tutkimuksen aikakauslehti 3/1997, 72-78.

Oksanen, A. 2009. *Äärimmäistä kulttuuria*. Turku: Hansaprint Oy.

